

සමන අරණ විහරණ බුද්ධ භාවනා

සත් දින විහරණ පටිපදා

පරම සත්‍යය පෙන්වා දුන් මහා ප්‍රඥා අති පූජනීය බුද්ධපුත්‍ර
මිහිඳුපාලානේ සිරි ධම්මාලංකාර මහ තෙරුන්වහන්සේ

සමන අරණ විහරණ
කටුවකැලේ, අඹේපුස්ස පාර, මීරිගම

(ත්‍රිපිටක ගත සූත්‍ර ධර්ම වලින් උපුටා ගන්නා ලදී)

Table of Contents

(1) 9. මහා සති පටියාන සුත්තං.....	1
i. උද්දෙසො.....	1
ii. කායෙ කායානුපස්සනා ආනාපාන පඛිබං.....	2
iii. කායෙ කායානුපස්සනා ඉරියාපථ පඛිබං.....	3
iv. කායෙ කායානුපස්සනා සම්පජාන පඛිබං.....	4
v. කායෙ කායානුපස්සනා පටි කුල මනසිකාර පඛිබං.....	5
vi. කායෙ කායානුපස්සනා ධාතු මනසිකාර පඛිබං.....	6
vii. කායෙ කායානුපස්සනා නවසිවරීක පඛිබං.....	7
viii. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනා පඛිබං.....	10
ix. චිත්තේ චිත්තානුපස්සනා පඛිබං.....	11
x. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා නිවරණ පඛිබං.....	12
xi. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ඛන්ධ පඛිබං.....	14
xii. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ආයතන පඛිබං.....	15
xiii. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා බොජ්ඣංග පඛිබං.....	17
xiv. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා සච්ච පඛිබං.....	20
xv. දුක්ඛ සච්ච නිද්දෙසො.....	20
xvi. සමුදය සච්ච නිද්දෙසො.....	23
xvii. නිරොධ සච්ච නිද්දෙසො.....	26
xviii. මග්ග සච්ච නිද්දෙසො.....	28
1. කායෙ කායානුපස්සනා සුත්තං.....	31
2. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි සුත්තං.....	32
3. මහා පරිනිබ්බාන සුත්තං.....	32
6. කුණ්ඩලිය සුත්තං.....	34

10. භික්ඛුනුපස්සය සුත්තං.....	37
5. බාහිය සුත්තං.....	38
2. චිරට්ඨිති සුත්තං.....	38
6. පදෙස සුත්තං.....	38
7. සමත්ත සුත්තං.....	38
8. ලොක සුත්තං.....	39
1. අනුසස්සුත සුත්තං.....	39
2. විරාග සුත්තං.....	39
4. භාවිත සුත්තං.....	39
7. ඡන්ද සුත්තං.....	39
10. බාල්හගිලාන සුත්තං.....	40
10. කිමිල සුත්තං.....	40
6. දුතිය භික්ඛු සුත්තං.....	40
(2) 9. කායගතාසනි සුත්තං.....	45
19. කායගතාසනි වග්ගො.....	57
4. ආනන්ද සුත්තං.....	60
(3) 4. සෙවිතඛ්ඛා අසෙවිතඛ්ඛා ධම්ම පරියාය සුත්තං.....	61
(4) 10. ගිරිමානන්ද සුත්තං.....	79
(5) 2. සඛ්ඛාසව සංවර පරියාය සුත්තං.....	83
i. ආසවා දස්සනා පහාතඛ්ඛා.....	84
ii. ආසවා සංවරා පහාතඛ්ඛා.....	88
iii. ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛ්ඛා.....	89
iv. ආසවා අධිවාසනා පහාතඛ්ඛා.....	90
v. ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛ්ඛා.....	91
vi. ආසවා විනොදනා පහාතඛ්ඛා.....	91
vii. ආසවා භාවනා පහාතඛ්ඛා.....	92
(6) 5. සත්තට්ඨාන කුසල සුත්තං.....	93

(7) 2. මහා රාහුලොවාද සූත්තං.....	99
(8) 9. අක්ඛණ සූත්තං.....	101
(9) 7. අනත්ත ලක්ඛණ සූත්තං.....	104
(10) 7. අනුධම්ම සූත්තං.....	107
8. දුතිය අනුධම්ම සූත්තං.....	108
9. තතිය අනුධම්ම සූත්තං.....	108
10. චතුත්ථ අනුධම්ම සූත්තං.....	108
(11) අභිඤ්ඤායං අභිඤ්ඤානං.....	109
(12) 3. කින්ති සූත්තං.....	144
9. පරිකුප්ප සූත්තං.....	150
5. දුතිය සික්ඛාපද සූත්තං.....	150
3. වොරොපිත සූත්තං.....	154
5. සත්තක්ඛත්තු පරම කථා.....	155
(13) 7. සඞ්ඝභෙද සූත්තං.....	157
9. පඨම ආනන්ද සූත්තං.....	157
සූචිය.....	171

පටුන	පිටුව
01. මහා සතී පටියාන සූත්තං	01 - 44
02. කායගතාසතී සූත්තං	45 - 60
03. සෙවිතඛ්ඛා අසෙවිතඛ්ඛ ධම්ම පරියාය සූත්තං	61 - 78
04. ගිරිමානන්ද සූත්තං	79 - 83
05. සඛ්ඛාසව සංවර පරියාය සූත්තං	83 - 93
06. සත්තට්ඨාන කුසල සූත්තං	93 - 98
07. මහා රාහුලෝවාද සූත්තං	99 - 101
08. අක්ඛණ සූත්තං	101 - 104
09. අනන්ත ලක්ඛණ සූත්තං	104 - 106
10. අනුධම්ම සූත්තං	107 - 108
11. අභිඤ්ඤායං අභිඤ්ඤානං	109 - 143
12. කින්ති සූත්තං	144 - 149
13. සංසභේද සූත්තං	157 - 170

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

(1) 9. මහා සති පටියාන සුත්තං

දීඝ නිකාය / මහාවග්ග පාළි

372. එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති, කම්මාසධම්මං නාම කුරුනං නිගමො. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි – “භික්ඛවො” ති. “භද්දන්තෙ” ති [භද්දන්තෙති (සී. ස්‍යා. පී.)] තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච—

i. උද්දෙසො

373. “එකායනො අයං, භික්ඛවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා¹, සොක පරිදෙවානං සමතික්කමාය, දුක්ඛ දොමනස්සානං අත්ථඨිගමාය, ඤායස්ස අධිගමාය, නිබ්බානස්ස සච්ඡි කිරියාය, යදිදං චත්තාරො සතිපටියානා.

“කතමෙ චත්තාරො?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං,
වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං,
චිත්තෙ චිත්තානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං,
ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං.

උද්දෙසො නිට්ඨිතො.

¹මුල් ත්‍රිපිටකය - විමුක්තියා. මුත්ති, විමුත්ති, පරිමුත්ති. (සුද්ධි, විසුද්ධි, පරිසුද්ධි).

ii. කායෙ කායානුපස්සනා ආනාපාන පඛ්ඛං

374. “කථංඤ්ඤා ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු,

අරඤ්ඤාගතො වා,

රුක්ඛමූලගතො වා,

සුඤ්ඤාගාරගතො වා,

නිසිදති පල්ලඪකං ආභුජිත්වා,

උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා,

සො සතොව අස්සසති, සතොව පස්සසති.

දීඝං වා අස්සසන්තො ‘දීඝං අස්සසාමි’ති පජානාති,

දීඝං වා පස්සසන්තො ‘දීඝං පස්සසාමි’ති පජානාති.

රස්සං වා අස්සසන්තො ‘රස්සං අස්සසාමි’ති පජානාති,

රස්සං වා පස්සසන්තො ‘රස්සං පස්සසාමි’ති පජානාති

‘සඛ්ඛ කාය පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති,

‘සඛ්ඛ කාය පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති.

‘පස්සමිහයං කාය සච්ඛාරං අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති,

‘පස්සමිහයං කාය සච්ඛාරං පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති.

“සෙය්‍යාපාපි, භික්ඛවෙ, දක්ඛො භමකාරො වා, භමකාරන්තෙවාසී වා දීඝං වා

අඤ්ජන්තො ‘දීඝං අඤ්ජාමි’ති පජානාති,

රස්සං වා අඤ්ජන්තො ‘රස්සං අඤ්ජාමි’ති පජානාති, එවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ,

භික්ඛු දීඝං වා අස්සසන්තො ‘දීඝං අස්සසාමි’ති පජානාති,

දීඝං වා පස්සසන්තො ‘දීඝං පස්සසාමි’ති පජානාති,

රස්සං වා අස්සසන්තො ‘රස්සං අස්සසාමි’ති පජානාති,

රස්සං වා පස්සසන්තො ‘රස්සං පස්සසාමි’ති පජානාති.

‘සඛ්ඛ කාය පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති,

‘සඛ්ඛ කාය පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති,

‘පස්සමිහයං කාය සච්ඛාරං අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති,

‘පස්සමිහයං කාය සච්ඛාරං පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති.

ඉති අප්ඤ්ඤානං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි

විහරති, අප්ඤ්ඤානං ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

ඵවම්පි ඛො [ඵවම්පි (සී. සා. පී.)], භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

ආනාපාන පබ්බං නිට්ඨිතං.

iii. කායෙ කායානුපස්සනා ඉරියාපථ පබ්බං

375. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ,

භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ‘ගච්ඡාමි’ති පජානාති,

ධීතො වා ‘ධීතොමිහි’ති පජානාති,

නිසින්නො වා ‘නිසින්නොමිහි’ති පජානාති,

සයානො වා ‘සයානොමිහි’ති පජානාති,

යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්හිතො හොති,

තථා තථානං පජානාති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

ඵවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

ඉරියාපථ පබ්බං නිට්ඨිතං.

iv. කායෙ කායානුපස්සනා සම්පජාන පබ්බං

376. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ,
 භික්ඛු අභික්කන්තෙ, පටික්කන්තෙ සම්පජානකාරී භොති,
 ආලෝකිතෙ, විලෝකිතෙ සම්පජානකාරී භොති,
 සම්ඤ්ජිතෙ, පසාරිතෙ සම්පජානකාරී භොති,
 සඬ්ඝාටි පත්ත චීවර ධාරණෙ සම්පජානකාරී භොති,
 අසිතෙ, පිතෙ, බායිතෙ, සායිතෙ සම්පජානකාරී භොති,
 උච්චාර පස්සාව කම්මෙ සම්පජානකාරී භොති,
 ගතෙ, යිතෙ, නිසින්තෙ, සුත්තෙ, ජාගරිතෙ, භාසිතෙ, තුණ්හිභාවෙ සම්පජානකාරී
 භොති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
 බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
 අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.
 සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.
 ‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
 පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.
 එවම්පි බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සම්පජාන පබ්බං නිට්ඨිතං.

V. කායෙ කායානුපස්සනා පටි කුල මනසිකාර පබ්බං

377. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො කෙස මත්ථකා තවපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති. —

‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ

කෙසා, ලොමා, නබා, දන්තා, තවො, මංසං, න්හාරු [නහාරු (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], අට්ඨි, අට්ඨිමිඤ්ජං, චක්කං, හදයං, යකනං, කිලොමකං, පිහකං, පජ්ජාසං, අන්තං, අන්තගුණං, උදරියං, කර්මසං [කර්මසං මත්ථලුඛිතං (ක.)], පිත්තං, සෙම්භං, පුබ්බො, ලොහිතං, සෙදො, මෙදො, අස්සු, වසා, බෙළො, සිඬ්ඝාණිකා, ලසිකා, මුත්ත’න්ති.

“සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උභතො මුඛා පුතොළි [මුතොළි (ස්‍යා.), මුතොළි (පී.)] පුරා නානා විහිතස්ස ධඤ්ඤස්ස, සෙය්‍යථිදං සාලිනං, වීහිනං, මුග්ගානං, මාසානං, තිලානං, තණ්ඩුලානං, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො මුඤ්චිත්වා පච්චවෙක්ඛෙය්‍ය — ‘ඉමෙ සාලි, ඉමෙ වීහී, ඉමෙ මුග්ගා, ඉමෙ මාසා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා’ති. එවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො කෙසමත්ථකා තවපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති — ‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා, ලොමා...පෙ.... මුත්ත’න්ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣන්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,

පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

පටි කුල මනසිකාර පබ්බං නිට්ඨිතං.

vi. කායෙ කායානුපස්සනා ධාතු මනසිකාර පබ්බං

378. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං, යථා යීතං, යථා පණ්හිතං ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති —

‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවී ධාතු, ආපො ධාතු, තෙජො ධාතු, වායො ධාතු’ති.

“සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, දක්ඛො ගො ඝාතකො වා, ගො ඝාතකන්තෙවාසිකා වා ගාවිං වධිත්වා, චතු මහා පථෙ බිලසො විහජිත්වා, නිසින්තො අස්ස. එව මෙව ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං, යථා යීතං, යථා පණ්හිතං ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති —

‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවී ධාතු, ආපො ධාතු, තෙජො ධාතු, වායොධාතු’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
 බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
 අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
 පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.
 එවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

ධාතු මනසිකාර පබ්බං නිට්ඨිතං.

vii. කායෙ කායානුපස්සනා නවසිවථික පබ්බං

379. “පුන ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං, සිවථිකාය ඡඩ්ඞිතං, එකාහමතං වා, ද්විහමතං වා, තිහමතං වා උද්ධුමාතකං, විනිලකං, විපුබ්බකජාතං. සො ඉම මෙව කායං උප සං හරති —

‘අයම්පි ඛො කායො, එවං ධම්මො, එවං භාවී, එවං අනතීතො’ති.

‘ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣන්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය, පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඞිතං කාකෙහි වා බජ්ජමානං, කුලලෙහි වා බජ්ජමානං, ගිජ්ඣෙහි වා බජ්ජමානං, කඬ්ඣකෙහි වා බජ්ජමානං, සුනබෙහි වා බජ්ජමානං, බ්‍යග්ඝෙහි වා බජ්ජමානං, දීපිහි වා බජ්ජමානං,

සිඬ්ගාලෙහි වා බජ්ජමානං [ගිජ්ඣෙහි වා බජ්ජමානං, සුචානෙහි වා බජ්ජමානං, සිගාලෙහි වා බජ්ජමානං, (සා. පි.)]

විවිධෙහි වා පාණක ජාතෙහි බජ්ජමානං.

සො ඉම මෙව කායං උප සං හරති —

‘අයම්පි ඛො කායො, එවං ධම්මො, එවං භාවී, එවං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣන්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය,
පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවම්පි බො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

“පුන ච පරං, හික්ඛවෙ, හික්ඛු සෙය්‍යාපාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඪිතං
අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං සමංසලොහිතං න්හාරුසම්ඛන්ධං...පෙ.... අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං
නිමංසලොහිතමක්ඛිතං න්හාරුසම්ඛන්ධං...පෙ.... අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං
අපගතමංසලොහිතං න්හාරුසම්ඛන්ධං...පෙ....

අට්ඨිකානි අපගතසම්ඛන්ධානි [අපගතන්හාරුසම්ඛන්ධානි (සයා.)] දිසා විදිසා
වික්ඛිත්තානි,

අඤ්ඤෙන හත්ථට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පාදට්ඨිකං අඤ්ඤෙන ගොජ්ඵකට්ඨිකං

[“අඤ්ඤෙන ගොජ්ඵකට්ඨික”න්ති ඉදං සී. සයා. පී. පොත්ථකෙසු නත්ථි]

අඤ්ඤෙන ඡඩ්ඪිකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන උරුට්ඨිකං අඤ්ඤෙන කට්ඨිකං [අඤ්ඤෙන
කට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පිට්ඨිකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන කණ්ඩකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන

ඵාසුකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන උරට්ඨිකං අඤ්ඤෙන අංසට්ඨිකං අඤ්ඤෙන බාහුට්ඨිකං
(සයා.)] අඤ්ඤෙන ඵාසුකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පිට්ඨිකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන ඛන්ධට්ඨිකං

[අඤ්ඤෙන කට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පිට්ඨිකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන කණ්ඩකට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන ඵාසුකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන උරට්ඨිකං අඤ්ඤෙන අංසට්ඨිකං අඤ්ඤෙන
බාහුට්ඨිකං (සයා.)] අඤ්ඤෙන ගිවට්ඨිකං අඤ්ඤෙන හනුකට්ඨිකං අඤ්ඤෙන

දන්තට්ඨිකං අඤ්ඤෙන සීසකට්ඨිකං.

සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති —

‘අයම්පි බො කායො, එවං ධම්මො, එවං භාවී, එවං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවම්පි බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

“පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරිරං සිවථිකාය ඡඩ්ඨිතං අට්ඨිකානි සෙතානි සඬ්ඛවණ්ණපටිභාගානි...පෙ....
අට්ඨිකානි පුඤ්ජකිතානි තෙරොවස්සිකානි ...පෙ....
අට්ඨිකානි පුතීනි වුණ්ණකජාතානි.

සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති –

‘අයම්පි බො කායො, එවං ධම්මො, එවං භාවී, එවං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති,
අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති,
සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

‘අත්ථි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය, පටිස්සති මත්තාය අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවම්පි බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

නවසිවථික පබ්බං නිට්ඨිතං.

වුද්දස කායෙ කායානුපස්සනා නිට්ඨිතා.

viii. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනා පබ්බං

380. “කථංඤ්ඤා ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති?
ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛං වා වෙදනං වෙදයමානො ‘සුඛං වෙදනං වෙදයාමී’ති
පජානාති.

දුක්ඛං වා වෙදනං වෙදයමානො ‘දුක්ඛං වෙදනං වෙදයාමී’ති පජානාති.
අදුක්ඛමසුඛං වා වෙදනං වෙදයමානො ‘අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයාමී’ති
පජානාති.

සාමිසං වා සුඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘සාමිසං සුඛං වෙදනං වෙදයාමී’ති
පජානාති, නිරාමිසං වා සුඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘නිරාමිසං සුඛං වෙදනං
වෙදයාමී’ති පජානාති.

සාමිසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘සාමිසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදයාමී’ති
පජානාති, නිරාමිසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘නිරාමිසං දුක්ඛං වෙදනං
වෙදයාමී’ති පජානාති.

සාමිසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘සාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං
වෙදයාමී’ති පජානාති,
නිරාමිසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයමානො ‘නිරාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං
වෙදයාමී’ති පජානාති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති,
බහිද්ධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති,
අජ්ඣන්ත බහිද්ධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා වෙදනාසු විහරති,
වය ධම්මානුපස්සි වා වෙදනාසු විහරති,
සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා වෙදනාසු විහරති.

‘අත්ථි වෙදනා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.
ඵවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති.

වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනා පබ්බං නිට්ඨිතා.

ix. විත්තේ විත්තානුපස්සනා පඤ්ඤා

381. “කථංඤ්ඤා ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති?
 ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සරාගං වා විත්තං ‘සරාගං විත්ත’න්ති පජානාති,
 විතරාගං වා විත්තං ‘විතරාගං විත්ත’න්ති පජානාති.
 සදොසං වා විත්තං ‘සදොසං විත්ත’න්ති පජානාති,
 විතදොසං වා විත්තං ‘විතදොසං විත්ත’න්ති පජානාති.
 සමොහං වා විත්තං ‘සමොහං විත්ත’න්ති පජානාති,
 විතමොහං වා විත්තං ‘විතමොහං විත්ත’න්ති පජානාති.
 සඨබ්බිත්තං වා විත්තං ‘සඨබ්බිත්තං විත්ත’න්ති පජානාති,
 වික්ඛිත්තං වා විත්තං ‘වික්ඛිත්තං විත්ත’න්ති පජානාති.
 මහග්ගතං වා විත්තං ‘මහග්ගතං විත්ත’න්ති පජානාති,
 අමහග්ගතං වා විත්තං ‘අමහග්ගතං විත්ත’න්ති පජානාති.
 සඋත්තරං වා විත්තං ‘සඋත්තරං විත්ත’න්ති පජානාති,
 අනුත්තරං වා විත්තං ‘අනුත්තරං විත්ත’න්ති පජානාති.
 සමාහිතං වා විත්තං ‘සමාහිතං විත්ත’න්ති පජානාති,
 අසමාහිතං වා විත්තං ‘අසමාහිතං විත්ත’න්ති පජානාති.
 විමුත්තං වා විත්තං ‘විමුත්තං විත්ත’න්ති පජානාති.
 අවිමුත්තං වා විත්තං ‘අවිමුත්තං විත්ත’න්ති පජානාති.
 ඉති අජ්ඣක්ඛන්තං වා විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති,
 ඛෙද්ධා වා විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති,
 අජ්ඣක්ඛන්ත ඛෙද්ධා වා විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති.
 සමුදය ධම්මානුපස්සි වා විත්තස්මිං විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා විත්තස්මිං විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා විත්තස්මිං විහරති.
 ‘අත්ථි විත්ත’න්ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ මත්තාය,
 පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.
 ඵවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති.

විත්තේ විත්තානුපස්සනා පඤ්ඤා නිට්ඨිතා.

x. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා නීවරණ පඬිබං

382. “කථඤ්ඤ ව පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, පඤ්චස්ස නීවරණෙසු.
කථඤ්ඤ ව පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
පඤ්චස්ස නීවරණෙසු?

“ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං කාමච්ඡන්දං,
‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං කාමච්ඡන්දො’ති පජානාති,
අසන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං කාමච්ඡන්දං,
‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං කාමච්ඡන්දො’ති පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව පභින්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං ඛ්‍යාපාදං, ‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං ඛ්‍යාපාදො’ති පජානාති,
අසන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං ඛ්‍යාපාදං, ‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං ඛ්‍යාපාදො’ති පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස ඛ්‍යාපාදස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස ඛ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව පභින්නස්ස ඛ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං ථිනමිද්ධං, ‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං ථිනමිද්ධ’න්ති
පජානාති,
අසන්තං වා අප්ඤ්ඤාතං ථිනමිද්ධං, ‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤාතං ථිනමිද්ධ’න්ති
පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති,
යථා ව පභින්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

“සන්තං වා අප්ඤ්ඤානං උද්ධව්වකුක්කුච්චං,
 ‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං උද්ධව්වකුක්කුච්ච’න්ති පජානාති,
 අසන්තං වා අප්ඤ්ඤානං උද්ධව්වකුක්කුච්චං,
 ‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං උද්ධව්වකුක්කුච්ච’න්ති පජානාති,
 යථා ව අනුප්පන්නස්ස උද්ධව්වකුක්කුච්චස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,
 යථා ව උප්පන්නස්ස උද්ධව්වකුක්කුච්චස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති,
 යථා ව පහිනස්ස උද්ධව්වකුක්කුච්චස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති,
 තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අප්ඤ්ඤානං විචිකිච්ඡං, ‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති,
 අසන්තං වා අප්ඤ්ඤානං විචිකිච්ඡං, ‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති,

යථා ව අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,
 යථා ව උප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති,
 යථා ව පහිනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති.

“ඉති අප්ඤ්ඤානං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 ඛේද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 අප්ඤ්ඤාන ඛේද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති
 සමුදය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති
 ‘අත්ථි ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,
 යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පටිස්සති මත්තාය අනිස්සිතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි
 ලොකෙ උපාදියති.
 එවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති පඤ්චස්ස නිවරණෙසු.

නිවරණ පබ්බං නිට්ඨිතං.

xi. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ඛන්ධ පඛ්ඛං

383. “පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති,
පඤ්චස්ස උපාදානක්ඛන්ධෙසු.

කථඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති පඤ්චස්ස
උපාදානක්ඛන්ධෙසු?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු – ‘ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස
අත්ථඤ්චගමො;

ඉති වේදනා, ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අත්ථඤ්චගමො;

ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථඤ්චගමො;

ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤානං සමුදයො, ඉති සඤ්ඤානං අත්ථඤ්චගමො,

ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස
අත්ථඤ්චගමො’ති,

ඉති අජ්ඣත්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති,

බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති,

අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සී වා ධම්මෙසු විහරති,

වය ධම්මානුපස්සී වා ධම්මෙසු විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සී වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අත්ථි ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ව විහරති,

න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවම්පි ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති පඤ්චස්ස
උපාදානක්ඛන්ධෙසු.

ඛන්ධ පඛ්ඛං නිට්ඨිතං.

xii. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ආයතන පබ්බං

384. “පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති, ඡසු අප්ඤ්ඤානික බාහිරෙසු ආයතනෙසු. කථංඤ්ඤා ව පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති, ඡසු අප්ඤ්ඤානිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු?”

“ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු චක්ඛුඤ්ඤා ව පජානාති, රූපෙ ව පජානාති, යඤ්ඤා නදුභයං පටිච්ච, උප්පජ්ජති සංයොජනං තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව පභිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති.

“සොතඤ්ඤා ව පජානාති, සද්දෙ ව පජානාති, යඤ්ඤා නදුභයං පටිච්ච උප්පජ්ජති සංයොජනං තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව පභිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති.

“සානඤ්ඤා ව පජානාති, ගන්ධෙ ව පජානාති, යඤ්ඤා නදුභයං පටිච්ච උප්පජ්ජති සංයොජනං තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව පභිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති.

“ජීවිහඤ්ඤා ව පජානාති, රසෙ ව පජානාති, යඤ්ඤා නදුභයං පටිච්ච උප්පජ්ජති සංයොජනං තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා ව පජානාති, යථා ව පභිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ඤා ව පජානාති.

“කායඤ්ච පජානාති, චොට්ඨබ්බෙ ච පජානාති, යඤ්ච තද්දුහයං පටිච්ච
 උප්පජ්ජති සංයොජනං තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච පහිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති.

“මනඤ්ච පජානාති, ධම්මෙ ච පජානාති, යඤ්ච තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති
 සංයොජනං තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච උප්පන්නස්ස සංයොජනස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති,
 යථා ච පහිනස්ස සංයොජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති.

“ඉති අජ්ඣත්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති.
 සමුදය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති.
 ‘අත්ථි ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,
 යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි
 ලොකෙ උපාදියති. එවම්පි බො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති
 ඡසු අජ්ඣත්තිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු.

ආයතන පබ්බං නිට්ඨිතං.

xiii. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා බොජ්ඣකිග පබ්බං

385. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, සත්තසු බොජ්ඣකිගෙසු.

කථංඤ්ඤා ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, සත්තසු බොජ්ඣකිගෙසු?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තං වා අප්පකුත්තං සති සම්බොජ්ඣකිගං, ‘අත්ථි මෙ අප්පකුත්තං සති සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

අසන්තං වා අප්පකුත්තං සති සම් බොජ්ඣකිගං, ‘නත්ථි මෙ අප්පකුත්තං සති සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

යථා ච අනුප්පන්තස්ස සති සම්බොජ්ඣකිගස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,

යථා ච උප්පන්තස්ස සති සම්බොජ්ඣකිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි හොති, තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අප්පකුත්තං ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගං, ‘අත්ථි මෙ අප්පකුත්තං ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

අසන්තං වා අප්පකුත්තං ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගං, ‘නත්ථි මෙ අප්පකුත්තං ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

යථා ච අනුප්පන්තස්ස ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,

යථා ච උප්පන්තස්ස ධම්ම විචය සම්බොජ්ඣකිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි හොති, තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අප්පකුත්තං චීරිය සම්බොජ්ඣකිගං, ‘අත්ථි මෙ අප්පකුත්තං චීරිය සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

අසන්තං වා අප්පකුත්තං චීරිය සම්බොජ්ඣකිගං, ‘නත්ථි මෙ අප්පකුත්තං චීරිය සම්බොජ්ඣකිගො’ති පජානාති,

යථා ච අනුප්පන්තස්ස චීරිය සම්බොජ්ඣකිගස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

යථා ව උප්පන්නස්ස වීරිය සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි භොති,
තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අජ්ඣත්තං පිති සම්බොජ්ඣකඛිගං, ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං
පිති සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
අසන්තං වා අජ්ඣත්තං පිති සම්බොජ්ඣකඛිගං, ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං
පිති සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස පිති සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස උප්පාදො භොති,
තඤ්ච පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස පිති සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි භොති,
තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අජ්ඣත්තං පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගං, ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං
පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
අසන්තං වා අජ්ඣත්තං පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගං, ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං
පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස උප්පාදො භොති, තඤ්ච
පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි භොති,
තඤ්ච පජානාති.

“සන්තං වා අජ්ඣත්තං සමාධි සම්බොජ්ඣකඛිගං ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං සමාධි
සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
අසන්තං වා අජ්ඣත්තං සමාධි සම්බොජ්ඣකඛිගං, ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං සමාධි
සම්බොජ්ඣකඛිගො’ති පජානාති,
යථා ව අනුප්පන්නස්ස සමාධි සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස උප්පාදො භොති,
තඤ්ච පජානාති,
යථා ව උප්පන්නස්ස සමාධි සම්බොජ්ඣකඛිගස්ස භාවනාය පාරිපුරි භොති, තඤ්ච
පජානාති.

“සන්තං වා අප්ඤ්ඤානං උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකං ‘අත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං
 උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකං’ති පජානාති,
 අසන්තං වා අප්ඤ්ඤානං උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකං, ‘නත්ථි මෙ අප්ඤ්ඤානං
 උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකං’ති පජානාති,
 යථා ව අනුප්පන්නස්ස උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකස්ස උප්පාදො හොති,
 තඤ්ච පජානාති,
 යථා ව උප්පන්නස්ස උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකස්ස භාවනාය පාරිපුරි හොති,
 තඤ්ච පජානාති.

“ඉති අප්ඤ්ඤානං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
 අප්ඤ්ඤාන බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති.
 සමුදය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,
 සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති.
 ‘අත්ථි ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,
 යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පටිස්සති මත්තාය අනිස්සිතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි
 ලොකෙ උපාදියති. එවම්පි බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති
 සත්තස්ස බොජ්ඣකංගෙසු.

බොජ්ඣකංග පබ්බං නිට්ඨිතං.

[බොජ්ඣකංග පබ්බං නිට්ඨිතං, පඨම භාණ වාරං (සා.)]

xiv. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා සච්ච පබ්බං

386. “පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, චතුසු අරියසච්චෙසු. කථංඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති චතුසු අරිය සච්චෙසු?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ‘ඉදං දුක්ඛ’න්ති, යථාභූතං පජානාති,
 ‘අයං දුක්ඛ සමුදයො’ති, යථාභූතං පජානාති,
 ‘අයං දුක්ඛ නිරොධො’ති, යථාභූතං පජානාති,
 ‘අයං දුක්ඛ නිරොධ ගාමිනී පටිපදා’ති, යථාභූතං පජානාති.

පයම භාණ වාරො නිට්ඨිතො.

xv. දුක්ඛ සච්ච නිද්දෙසො

387. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දුක්ඛං අරිය සච්චං?

ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමිපි දුක්ඛං,
 සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්සපායාසාපි දුක්ඛා,
 අප්පියෙහි සම්ප යොගොපි දුක්ඛො,
 පියෙහි විජ්ජ යොගොපි දුක්ඛො [අප්පියෙහි...පෙ.... විජ්ජ යොගො
 දුක්ඛොති පායො වෙච තං නිද්දෙසො ච කත්ථවි න දිස්සති, අට්ඨ කථායංපි
 තං සංවණ්ණනා නත්ථි],
 යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං,
 සඬ්ඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා [පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධාපි (ක.)] දුක්ඛා.

388. “කතමා ච, භික්ඛවෙ, ජාති?

යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්ත නිකායෙ ජාති, සඤ්ජාති,
 ඔක්කන්ති, අහි නිබ්බන්ති, ඛන්ධානං පාතුභාවො, ආයතනානං පටිලාභො, අයං
 චුච්චති, භික්ඛවෙ, ජාති.

389. “කතමා ව, භික්ඛවෙ, ජරා?”

යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භි තම්භි සත්ත නිකායෙ ජරා, ජීරණතා,
බණ්ඩිච්චං, පාලිච්චං, වලිත්තවතා, ආයුනො සංභානි, ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, අයං
වුච්චති, භික්ඛවෙ, ජරා.

390. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, මරණං?”

යං [අට්ඨ කථා ඔලොකෙතබ්බා] තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භා තම්භා
සත්තනිකායා වුති, වචනතා, භෙදො, අන්තරධානං, මච්ච මරණං, කාලකිරියා,
බන්ධානං භෙදො, කළෙවරස්ස නික්ඛෙපො, ජීවිතින්ද්‍රියස්සුපච්ඡෙදො, ඉදං
වුච්චති, භික්ඛවෙ, මරණං.

391. “කතමො ව, භික්ඛවෙ, සොකො?”

යො බො, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත බ්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස,
අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත දුක්ඛ ධම්මෙන චුට්ඨස්ස, සොකො, සොචනා,
සොචිතත්තං, අන්තො සොකො, අන්තො පරි සොකො,
අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, සොකො.

392. “කතමො ව, භික්ඛවෙ, පරිදෙවො?”

යො බො, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත බ්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස,
අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත දුක්ඛ ධම්මෙන චුට්ඨස්ස, ආදෙවො, පරිදෙවො, ආදෙවනා
පරිදෙවනා, ආදෙවිතත්තං, පරිදෙවිතත්තං,
අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, පරිදෙවො.

393. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දුක්ඛං?”

යං බො, භික්ඛවෙ, කායිකං දුක්ඛං, කායිකං අසාතං, කාය සම්ඵස්සජං දුක්ඛං,
අසාතං වෙදයිතං,
ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දුක්ඛං.

394. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දොමනස්සං?”

යං බො, භික්ඛවෙ, චෙතසිකං දුක්ඛං, චෙතසිකං අසාතං, මනො සම්ඵස්සජං
දුක්ඛං, අසාතං වෙදයිතං,
ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දොමනස්සං.

395. “කතමො ව, භික්ඛවෙ, උපායාසො?”

යො ඛො, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ඛාසනෙන සමන්තාගතස්ස,
 අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස, ආයාසො, උපායාසො,
 ආයාසිතත්තං, උපායාසිතත්තං,
 අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, උපායාසො.

396. “කතමො ව, භික්ඛවෙ, අප්පියෙහි සම්ප යොගො දුක්ඛො?”

ඉධ යස්ස තෙ භොන්ති, අනිට්ඨා, අකන්තා, අමනාපා, රූපා, සද්දා, ගන්ධා, රසා,
 ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොන්ති, අනත්ථ කාමා, අභිත කාමා,
 අභාසුක කාමා, අයොගක්ඛෙම කාමා, යා තෙහි සද්ධිං සඬගති සමාගමො
 සමොධානං මිස්සි භාවො,
 අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, අප්පියෙහි සම්ප යොගො දුක්ඛො.

397. “කතමො ව, භික්ඛවෙ, පියෙහි විජ්ජ යොගො දුක්ඛො?”

ඉධ යස්ස තෙ භොන්ති, ඉට්ඨා, කන්තා, මනාපා, රූපා, සද්දා, ගන්ධා, රසා,
 ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොන්ති, අත්ථ කාමා, භිත කාමා, භාසුක
 කාමා, යොගක්ඛෙම කාමා, මාතා වා පිතා වා භාතා වා භගිනී වා මිත්තා වා
 අමච්චා වා ඤාතිසා ලොභිතා වා, යා තෙහි සද්ධිං අසඬගති, අසමාගමො,
 අසමොධානං, අමිස්සි භාවො,
 අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, පියෙහි විජ්ජ යොගො දුක්ඛො.

398. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං?”

ජාති ධම්මානං, භික්ඛවෙ, සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති —
 ‘අහො වත මයං න ජාතිධම්මා අස්සාම, න ච වත නො ජාති ආගච්ඡෙය්‍යා’ති.
 න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.
 ජරා ධම්මානං, භික්ඛවෙ, සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති —
 ‘අහො වත මයං න ජරා ධම්මා අස්සාම, න ච වත නො ජරා ආගච්ඡෙය්‍යා’ති.

න බො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං. ඛි
යාධි ධම්මානං, භික්ඛවෙ, සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති ‘අහො වත මයං
න ඛ්‍යාධි ධම්මා අස්සාම, න ච වත නො ඛ්‍යාධි ආගච්ඡෙය්‍යා’ති.

න බො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.
මරණ ධම්මානං, භික්ඛවෙ, සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති ‘අහො වත මයං
න මරණ ධම්මා අස්සාම, න ච වත නො මරණං ආගච්ඡෙය්‍යා’ති.

න බො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.
සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්සුපායාස ධම්මානං, භික්ඛවෙ, සත්තානං එවං
ඉච්ඡා උප්පජ්ජති ‘අහො වත මයං න සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්සුපායාස
ධම්මා අස්සාම, න ච වත නො සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්සුපායාස ධම්මා
ආගච්ඡෙය්‍යා’ති.

න බො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

399. “කතමෙ ව, භික්ඛවෙ, සඬ්ඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා? සෙය්
යපීදං —

රූපුපාදානක්ඛන්ධො, වෙදනුපාදානක්ඛන්ධො, සඤ්ඤුපාදානක්ඛන්ධො,
සඬ්ඛාරූපාදානක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණුපාදානක්ඛන්ධො.

ඉමෙ වුච්චන්ති, භික්ඛවෙ, සඬ්ඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා.

ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දුක්ඛං අරිය සච්චං.

xvi. සමුදය සච්ච නිද්දෙසො

400. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ සමුදයං [දුක්ඛ සමුදයො (සා.)] අරිය සච්චං?

යායං තණ්හා පොනොඛභවිකා [පොනො භවිකා (සි. පි.)]

නන්දී රාග සහගතා [නන්දී රාග සහගතා (සි. සා. පි.)] තත්ත තත්තාහි නන්දීති,
සෙය්‍යපීදං —

කාම තණ්හා, භව තණ්හා, විභවතණ්හා.

“සා බො පනෙසා, හික්ඛවෙ, තණ්හා කත්ථ උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
කත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති? යං ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා
උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති, එත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති.

“කිඤ්ච ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං?

චක්ඛු ලොකෙ පියරූපං, සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති.

සොතං ලොකෙ...පෙ....

සාතං ලොකෙ...

ජීව්හා ලොකෙ...

කායො ලොකෙ...

මනො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා
උප්පජ්ජති, එත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති.

“රූපා ලොකෙ... සද්දා ලොකෙ... ගන්ධා ලොකෙ...

රසා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බා ලොකෙ... ධම්මා ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති, එත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති.

“චක්ඛු විඤ්ඤාණං ලොකෙ... සොත විඤ්ඤාණං ලොකෙ... සාත විඤ්ඤාණං
ලොකෙ... ජීව්හා විඤ්ඤාණං ලොකෙ... කාය විඤ්ඤාණං ලොකෙ...

මනො විඤ්ඤාණං ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිව්ස මානා නිව්සති.

“චක්ඛු සම්ඵස්සො ලොකෙ... සොත සම්ඵස්සො ලොකෙ... සාත සම්ඵස්සො
ලොකෙ... ජීව්හා සම්ඵස්සො ලොකෙ... කාය සම්ඵස්සො ලොකෙ...

මනො සම්ඵස්සො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිව්සමානා නිව්සති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

“වක්ඛු සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... සොත සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ...
සාන සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... ජීව්හා සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ...
කාය සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ...

මනො සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති.

“රූප සඤ්ඤා ලොකෙ... සද්ද සඤ්ඤා ලොකෙ... ගන්ධ සඤ්ඤා ලොකෙ...
රස සඤ්ඤා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ සඤ්ඤා ලොකෙ... ධම්ම සඤ්ඤා ලොකෙ
පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති.

“රූප සඤ්චෙතනා ලොකෙ... සද්ද සඤ්චෙතනා ලොකෙ... ගන්ධ සඤ්චෙතනා
ලොකෙ... රස සඤ්චෙතනා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ සඤ්චෙතනා ලොකෙ...
ධම්ම සඤ්චෙතනා ලොකෙ පියරූපං, සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති.

“රූප තණ්හා ලොකෙ... සද්ද තණ්හා ලොකෙ... ගන්ධ තණ්හා ලොකෙ...
රස තණ්හා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ තණ්හා ලොකෙ... ධම්ම තණ්හා ලොකෙ
පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති.

“රූපවිතක්කො ලොකෙ... සද්ද විතක්කො ලොකෙ... ගන්ධ විතක්කො
ලොකෙ... රස විතක්කො ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ විතක්කො ලොකෙ...
ධම්ම විතක්කො ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති.

“රූප විචාරො ලොකෙ... සද්ද විචාරො ලොකෙ... ගන්ධ විචාරො ලොකෙ...
 රස විචාරො ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ විචාරො ලොකෙ...
 ධම්ම විචාරො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
 එත්ථෙ සා තණ්හා උප්පජ්ජ මානා උප්පජ්ජති,
 එත්ථ නිවිස මානා නිවිසති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ සමුදයං අරිය සච්චං.

xvii. නිරොධ සච්ච නිද්දෙසො

401. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ නිරොධං [දුක්ඛ නිරොධො (සායා.)] අරිය සච්චං? යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙස විරාග නිරොධො, වාගො, පටි නිස්සග්ගො, මුත්ති, අනාලයො.

“සා ඛො පනෙසා, භික්ඛවෙ, තණ්හා කත්ථ පභිය මානා පභියති, කත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති? යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා පභිය මානා පභියති, එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“කිඤ්ච ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං? චක්ඛු ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
 එත්ථෙ සා තණ්හා පභිය මානා පභියති, එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.
 සොතං ලොකෙ...පෙ.... සාතං ලොකෙ... ජීව්හා ලොකෙ... කායො ලොකෙ...
 මනො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
 එත්ථෙ සා තණ්හා පභිය මානා පභියති,
 එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූපා ලොකෙ... සද්දා ලොකෙ... ගන්ධා ලොකෙ... රසා ලොකෙ...
 ඵොට්ඨබ්බා ලොකෙ... ධම්මා ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
 එත්ථෙ සා තණ්හා පභිය මානා පභියති,
 එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“වක්ඛු විඤ්ඤාණං ලොකෙ... සොත විඤ්ඤාණං ලොකෙ... සාන විඤ්ඤාණං ලොකෙ... ජිව්හා විඤ්ඤාණං ලොකෙ... කාය විඤ්ඤාණං ලොකෙ... මනො විඤ්ඤාණං ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති,
එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“වක්ඛු සම්ඵස්සො ලොකෙ... සොත සම්ඵස්සො ලොකෙ... සාන සම්ඵස්සො ලොකෙ... ජිව්හා සම්ඵස්සො ලොකෙ... කාය සම්ඵස්සො ලොකෙ... මනො සම්ඵස්සො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති,
එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“වක්ඛු සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... සොත සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ ... සාන සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... ජිව්හා සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... කාය සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ... මනො සම්ඵස්ස ජා වෙදනා ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති,
එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූප සඤ්ඤා ලොකෙ... සද්ද සඤ්ඤා ලොකෙ... ගන්ධ සඤ්ඤා ලොකෙ... රස සඤ්ඤා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ සඤ්ඤා ලොකෙ... ධම්ම සඤ්ඤා ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති,
එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූප සඤ්චේතනා ලොකෙ... සද්ද සඤ්චේතනා ලොකෙ... ගන්ධ සඤ්චේතනා ලොකෙ... රස සඤ්චේතනා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ සඤ්චේතනා ලොකෙ... ධම්ම සඤ්චේතනා ලොකෙ පියරූපං සාත රූපං,
එත්තෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති,
එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූප තණ්හා ලොකෙ... සද්ද තණ්හා ලොකෙ... ගන්ධ තණ්හා ලොකෙ... රස තණ්හා ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ තණ්හා ලොකෙ... ධම්ම තණ්හා ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූප විතක්කො ලොකෙ... සද්ද විතක්කො ලොකෙ... ගන්ධ විතක්කො ලොකෙ... රස විතක්කො ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ විතක්කො ලොකෙ... ධම්ම විතක්කො ලොකෙ පිය රූපං, සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

“රූපවිචාරො ලොකෙ... සද්ද විචාරො ලොකෙ... ගන්ධ විචාරො ලොකෙ... රස විචාරො ලොකෙ... ඵොට්ඨබ්බ විචාරො ලොකෙ... ධම්ම විචාරො ලොකෙ පිය රූපං සාත රූපං, එත්ථෙ සා තණ්හා පභීය මානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣ මානා නිරුජ්ඣති.

ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ නිරොධං අරිය සච්චං.

xviii. මග්ග සච්ච නිද්දෙසො

402. “කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ නිරොධ ගාමිනී පටිපදා අරිය සච්චං? අයමෙව අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො සෙය්‍යපීදං — සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සඤ්ඤා, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්තො, සම්මා ආජීවො, සම්මා වායාමො, සම්මා සති, සම්මා සමාධි.

“කතමා ච, භික්ඛවෙ, සම්මා දිට්ඨි? යං ඛො, භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ ඤාණං, දුක්ඛ සමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛ නිරොධෙ ඤාණං, දුක්ඛ නිරොධ ගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං, අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, සම්මා දිට්ඨි.

“කතමො ච, භික්ඛවෙ, සම්මා සඤ්ඤා? නෙක්ඛම්ම සඤ්ඤා, අබ්‍යාපාද සඤ්ඤා, අවිභිංසා සඤ්ඤා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සම්මා සඤ්ඤා.

“කතමා ව, හික්ඛවෙ, සම්මා වාචා?

මුසා වාදා වෙරමණි [වෙරමණි (ක.)] පිසුණාය වාචාය වෙරමණි,
ඵරුසාය වාචාය වෙරමණි, සම්ඵප්පලාපා වෙරමණි,
අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සම්මා වාචා.

“කතමො ව, හික්ඛවෙ, සම්මා කම්මන්තො?

පාණාති පාතා වෙරමණි, අදින්නාදානා වෙරමණි, කාමෙසු මිච්ඡාවාරා වෙරමණි,
අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සම්මා කම්මන්තො.

“කතමො ව, හික්ඛවෙ, සම්මා ආජීවො?

ඉධ, හික්ඛවෙ, අරිය සාවකො මිච්ඡා ආජීවං පහාය,
සම්මා ආජීවෙන ජීවිතං කප්පෙති, අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සම්මා ආජීවො.

“කතමො ව, හික්ඛවෙ, සම්මා වායාමො?

ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං
අනුප්පාදාය, ඡන්දං ජනෙති වායමති, වීරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති, පදහති;
උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය, ඡන්දං ජනෙති, වායමති,
වීරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති, පදහති;
අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය, ඡන්දං ජනෙති, වායමති,
වීරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති, පදහති;
උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා, අසම්මොසාය හියොසා භාවාය,
වෙපුල්ලාය, භාවනාය පාරිපුරියා, ඡන්දං ජනෙති, වායමති, වීරියං ආරහති,
චිත්තං පග්ගණ්හාති, පදහති. අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සම්මා වායාමො.

“කතමා ව, හික්ඛවෙ, සම්මා සති?

ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා,
විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං; වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං;
චිත්තෙ චිත්තානුපස්සි විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ
අභිජ්ඣා දොමනස්සං;
ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,
ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං.
අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සම්මා සති.

“කතමො ච, භික්ඛවෙ, සම්මා සමාධි?”

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විච්චිවෙච කාමෙහි, විච්චි අකුසලෙහි ධම්මෙහි, සවිතක්කං සච්චාරං විවෙකජං පීති සුඛං පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

විතක්ක විචාරානං වූපසමා, අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං වෙනසො, එකො දිභාවං

අවිතක්කං අච්චාරං සමාධිජං පීති සුඛං දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති, සතො ච සම්පජානො,

සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යං තං අරියා ආවික්ඛන්ති ‘උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛ විහාරී’ති තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස දොමනස්සානං

අත්ථඤ්ඤාමා, අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛා සති පාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, සම්මා සමාධි.

ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, දුක්ඛ නිරොධ ගාමිනී පටිපදා අරිය සච්චං.

403. “ඉති අජ්ඣත්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,

බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති,

අජ්ඣත්ත බහිද්ධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති.

සමුදය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,

වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති,

සමුදය වය ධම්මානුපස්සි වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අත්ථි ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණ මත්තාය, පටිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවම්පි බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති චතුසු අරිය සච්චෙසු.

සච්ච පබ්බං නිට්ඨිතං.

ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා නිට්ඨිතා.

404. “යො හි කොච්චි, භික්ඛවෙ, ඉමෙ චත්තාරො සති පට්ඨානෙ, එවං භාවෙය්‍ය,

සත්ත වස්සානි, තස්ස ද්විත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඤ්ඤං, දිට්ඨෙව

ධම්මෙ අඤ්ඤා; සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

“නිට්ඨන්තු, භික්ඛවෙ, සත්ත වස්සානි. යො හි කොච්චි, භික්ඛවෙ, ඉමෙ චත්තාරො

සති පට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය, ඡ වස්සානි...පෙ.... පඤ්ච වස්සානි... චත්තාරි

වස්සානි... තිණි වස්සානි... ද්වෙ වස්සානි... එකං වස්සං... තිට්ඨතු, භික්ඛවෙ,
එකං වස්සං. යො හි කොච්ඡි, භික්ඛවෙ, ඉමෙ චත්තාරො සති පට්ඨානෙ එවං
භාවෙය්‍ය, සත්ත මාසානි, තස්ස ද්විත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඨ්ඨං,
දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා; සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

“තිට්ඨන්තු, භික්ඛවෙ, සත්ත මාසානි. යො හි කොච්ඡි, භික්ඛවෙ, ඉමෙ චත්තාරො
සති පට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය, ඡ මාසානි...පෙ.... පඤ්ච මාසානි... චත්තාරි
මාසානි... තිණි මාසානි ... ද්වෙ මාසානි... එකං මාසං... අඨ්ඨ මාසං... තිට්ඨතු,
භික්ඛවෙ, අඨ්ඨ මාසො. යො හි කොච්ඡි, භික්ඛවෙ,
ඉමෙ චත්තාරො සති පට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය, සත්තාහං,
තස්ස ද්විත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඨ්ඨං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා;
සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනාති.

405. “එකායනො අයං, භික්ඛවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා,
සොක පරිදෙවානං සමතික්කමාය, දුක්ඛ දොමනස්සානං අත්ථඨගමාය,
ඤායස්ස අධි ගමාය, නිබ්බානස්ස සච්ඡි කිරියාය,
යදිදං චත්තාරො සති පට්ඨානාති.
ඉති යං තං වුත්තං, ඉද මෙතං පටිච්ච වුත්ත”න්ති. ඉදමවො ච භගවා. අත්තමනා
තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභි නන්දුන්ති.

මහා සති පට්ඨාන සුත්තං නිට්ඨිතං නවමං.

1. කායෙ කායානුපස්සනා සුත්තං

අංගුත්තර නිකාය / ඡන්ද කප්පාන පාළි / 12. සාමඤ්ඤ වග්ගො

117. “ඡ, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ අප්පභාය, අභබ්බො, කායෙ කායානුපස්සි විහරිතුං.
කතමෙ ඡ? කම්මාරාමතං, භස්සාරාමතං, නිද්දාරාමතං, සඨගණිකාරාමතං, ඉන්ද්‍රියෙසු
අගුත්තද්වාරතං, භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතං.
ඉමෙ බො, භික්ඛවෙ, ඡ ධම්මෙ අප්පභාය, අභබ්බො කායෙ කායානුපස්සි විහරිතුං.

“ඡ, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ පභාය, භබ්බො කායෙ කායානුපස්සි විහරිතුං. කතමෙ ඡ? කම්මාරාමනං, භස්සාරාමනං, නිද්දාරාමනං, සඨගණිකාරාමනං, ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරනං, භොජනෙ අමත්තඤ්ඤනං – ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, ඡ ධම්මෙ පභාය භබ්බො කායෙ කායානුපස්සි විහරිතු”න්ති. පයමං.

2. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි සුත්තං

අංගුත්තර නිකාය / ඡක්ක නිපාත පාළි / 12. සාමඤ්ඤ වග්ගො

118. “ඡ, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ අප්පභාය, අභබ්බො අප්ඤ්ඤානං කායෙ...පෙ.... ඛෙද්දා කායෙ...පෙ.... අප්ඤ්ඤාන ඛෙද්දා කායෙ...පෙ.... අප්ඤ්ඤානං වෙදනාසු...පෙ.... ඛෙද්දා වෙදනාසු...පෙ.... අප්ඤ්ඤාන ඛෙද්දා වෙදනාසු...පෙ.... අප්ඤ්ඤානං චිත්තෙ...පෙ.... ඛෙද්දා චිත්තෙ...පෙ.... අප්ඤ්ඤාන ඛෙද්දා චිත්තෙ...පෙ.... අප්ඤ්ඤානං ධම්මෙසු...පෙ.... ඛෙද්දා ධම්මෙසු...පෙ....

අප්ඤ්ඤාන ඛෙද්දා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරිතුං. කතමෙ ඡ? කම්මාරාමනං, භස්සාරාමනං, නිද්දාරාමනං, සඨගණිකාරාමනං, ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරනං, භොජනෙ අමත්තඤ්ඤනං. ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, ඡ ධම්මෙ පභාය, භබ්බො අප්ඤ්ඤාන ඛෙද්දා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරිතු”න්ති.

3. මහා පරිනිබ්බාන සුත්තං

දීඝ නිකාය / මහාවග්ගපාළි ධම්මාදාස ධම්ම පරියායා

160. අථ ඛො භගවා නාතිකෙ යථාභිරන්තං විහරිත්වා, ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි – “ආයාමානන්ද, යෙන වෙසාලී තෙනුපසඨකම්ස්සාමා”ති. “ඵවං, භන්තෙ”ති ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවතො පච්චස්සොසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛු සඨසෙන සද්ධිං, යෙන වෙසාලී තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා වෙසාලියං විහරති, අම්බපාලි වනෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි –

“සතො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සම්පජානො, අයං වො අම්භාකං අනුසාසනී. කථඤ්ච, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ

කායානුපස්සි විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි...පෙ.... චිත්තෙ චිත්තානුපස්සි...පෙ.... ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. එවං බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො හොති.

“කථංඤ්ව, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්පජානො හොති? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්කන්තෙ, පටික්කන්තෙ සම්පජානකාරී හොති, ආලොකිතෙ, විලොකිතෙ සම්පජානකාරී හොති, සම්ඤ්ජිතෙ, පසාරිතෙ සම්පජානකාරී හොති, සඬ්ඝාටි පත්ත වීචර ධාරණෙ සම්පජානකාරී හොති, අසිතෙ, පිතෙ, බායිතෙ, සායිතෙ සම්පජානකාරී හොති, උච්චාර පස්සාව කම්මෙ සම්පජානකාරී හොති, ගතෙ, යිතෙ, නිසින්නෙ, සුන්නෙ, ජාගරිතෙ, භාසිතෙ, තුණ්හිභාවෙ සම්පජානකාරී හොති. එවං බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්පජානො හොති. සතො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සම්පජානො, අයං වො අම්භාකං අනුසාසනී”ති.

වෙච්චගාම වස්සුපගමනං

165. “කිං පනානන්ද, භික්ඛු සඬ්ඝො මයි පච්චාසිසති [පච්චාසිංසති (සි. ස්‍යා.)]? දෙසිතො, ආනන්ද, මයා ධම්මො අනන්තරං අබාහිරං කරිත්වා. නත්ථානන්ද, තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරිය මුට්ඨි. යස්ස නුන, ආනන්ද, එවමස්ස – ‘අහං භික්ඛු සඬ්ඝං පරිහරිස්සාමි’ති වා ‘මමුද්දෙසිකො භික්ඛු සඬ්ඝො’ති වා, සො නුන, ආනන්ද, භික්ඛු සඬ්ඝං ආරබ්භ කිඤ්චිදෙව උදාහරෙය්‍ය. තථාගතස්ස බො, ආනන්ද, න එවං හොති – ‘අහං භික්ඛු සඬ්ඝං පරිහරිස්සාමි’ති වා ‘මමුද්දෙසිකො භික්ඛු සඬ්ඝො’ති වා. සකිං [කිං (සි. පි.)], ආනන්ද, තථාගතො භික්ඛු සඬ්ඝං ආරබ්භ කිඤ්චිදෙව උදාහරිස්සති. අහං බො පනානන්ද, එතරහි ඡිණ්ණො, චුද්ධො, මහල්ලකො, අද්ධගතො, වයො අනුප්පත්තො. ආසිතිකො මෙ වයො වත්තති. සෙය්‍යථාපි, ආනන්ද, ජජ්ජර සකථං වෙඨ මිස්සකෙන, [වෙච්චමිස්සකෙන (ස්‍යා.), වෙස මිස්සකෙන, (පි.), වෙධ මිස්සකෙන, වෙඛ මිස්සකෙන (ක.)] යාපෙති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

එවමෙව බො, ආනන්ද, වෙය් මිස්සකෙන මඤ්ඤෙ තථාගතස්ස කායො යාපෙති.
යස්මිං, ආනන්ද, සමයෙ තථාගතො සබ්බ නිමිත්තානං අමනසිකාරා, එකච්චානං
වෙදනානං නිරොධා, අනිමිත්තං වෙතො සමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඵාසුතරො,
ආනන්ද, තස්මිං සමයෙ තථාගතස්ස කායො හොති.

තස්මාතිහානන්ද, අත්ත දීපා විහරථ, අත්ත සරණා, අනඤ්ඤ සරණා, ධම්ම දීපා,
ධම්ම සරණා, අනඤ්ඤ සරණා. කථඤ්චානන්ද, භික්ඛු අත්ත දීපො විහරති. අත්ත
සරණා, අනඤ්ඤ සරණා, ධම්ම දීපො, ධම්ම සරණා, අනඤ්ඤසරණා?
ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති, අනාපි සම්පජානො සතිමා,
විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. වෙදනාසු...පෙ.... විත්තෙ...පෙ....
ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, අනාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ
අභිජ්ඣා දොමනස්සං. එවං බො, ආනන්ද, භික්ඛු අත්ත දීපො විහරති, අත්ත
සරණා, අනඤ්ඤසරණා, ධම්ම දීපො, ධම්ම සරණා, අනඤ්ඤසරණා. යෙ
හි කෙච්චි, ආනන්ද, එතරහි වා මම වා අවිචයෙන අත්ත දීපා විහරිස්සන්ති, අත්ත
සරණා, අනඤ්ඤසරණා, ධම්ම දීපා, ධම්ම සරණා, අනඤ්ඤසරණා, තමතග්ගෙ
මෙ තෙ, ආනන්ද, භික්ඛු භවිස්සන්ති යෙ කෙච්චි සික්ඛාකාමා”ති

6. කුණ්ඩලිය සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 2. බොජ්ඣංගිග සංයුත්තං

187. – ‘භවං පන ගොතමො කිමානිසංසො විහරතී”ති?

“විජ්ජා විමුත්ති ඵලානිසංසො බො, කුණ්ඩලිය, තථාගතො විහරතී”ති.

“කතමෙ පන, හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා, බහුලිකතා, විජ්ජා විමුත්තිං
පරිපුරෙන්නී”ති?

“සත්ත බො, කුණ්ඩලිය, බොජ්ඣංගිග භාවිතා, බහුලිකතා, විජ්ජා විමුත්තිං
පරිපුරෙන්නී”ති. “කතමෙ පන, හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා, බහුලිකතා, සත්ත
බොජ්ඣංගිගෙ පරිපුරෙන්නී”ති?

“චත්තාරො ඛො, කුණ්ඩලිය, සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලිකතා සත්ත ඛොජ්ඣාදිගෙ පරිපුරෙන්නි”ති.

“කතමෙ පන, හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා, බහුලිකතා, චත්තාරො සති පට්ඨානෙ පරිපුරෙන්නි”ති?

“තීණි ඛො, කුණ්ඩලිය, සුවරිතානි භාවිතානි, බහුලිකතානි, චත්තාරො සති පට්ඨානෙ පරිපුරෙන්නි”ති.

“කතමෙ පන, හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා, බහුලිකතා, තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙන්නි”ති?

“ඉන්ද්‍රිය සංවරො ඛො, කුණ්ඩලිය, භාවිතො, බහුලිකතො, තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙන්නි”ති.

“කථං භාවිතො ච, කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රිය සංවරො කථං බහුලිකතො, තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙන්නි?

ඉධ, කුණ්ඩලිය, භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා, මනාපං නාභිජ්ඣති, නාභිභංසති, න රාගං ජනෙති. තස්ස යීතො ච කායො හොති, යීතං චිත්තං අජ්ඣත්තං සුසංයීතං සුවිමුත්තං.

චක්ඛුනා ඛො පනෙව රූපං දිස්වා අමනාපං න මඬකු හොති.

අජ්ජතිට්ඨිත චිත්තො, අදීනමානසො, අඛ්‍යාපන්තචෙතසො.

තස්ස යීතො ච කායො හොති යීතං චිත්තං අජ්ඣත්තං සුසංයීතං සුවිමුත්තං.

.....

“යතො ඛො, කුණ්ඩලිය, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා, මනාපාමනාපෙසු රූපෙසු යීතො ච කායො හොති, යීතං චිත්තං අජ්ඣත්තං සුසණ්ඨිතං සුවිමුත්තං.

සොතෙන සද්දං සුත්වා...පෙ....

සාතෙන ගන්ධං සායිත්වා...පෙ....

ජීවිහාය රසං සායිත්වා...පෙ....

කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා...පෙ....

මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මනාපාමනාපෙසු ධම්මෙසු යීතො ච කායො හොති, යීතං චිත්තං අජ්ඣත්තං සුසණ්ඨිතං සුවිමුත්තං. එවං භාවිතො ඛො, කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රිය සංවරො එවං බහුලීකතො, තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙති.

“කථං භාවිතානි ච, කුණ්ඩලිය, තීණි සුවරිතානි කථං බහුලීකතානි චත්තාරො සති පට්ඨානෙ පරිපුරෙන්නි?

ඉධ, කුණ්ඩලිය, භික්ඛු කාය දුච්චරිතං පහාය, කාය සුවරිතං භාවෙති, චචී දුච්චරිතං පහාය, චචී සුවරිතං භාවෙති, මනො දුච්චරිතං පහාය, මනො සුවරිතං භාවෙති. එවං භාවිතානි ඛො, කුණ්ඩලිය, තීණි සුවරිතානි එවං බහුලීකතානි, චත්තාරො සති පට්ඨානෙ පරිපුරෙන්නි.

“කථං භාවිතා ච, කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සති පට්ඨානා, කථං බහුලීකතා සත්ත ඛොජ්ඣාදිගෙ පරිපුරෙන්නි?

ඉධ, කුණ්ඩලිය, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ආතාපී සම්පජානො සතිමා, විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං;

වෙදනාසු...පෙ....

ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති, ආතාපී සම්පජානො සතිමා, විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. එවං භාවිතා ඛො, කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සති පට්ඨානා එවං බහුලීකතා සත්ත ඛොජ්ඣාදිගෙ පරිපුරෙන්නි.

“කථං භාවිතා ච, කුණ්ඩලිය, සත්ත ඛොජ්ඣාදිගා කථං බහුලීකතා, විජ්ජා විමුත්තිං පරිපුරෙන්නි?

ඉඳ, කුණ්ඩලිය, හික්බු සති සම්බොජ්ඣකභිගං භාවෙති, විවෙක නිස්සිතං, විරාග නිස්සිතං, නිරොධ නිස්සිතං, වොස්සග්ග පරිණාමිං...පෙ....

උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකභිගං භාවෙති, විවෙක නිස්සිතං, විරාග නිස්සිතං, නිරොධ නිස්සිතං වොස්සග්ග පරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො, කුණ්ඩලිය, සත්ත බොජ්ඣකභිගා එවං බහුලිකතා, විජ්ජා විමුක්තිං පරිපුරෙත්ති”ති.

10. හික්බුනුපස්සය සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි

“එව මෙ තං, ආනන්ද, එව මෙ තං, ආනන්ද! යො හි කොචි, ආනන්ද, හික්බු වා හික්බුනී වා චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිට්ඨිත විත්තො විහරති, තස්සෙතං පාටිකඛ්ඛං – ‘උළාරං පුබ්බෙ නාපරං විසෙසං සඤ්ජානිස්සති’” [සඤ්ජානිස්සතිති (බහුසු)].

“කතමෙසු චතුසු? ඉධානන්ද, හික්බු කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ආනාපි සම්පජානො සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපස්සිතො විහරතො, කායාරම්මණො වා, උප්පජ්ජති කායස්මිං පරිලාභො, චෙතසො වා ලීනත්තං, බහිද්ධා වා චිත්තං වික්ඛිපති. තෙනානන්ද [තෙනභානන්ද (සි.)], හික්බුනා කිස්මිඤ්චිදෙව පසාදනීයෙ, නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහි තබ්බං. තස්ස කිස්මිඤ්චිදෙව පසාදනීයෙ, නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහතො පාමොජ්ජං ජායති. පමුදිතස්ස පීති ජායති. පීති මනස්ස කායො පස්සම්භති. පස්සද්ධ කායො සුඛං වෙදයති [වෙදියති (සි.)]. සුඛිනො විත්තං සමාධියති. සො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති – ‘යස්ස බ්වාහං අත්ථාය විත්තං පණ්දහිං, සො මෙ අත්ථො අභිනිජ්ඣන්තො. හන්ද, දානි පටිසංහරාමි’ති. සො පටිසංහරති, වෙච න ච විතක්කෙති න ච විචාරෙති. ‘අවිතක්කොමිහි අවිචාරො, අජ්ඣත්තං සතිමා සුඛමස්මි’ති පජානාති’. එවං ඛො, ආනන්ද, පණ්ඩාය භාවනා භොති.

“කථංඤ්චානන්ද, අප්පණ්ඩාය භාවනා භොති? බහිද්ධා, ආනන්ද, හික්බු විත්තං අප්පණ්ඩාය ‘අප්පණ්හිතං මෙ බහිද්ධා විත්ත’න්ති පජානාති. අථ පච්ඡාපුරෙ ‘අසංඛිත්තං විමුක්තං අප්පණ්හිත’න්ති පජානාති. අථ ච පන ‘කායෙ කායානුපස්සි විහරාමි, ආනාපි සම්පජානො සතිමා සුඛමස්මි’ති පජානාති. බහිද්ධා, ආනන්ද, හික්බු විත්තං අප්පණ්ඩාය ‘අප්පණ්හිතං මෙ බහිද්ධා විත්ත’න්ති පජානාති. අථ පච්ඡාපුරෙ ‘අසංඛිත්තං විමුක්තං අප්පණ්හිත’න්ති පජානාති. අථ ච පන ‘වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරාමි..... එවං ඛො, ආනන්ද, අප්පණ්ඩාය භාවනා භොති.

5. බාහිය සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි

381... – “සාධු මෙ, භන්තෙ, භගවා සංඛිත්තෙන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුත්වා, එකො වූපකට්ඨො, අප්පමත්තො, ආතාපී පහිත්තො විහරෙය්‍ය”න්ති. “තස්මාතිහ ත්වං, බාහිය, ආදිමෙව විසොධෙහි කුසලෙසු ධම්මෙසු. කො වාදි කුසලානං ධම්මානං? සීලඤ්ච සුවිසුද්ධං, දිට්ඨි ව උජුකා. යතො ව බො තෙ, බාහිය, සීලඤ්ච සුවිසුද්ධං භවිස්සති, දිට්ඨි ව උජුකා, තතො ත්වං, බාහිය, සීලං නිස්සාය, සීලෙ පතිට්ඨාය, චත්තාරො සති පට්ඨානෙ භාවෙය්‍ය යාසි”.

.... එවං භාවෙස්සසි, තතො තුය්හං, බාහිය, යා රත්ති වා දිවසො වා ආගමිස්සති, වුද්ධියෙව පාටිකඨ්ඨා කුසලෙසු ධම්මෙසු, තො පරිහානී”ති.

2. විරට්ඨිති සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 3. සීලට්ඨිති වග්ගො

ඉමෙසං බො, ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිත්තා, අබ්බුලීකත්තා, තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති. ඉමෙසඤ්ච බො, ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිත්තා බ්බුලීකත්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොති”ති.

6. පදෙස සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 3. සීලට්ඨිති වග්ගො

... “කතමෙසං චතුත්තං? ඉධාවුසො, හික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ආතාපී සම්පජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අහිජ්ඣා දොමනස්සං; වෙදනාසු...පෙ.... විත්තෙ...පෙ.... ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, ආතාපී සම්පජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අහිජ්ඣා දොමනස්සං. ඉමෙසං බො, ආවුසො, චතුත්තං සති පට්ඨානානං පදෙසං භාවිත්තා සෙබො හොති”ති

7. සමත්ත සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 3. සීලට්ඨිති වග්ගො

ඉමෙසං බො, ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං සමත්තං භාවිත්තා අසෙබො හොති”ති. සත්තමං.

8. ලොක සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 3. සීලට්ඨිති වග්ගො

ඉමෙසං ඛිවාහං, ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිතත්තා, බහුලීකතත්තා, මහාභිඤ්ඤතං පත්තො. ඉමෙසඤ්ච පනාහං, ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිතත්තා, බහුලීකතත්තා, සහස්සං ලොකං අභිජානාමි”ති.

1. අනනුස්සුත සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 4. අනනුස්සුත වග්ගො

... ‘සා ඛො පනායං කායෙ කායෙ කායානුපස්සනා භාවෙනඛ්ඛා’ති මෙ, භික්ඛවෙ...පෙ.... භාවිතා’ති මෙ, භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, අලොකො උදපාදි”.

2. විරාග සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 4. අනනුස්සුත වග්ගො

398. “චත්තාරොමෙ, භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා, බහුලීකතා, එකන්ත නිබ්බිදාය, විරාගාය, නිරොධාය, උපසමාය, අභිඤ්ඤාය, සම්මොධාය, නිබ්බානාය, සංවත්තන්ති.

4. භාවිත සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 4. අනනුස්සුත වග්ගො

400. “චත්තාරොමෙ, භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා, බහුලීකතා, අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තන්ති.

7. ඡන්ද සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 3. සතිපට්ඨාන සංයුත්තං / 4. අනනුස්සුත වග්ගො

403. “චත්තාරොමෙ, භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා. කතමෙ චත්තාරො? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ආකාපි සම්පජානො සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපස්සිතො විහරතො යො කායස්මිං ඡන්දො සො පභීයති. ඡන්දස්ස පහානා, අමතං සවිජ්ඣතං හොති.

10. බාළ්භගීලාන සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 8. අනුරුද්ධ සංයුත්තං / 1. රහොගත වග්ගො

908. ඉමෙසු බො මෙ, ආවුසො, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුඡ්ඡන්ධින විත්තස්ස විහරතො, උප්පන්නා සාරීරිකා දුක්ඛා වෙදනා විත්තං න පරියාදාය තිට්ඨන්ති”ති. දසමං.

10. කම්මෙ සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 10. ආනාපාන සංයුත්තං / 1. එකධම්ම වග්ගො

986. – “සෙය්‍යථාපි, ආනන්ද, චතු මහා පටෙ [වාතුම්මහා පටෙ (සී. සා. කං.)] මහා පංසුපුඤ්ජො. පුරත්ථිමාය වෙපි දිසායං ආගච්ඡෙය්‍ය සකටං වා, රථො වා, උපහනතෙව තං පංසුපුඤ්ජං; පච්ඡිමාය වෙපි දිසාය ආගච්ඡෙය්‍ය...පෙ.... උත්තරාය වෙපි දිසාය...පෙ.... දක්ඛිණාය වෙපි දිසාය ආගච්ඡෙය්‍ය සකටං වා, රථො වා, උපහනතෙව තං පංසුපුඤ්ජං. එවමෙව බො, ආනන්ද, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරන්තොපි, උපහනතෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ;

වෙදනාසු...පෙ.... විත්තෙ...පෙ.... ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරන්තොපි, උපහනතෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ”ති.

6. දුතිය භික්ඛු සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / මහාවග්ග පාළි / 10. ආනාපාන සංයුත්තං / 2. දුතිය වග්ගො

992.....”කතමො ච, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො චත්තාරො ධම්මෙ පරිපුරෙති, චත්තාරො ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා,

සත්ත ධම්මෙ පරිපුරෙත්ති,

සත්ත ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා, ද්වෙ ධම්මෙ පරිපුරෙත්ති?

ආනාපානස්සති සමාධි, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො, චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති,

චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා, සත්ත බොජ්ඣංගිනි පරිපුරෙත්ති,

සත්ත බොජ්ඣංගිනා භාවිතා බහුලීකතා, විජ්ජා විමුත්තිං පරිපුරෙත්තිති.

“කථං භාවිතො ව, භික්ඛවෙ, ආනාපානස්සති සමාධි කථං බහුලීකතො,
චත්තාරො සති පට්ඨානෙ පරිපුරෙති?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරඤ්ඤ ගතො වා, රුක්ඛ මූල ගතො වා, සුඤ්ඤාගාර
ගතො වා, නිසිද්දති පල්ලච්ඡකං ආභුජිත්වා, උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං
උපට්ඨපෙත්වා. සො සතොව අස්සසති, සතොව පස්සසති...පෙ....

‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි
පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති”.

“යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු දීඝං වා අස්සසන්තො, ‘දීඝං අස්සසාමි’ති
පජානාති, දීඝං වා පස්සසන්තො, ‘දීඝං පස්සසාමි’ති පජානාති, රස්සං වා
අස්සසන්තො, ‘රස්සං අස්සසාමි’ති පජානාති...පෙ.... සබ්බ කායජ්ජපට්ඨංවෙදී...
පෙ.... ‘පස්සම් භයං කාය සඬබ්බාරං අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘පස්සම් භයං කාය
සඬබ්බාරං පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති – කායෙ කායානුපස්සි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තස්මිං
සමයෙ විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා
දොමනස්සං. තං කිස්ස හෙතු?

කායඤ්ඤතරාහං, භික්ඛවෙ, එතං වදාමි, යදිදං – අස්සාසපස්සාසං. තස්මාතිහ,
භික්ඛවෙ, කායෙ කායානුපස්සි භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති, ආතාපි සම්පජානො
සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං.

“යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජිනිජ්ජපට්ඨංවෙදී...පෙ.... සුඛජ්ජපට්ඨංවෙදී...පෙ.
... චිත්ත සඬබ්බාරජ්ජපට්ඨංවෙදී...පෙ.... ‘පස්සම් භයං චිත්ත සඬබ්බාරං
අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘පස්සම් භයං චිත්ත සඬබ්බාරං පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති –
වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති ආතාපි
සම්පජානො සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. තං කිස්ස හෙතු?
වෙදනාඤ්ඤතරාහං, භික්ඛවෙ, එතං වදාමි, යදිදං – අස්සාසපස්සාසානං සාධුකං
මනසිකාරං. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි භික්ඛු තස්මිං සමයෙ
විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං.

“යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු චිත්තජ්ජපට්ඨංවෙදී...පෙ.... අභිජ්ජමොදයං
චිත්තං...පෙ.... ‘සමාදහං චිත්තං අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘සමාදහං චිත්තං
පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති; ‘විමොචයං චිත්තං අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘විමොචයං

චිත්තං පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති – චිත්තෙ චිත්තානුපස්සි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති, ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. තං කිස්ස හෙතු?

නාහං, භික්ඛවෙ, මුට්ඨස්සතිස්ස අසම්පජානස්ස ආනාපානස්සතිසමාධිභාවනං වදාමි. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, චිත්තෙ චිත්තානුපස්සි භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං.

“යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනිච්චානුපස්සි...පෙ.... විරාගානුපස්සි...පෙ. ... නිරොධානුපස්සි...පෙ.... ‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති, ‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි පස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති – ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං.

සො යං තං හොති අභිජ්ඣාදොමනස්සානං පහානං තං පඤ්ඤාය දිස්වා සාධුකං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා හොති. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි භික්ඛු තස්මිං සමයෙ විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා, විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං.

“එවං භාවිතො ඛො, භික්ඛවෙ, ආනාපානස්සතිසමාධි එවං බහුලීකතො චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති.

“කථං භාවිතා ව, භික්ඛවෙ, චත්තාරො සතිපට්ඨානා කථං බහුලීකතා සත්ත ඛොජ්ඣාදිගෙ පරිපුරෙන්නි? යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති – උපට්ඨිතාස්ස තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො සති හොති අසම්මුට්ඨා. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො උපට්ඨිතා සති හොති අසම්මුට්ඨා – සතිසම්ඛොජ්ඣාදිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරද්ධො හොති, සතිසම්ඛොජ්ඣාදිගං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සතිසම්ඛොජ්ඣාදිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“සො තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්ඡන්ති පවිවරති පරිච්ඡිංසමාපජ්ජති. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරන්තො තං

Parama Nibbana Dharmayatanaya

ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්ඡන්ති පවිචරන්ති පරිච්ඡිංසමාපජ්ජන්ති —

ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරද්ධො භොති,
ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති,
ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“තස්ස තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්ඡන්තො පවිචරන්තො පරිච්ඡිංසමාපජ්ජන්තො ආරද්ධං
භොති චීරියං අසල්ලීනං. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො තං ධම්මං
පඤ්ඤාය පවිච්ඡන්තො පවිචරන්තො පරිච්ඡිංසමාපජ්ජන්තො ආරද්ධං භොති චීරියං
අසල්ලීනං — චීරියසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරද්ධො භොති,
චීරියසම්බොජ්ඣකඛං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, චීරියසම්බොජ්ඣකඛිගො
තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“ආරද්ධචීරියස්ස උජ්ජප්පති පිති නිරාමිසා. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො
ආරද්ධචීරියස්ස උජ්ජප්පති පිති නිරාමිසා — පිතිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ
භික්ඛුනො ආරද්ධො භොති, පිතිසම්බොජ්ඣකඛං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති,
පිතිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමිහති, චිත්තමිපි පස්සමිහති. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ,
භික්ඛුනො පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමිහති, චිත්තමිපි පස්සමිහති —
පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරද්ධො භොති,
පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකඛං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති,
පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“පස්සද්ධකායස්ස සුඛිනො චිත්තං සමාධියති. යස්මිං සමයෙ, භික්ඛවෙ,
භික්ඛුනො පස්සද්ධකායස්ස සුඛිනො චිත්තං සමාධියති —
සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරද්ධො භොති,
සමාධිසම්බොජ්ඣකඛං තස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො
තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“සො තථාසමාහිතං චිත්තං සාධුකං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා භොති. යස්මිං සමයෙ,
භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථාසමාහිතං චිත්තං සාධුකං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා භොති —

උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො ආරද්ධො හොති,
 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගං තස්මිං සමයෙ හික්ඛු භාවෙති,
 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.

“යස්මිං සමයෙ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු වෙදනාසු...පෙ.... චිත්තෙ...පෙ.... ධම්මෙසු
 ධම්මානුපස්සි විහරති – උපට්ඨිතාස්ස තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො සති හොති
 අසම්මුට්ඨා. යස්මිං සමයෙ, හික්ඛවෙ, හික්ඛුනො උපට්ඨිතා සති හොති
 අසම්මුට්ඨා – සතිසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො ආරද්ධො හොති,
 සතිසම්බොජ්ඣකඛිගං තස්මිං සමයෙ හික්ඛු භාවෙති – සතිසම්බොජ්ඣකඛිගො
 තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති...පෙ....

සො තථාසමාහිතං චිත්තං සාධුකං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා හොති. යස්මිං සමයෙ,
 හික්ඛවෙ, හික්ඛු තථාසමාහිතං චිත්තං සාධුකං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා හොති –
 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො ආරද්ධො හොති,
 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගං තස්මිං සමයෙ හික්ඛු භාවෙති,
 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගො තස්මිං සමයෙ හික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.
 එවං භාවිතා බො, හික්ඛවෙ, චත්තාරො සතිපට්ඨානා එවං බහුලිකතා සත්ත
 බොජ්ඣකඛිගෙ පරිපූරෙත්ති.

“කථං භාවිතා ව, හික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣකඛිගා කථං බහුලිකතා විජ්ජාවිමුත්තිං
 පරිපූරෙත්ති? ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු සතිසම්බොජ්ඣකඛිගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං
 විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං; ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගං
 භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං...
 පෙ.... උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකඛිගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං
 නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා බො, හික්ඛවෙ, සත්ත
 බොජ්ඣකඛිගා එවං බහුලිකතා විජ්ජාවිමුත්තිං පරිපූරෙත්ති”ති.

(2) 9. කායගතාසති සුත්තං

මජ්ඣිම නිකායෙ / උපරිපණ්ණාස පාළි / අනුපද වග්ගො / 4. අනුසස්සුත වග්ගො

153. එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති, ජෙනවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො සම්බහුලානං භික්ඛූනං පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාත පටික්කන්තානං උපට්ඨාන සාලායං සන්තිසින්නානං, සන්තිපතිතානං අයමන්තරාකථා උදපාදි –

“අච්ඡරියං, ආවුසො, අබ්භුතං, ආවුසො! යාවඤ්චිදං තෙන භගවතා ජානතා, පස්සතා, අරහතා, සම්මා සම්බුද්ධෙන කායගතාසති [කායගතා සති (සා. කං. පි.)] භාවිතා බහුලීකතා මහජ්ඣලා වුත්තා මහානිසංසා”ති.

අයඤ්චි භිදං තෙසං භික්ඛූනං අන්තරා කථා විජ්ජ කතා හොති, අථ ඛො භගවා සායන්හ සමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො, යෙන උපට්ඨාන සාලා තෙනුපසඬිකම්; උපසඬිකම්ත්වා, පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි –

“කාය නුත්ථ, භික්ඛවෙ, එතරහි කථාය සන්තිසින්නා, කා ච පන වො අන්තරා කථා විජ්ජකතා”ති?

“ඉධ, හන්තෙ, අම්භාකං පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාත පටික්කන්තානං උපට්ඨාන සාලායං සන්තිසින්නානං, සන්තිපතිතානං අයමන්තරාකථා උදපාදි –

‘අච්ඡරියං ආවුසො, අබ්භුතං ආවුසො! යාවඤ්චිදං තෙන භගවතා ජානතා, පස්සතා, අරහතා, සම්මා සම්බුද්ධෙන කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, මහජ්ඣලා වුත්තා මහානිසංසා’ති. අයං ඛො නො, හන්තෙ, අන්තරා කථා, විජ්ජ කතා, අථ භගවා අනුජ්ජත්තො”ති.

154. “කථං භාවිතා ච, භික්ඛවෙ, කායගතාසති කථං බහුලීකතා මහජ්ඣලා හොති මහානිසංසා?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අරඤ්ඤ ගතො වා, රුක්ඛමූල ගතො වා,

සුඤ්ඤාගාර ගතො වා, නිසීදති පල්ලඬිකං ආභුජිත්වා, උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

සො සතොව අස්සසති සතොව පස්සසති;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

දීඝං වා අස්සසන්තො, ‘දීඝං අස්සසාමී’ති පජානාති,
 දීඝං වා පස්සසන්තො, ‘දීඝං පස්සසාමී’ති පජානාති;
 රස්සං වා අස්සසන්තො, ‘රස්සං අස්සසාමී’ති පජානාති,
 රස්සං වා පස්සසන්තො, ‘රස්සං පස්සසාමී’ති පජානාති;

‘සබ්බ කාය පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමී’ති සික්ඛති,
 ‘සබ්බ කාය පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමී’ති සික්ඛති;
 ‘පස්සම්භයං කාය සඤ්චාරං අස්සසිස්සාමී’ති සික්ඛති,
 ‘පස්සම්භයං කාය සඤ්චාරං පස්සසිස්සාමී’ති සික්ඛති.
 තස්ස ඵලං අප්පමත්තස්ස, ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො,
 යෙ ගෙහ සිතා [ගෙහස්සිතා (ටිකා)] සර සඤ්ඤාපා තෙ පභියන්ති.

තෙ සං පහානා, අප්පකුත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසීදති, ඵකොදි හොති
 [ඵකොදි හොති (සී.), ඵකොදිහොති (සා. කං.)], සමාධියති.
 ඵලං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං [කායගතං සතිං (සා. කං. පී.)] භාවෙති.

“පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ‘ගච්ඡාමී’ති පජානාති,
 ධීතො වා ‘ධීතොමිහී’ති පජානාති,
 නිසින්නො වා ‘නිසින්නොමිහී’ති පජානාති,
 සයානො වා ‘සයානොමිහී’ති පජානාති.

යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්හිතො හොති, තථා තථා නං පජානාති.
 තස්ස ඵලං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා
 සරසඤ්ඤාපා තෙ පභියන්ති.

තෙසං පහානා අප්පකුත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති සන්තිසීදති ඵකොදි හොති
 සමාධියති. ඵලමිපි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

“පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛන්තෙ, පටික්ඛන්තෙ, සම්පජානකාරී
හොති,
ආලෝකිතෙ, විලෝකිතෙ සම්පජානකාරී හොති,
සම්ඤ්ජිතෙ, පසාරිතෙ සම්පජානකාරී හොති,
සඬ්ඝාටි පත්ත වීචර ධාරණෙ සම්පජානකාරී හොති,
අසිතෙ, පිතෙ, බායිතෙ, සායිතෙ සම්පජානකාරී හොති,
උච්චාර, පස්සාව කම්මෙ සම්පජානකාරී හොති,
ගතෙ යිතෙ නිසින්නෙ සුත්තෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සම්පජානකාරී
හොති.

තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා
සරසඬ්ඝප්පා තෙ පභියන්ති. තෙසං පභානා අප්පිකත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති
සන්තිසීදති එකොදි හොති සමාධියති. එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං
භාවෙති.

“පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො
කෙසමත්ථකා තවපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති –
‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ

කෙසා

ලොමා

නබ්බා

දන්තා

තචො

මංසං

න්භාරු [නභාරු (සි. ස්වා. කං. පි.)]

අට්ඨි

අට්ඨිමිඤ්ජං

වක්ඛං

හදයං

යකනං

Parama Nibbana Dharmayatanaya

කිලොමකං

පිහකං

පජ්ජාසං

අන්තං

අන්තගුණං

උදරියං

කරිසං

පිත්තං

සෙම්භං

පුබ්බො

ලොහිතං

සෙදො

මෙදො

අස්සු

වසා

බෙළො

සිඨසාණිකා

ලසිකා

මුත්ත'න්ති.

“සෙය්‍යාථාපි, භික්ඛවෙ, උභතොමුඛා පුතොළි [මුතොළි (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] පුරා
නානාවිභිතස්ස ධඤ්ඤස්ස, සෙය්‍යාපීදං – සාලිතං වීහිතං මුග්ගානං මාසානං
තිලානං තණ්ඩුලානං, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො මුඤ්චිත්වා පච්චවෙක්ඛෙය්‍ය –
'ඉමෙ සාලි ඉමෙ වීහි ඉමෙ මුග්ගා ඉමෙ මාසා ඉමෙ තිලා ඉමෙ තණ්ඩුලා'ති;
ඵචමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉම මෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො
කෙසමත්ථකා තචපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති
– ‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ

කෙසා, ලොමා, නඛා, දන්තා, තථො, මංසං, න්භාරු, අට්ඨි, අට්ඨිමිඤ්ජං, චක්කං,
හදයං, යකනං කිලොමකං, පිහකං, පජ්ජාසං, අන්තං, අන්තගුණං, උදරියං, කරිසං,
පිත්තං, සෙම්භං, පුබ්බො, ලොහිතං, සෙදො, මෙදො, අස්සු, වසා, බෙළො,
සිඨසාණිකා, ලසිකා, මුත්ත'න්ති.

තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා තෙ පභියන්ති. තෙසං පහානා අප්පමත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති සන්තිසීද්ධි ඵකොදි භොති සමාධියති. එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“සුන ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණ්ණිතං ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති – ‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථව්ඨාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු’ ති.

“සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, දක්ඛො ගොඝාතකො වා ගොඝාතකන්තෙවාසී වා ගාවිං වධිත්වා චතුමහාපථෙ [වාතුම්මහාපථෙ (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] බ්ලසො විහජ්ජිතා [පට්ඨිතජ්ජිතා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] නිසින්තො අස්ස; එවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණ්ණිතං ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති – ‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථව්ඨාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු’ ති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා තෙ පභියන්ති. තෙසං පහානා අප්පමත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති සන්තිසීද්ධි ඵකොදි භොති සමාධියති. එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“සුන ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය [සිවථිකාය (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ඡඩ්ඨිතං එකාහමතං වා ද්විහමතං වා තිහමතං වා උද්ධුමාතකං විනිලකං විපුබ්බකජාතං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති – ‘අයම්පි ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එවංඅනතීතො’ ති [එතං අනතීතොති (සී.)]. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා තෙ පභියන්ති. තෙසං පහානා අප්පමත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති සන්තිසීද්ධි ඵකොදි භොති සමාධියති. එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“සුන ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඨිතං කාකෙහි වා ඛජ්ජමානං, කුලලෙහි වා ඛජ්ජමානං, ගිජ්ඣෙහි වා ඛජ්ජමානං, කඬ්ඣෙහි වා ඛජ්ජමානං, සුනබ්බෙහි වා ඛජ්ජමානං, බ්‍රහ්මකෙහි වා ඛජ්ජමානං, දීපිහි වා ඛජ්ජමානං, සිඬ්ඨගාලෙහි වා [ගිජ්ඣෙහි වා ඛජ්ජමානං සුවානෙහි වා ඛජ්ජමානං සිගාලෙහි වා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ඛජ්ජමානං, විවිධෙහි වා පාණකජාතෙහි ඛජ්ජමානං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති – ‘අයම්පි ඛො කායො එවංධම්මො

එවංභාවී එවංඅනතීතො’ති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස...පෙ.... එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඞිතං අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං සමංසලොභිතං න්භාරුසම්බන්ධං...පෙ.... අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං නිම්මංසලොභිතමක්ඛිතං න්භාරුසම්බන්ධං...පෙ.... අට්ඨිකසඬ්ඛලිකං අපගතමංසලොභිතං න්භාරුසම්බන්ධං...පෙ.... අට්ඨිකානි අපගතසම්බන්ධානි [අපගතනභාරුසම්බන්ධානි (සා. කං.)] දිසාවිදිසාවික්ඛිත්තානි [දිසාවිදිසාසු වික්ඛිත්තානි (සි. පි.)]

අඤ්ඤෙන හත්ථට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන පාදට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන ගොජ්ඵකට්ඨිකං [අඤ්ඤෙන ගොජ්ඵකට්ඨිකන්ති ඉදං සි. සා. කං. පි. පොත්ථකෙසු නත්ථි]

අඤ්ඤෙන ජඩ්ඝට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන උරුට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන කට්ඨිකං [අඤ්ඤෙන කට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පිට්ඨිකණ්ඩකං

අඤ්ඤෙන සිසකථාහං (සි. සා. කං. පි.)]

අඤ්ඤෙන ථාසුකට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන පිට්ඨිට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන බන්ධට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන ගිවට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන හනුකට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන දන්තට්ඨිකං

අඤ්ඤෙන සිසකථාහං [අඤ්ඤෙන කට්ඨිකං අඤ්ඤෙන පිට්ඨිකණ්ඩකං

අඤ්ඤෙන සිසකථාහං (සි. සා. කං. පි.)].

සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති — ‘අයම්පි ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එවංඅනතීතො’ති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස...පෙ.... එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“පුන ච පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඞිතං — අට්ඨිකානි සෙතානි සඬ්ඛවණ්ණපටිභාගානි [සඬ්ඛවණ්ණපතිභානි (සි. සා. කං.

පි.)] ...පෙ....

අට්ඨකානි පුඤ්ජකිතානි තෙරොවස්සිකානි...පෙ....

අට්ඨකානි පුතීනි වුණ්ණකජාතානි. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති –
‘අයම්පි ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එවංඅනතීතො’ති. තස්ස එවං
අප්පමත්තස්ස...පෙ.... එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

155. “පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ....

පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමෙව කායං විවෙකජෙන පිතිසුඛෙන
අභිසන්දෙති පරිසන්දෙති පරිපූරෙති පරිප්ඵරති, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො
කායස්ස විවෙකජෙන පිතිසුඛෙන අප්පුටං හොති. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, දක්ඛො
න්භාපකො [න්භාපකො (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] වා න්භාපකන්තෙවාසී වා කංසථාලෙ
න්භානීය වුණ්ණානි [න්භානීය වුණ්ණානි (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ආකිරිත්වා, උදකෙන
පරිප්ඵොසකං පරිප්ඵොසකං සන්තෙය්‍ය, සායං න්භානීය පිණ්ඩි [සාස්ස න්භානීය
පිණ්ඩි (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ස්නෙහානුගතා ස්නෙහපරෙතා සන්තර්ඛාහිරා පුටා
ස්නෙහෙන න ව පග්ගරිණි;

එවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං විවෙකජෙන පිතිසුඛෙන
අභිසන්දෙති පරිසන්දෙති පරිපූරෙති පරිප්ඵරති;
නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස විවෙකජෙන පිතිසුඛෙන අප්පුටං හොති.
තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස...පෙ.... එවම්පි, භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතාසතිං
භාවෙති.

“පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ....

දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමෙව කායං සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන
අභිසන්දෙති පරිසන්දෙති පරිපූරෙති පරිප්ඵරති; නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො
කායස්ස සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන අප්පුටං හොති. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ,
උදකරහදො ගම්භීරො උඛ්භිදොදකො [උඛ්භිතොදකො (ස්‍යා. කං. ක.)]. තස්ස
නෙවස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය උදකස්ස ආයමුඛං න පච්ඡිමාය දිසාය උදකස්ස
ආයමුඛං න උත්තරාය දිසාය උදකස්ස ආයමුඛං න දක්ඛිණාය දිසාය උදකස්ස
ආයමුඛං; දෙවො ව න කාලෙන කාලං සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡෙය්‍ය; අථ ඛො
තම්භාව උදකරහදා සීතා වාරිධාරා උඛ්භිජ්ජිත්වා තමෙව උදකරහදං සීතෙන
වාරිතා අභිසන්දෙය්‍ය පරිසන්දෙය්‍ය පරිපූරෙය්‍ය පරිප්ඵරෙය්‍ය, නාස්ස කිඤ්චි

සබ්බාවතො උදකරහදස්ස සීතෙන වාරිනා අප්ඵටං අස්ස;
 එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමමෙව කායං සමාධිජෙන පිතිසුබෙන
 අභිසන්දෙනි පරිසන්දෙනි පරිපුරෙනි පරිප්ඵරති, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො
 කායස්ස සමාධිජෙන පිතිසුබෙන අප්ඵටං හොති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස...පෙ.
 ... එවමිපි, හික්ඛවෙ, හික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

“පුන ච පරං, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පිතියා ච විරාගා...පෙ....

තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමෙව කායං නිප්පිතිකෙන සුබෙන
 අභිසන්දෙනි පරිසන්දෙනි පරිපුරෙනි පරිප්ඵරති, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො
 කායස්ස නිප්පිතිකෙන සුබෙන අප්ඵටං හොති. සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, උප්පලිතියං
 වා පදුමිතියං වා පුණ්ඩරිකිතියං වා අප්පෙකච්චානි උප්පලානි වා පදුමානි වා
 පුණ්ඩරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඨිඨානි උදකානුග්ගතානි
 අන්තොනිමුග්ගපොසිති, තානි යාව චග්ගා යාව ච මූලා සීතෙන වාරිනා
 අභිසන්තානි පරිසන්තානි [අභිසන්දානි පරිසන්දානි (ක.)] පරිපුරානි පරිප්ඵරානි,
 නාස්ස [න නෙසං (?)] කිඤ්චි සබ්බාවතං උප්පලානං වා පදුමානං වා
 පුණ්ඩරිකානං වා සීතෙන වාරිනා අප්ඵටං අස්ස;
 එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමමෙව කායං නිප්පිතිකෙන සුබෙන අභිසන්දෙනි
 පරිසන්දෙනි පරිපුරෙනි පරිප්ඵරති, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස
 නිප්පිතිකෙන සුබෙන අප්ඵටං හොති.
 තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස...පෙ.... එවමිපි, හික්ඛවෙ, හික්ඛු කායගතාසතිං
 භාවෙති.

“පුන ච පරං, හික්ඛවෙ, හික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා...පෙ....

චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චෙතසා
 පරියොදාතෙන ඵරිත්ථා නිසින්තො හොති;
 නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස පරිසුද්ධෙන චෙතසා පරියොදාතෙන අප්ඵටං
 හොති.

සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, පුරිසො ඔදාතෙන චත්ථෙන සසීසං පාරුපිත්ථා නිසින්තො
 අස්ස, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස ඔදාතෙන චත්ථෙන අප්ඵටං අස්ස;

එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චෙතසා
 පරියොදාතෙන ඵරිත්ථා නිසින්තො හොති, නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස

පරිසුද්ධෙන චෙතසා පරියොදානෙන අප්ඵටං හොති.

තස්ස ඵලං අප්පමත්තස්ස ආනාපිනො පහිත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඬකප්පා තෙ පභියන්ති. තෙසං පහානා අප්ඤ්ඤාමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිද්ධි ඵකොදි හොති සමාධියති.

ඵලම්පි, හික්ඛවෙ, හික්ඛු කායගතාසතිං භාවෙති.

156. “යස්ස කස්සචි, හික්ඛවෙ, කායගතාසති භාවිතා බහුලිකතා, අත්තොගධාවාස්ස [අත්තොගධා තස්ස (සි. පි.)] කුසලා ධම්මා යෙ කෙච්චි විජ්ජාභාගියා. සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි මහාසමුද්දො චෙතසා ඵුටො, අත්තොගධාවාස්ස කුන්තදියො යා කාචි සමුද්දඬගමා; ඵලමෙව ඛො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලිකතා, අත්තොගධාවාස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙච්චි විජ්ජාභාගියා.

“යස්ස කස්සචි, හික්ඛවෙ, කායගතාසති අභාවිතා අබහුලිකතා, ලහති තස්ස මාරො ඔතාරං, ලහති තස්ස මාරො ආරම්මණං [ආරමණං (?)]. සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, පුරිසො ගරුකං සිලාගුළං අල්ලමත්තිකාපුඤ්ජෙ පක්ඛිපෙය්‍යා. තං කිං මඤ්ඤං, හික්ඛවෙ, අපි නු තං ගරුකං සිලාගුළං අල්ලමත්තිකාපුඤ්ජෙ ලහෙථ ඔතාර”න්ති?

“ඵලං, හත්තෙ”.

“ඵලමෙව ඛො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලිකතා, ලහති තස්ස මාරො ඔතාරං, ලහති තස්ස මාරො ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, සුක්ඛං කට්ඨං කොළාපං [කොළාපං ආරකා උදකා ථලෙ නික්ඛිත්තං (ක.)]; අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍යා උත්තරාරණිං ආදාය – ‘අග්ගිං අහිනිබ්බත්තෙස්සාමි, තෙජො පාතුකරිස්සාමි’ති. තං කිං මඤ්ඤං, හික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං සුක්ඛං කට්ඨං කොළාපං උත්තරාරණිං ආදාය අහිමන්ථෙත්තො [අහිමන්ථෙත්තො (ස්‍යා. කං. පි. ක.)] අග්ගිං අහිනිබ්බත්තෙය්‍යා, තෙජො පාතුකරෙය්‍යා”ති?

“ඵලං, හත්තෙ”.

“ඵලමෙව ඛො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලිකතා, ලහති තස්ස මාරො ඔතාරං, ලහති තස්ස මාරො ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි, හික්ඛවෙ, උදකමණිකො රිත්තො තුච්ඡො ආධාරෙ යපිතො; අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍යා උදකභාරං ආදාය.

157. “යස්ස කස්සචි, භික්ඛවෙ, කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලහති මාරො ඔතාරං, න තස්ස ලහති මාරො ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, පුරිසො ලහුකං සුත්තගුලං සබ්බසාරමයෙ අග්ගළඵලකෙ පක්ඛිපෙය්‍ය. තං කිං මඤ්ඤථ, භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො තං ලහුකං සුත්තගුලං සබ්බසාරමයෙ අග්ගළඵලකෙ ලහෙථ ඔතාරං”න්ති?

“නො හෙතං, හන්තෙ”.

“ඵවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලහති මාරො ඔතාරං, න තස්ස ලහති මාරො ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, අල්ලං කට්ඨං සස්නෙහං [සස්නෙහං ආරකා උදකා ථලෙ නික්ඛිත්තං (ක.)]; අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය උත්තරාරණිං ආදාය – ‘අග්ගිං අභිනිබ්බත්තෙස්සාමි, තෙජො පාතුකරිස්සාමි’ති. තං කිං මඤ්ඤථ, භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං අල්ලං කට්ඨං සස්නෙහං උත්තරාරණිං ආදාය අභිමන්ථෙත්තො අග්ගිං අභිනිබ්බත්තෙය්‍ය, තෙජො පාතුකරෙය්‍යා”න්ති?

“නො හෙතං, හන්තෙ”.

“ඵවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලහති මාරො ඔතාරං, න තස්ස ලහති මාරො ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උදකමණිකො පුරො උදකස්ස සමතිත්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ යපිතො; අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය උදකභාරං ආදාය. තං කිං මඤ්ඤථ, භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො ලහෙථ උදකස්ස නික්ඛෙපනං”න්ති?

“නො හෙතං, හන්තෙ”.

“ඵවමෙව ඛො, භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලහති මාරො ඔතාරං, න තස්ස ලහති මාරො ආරම්මණං”.

158. “යස්ස කස්සචි, භික්ඛවෙ, කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණියස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය, ත තත්ත්වෙ සක්ඛිහබ්බතං පාපුණාති සති සතිආයතනො.

සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උදකමණිකො පුරො උදකස්ස සමතිත්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ යපිතො. තමෙනං බලවා පුරිසො යතො යතො ආවිඤ්ඤෙය්‍ය, ආගච්ඡෙය්‍ය උදකං”න්ති?

“ඵවං, හන්තෙ”.

“එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සවි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා සො, යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණියස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය, තත්ත තත්තෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සතිආයතනෙ. සෙය්‍යාථාපි, හික්ඛවෙ, සමෙ භූමිභාගෙ චතුරස්සා පොක්ඛරණී [පොක්ඛරණී (සී.)] අස්ස ආළිබන්ධා පුරා උදකස්ස සමතිත්තිකා කාකපෙය්‍යා. තමෙනං බලවා පුරිසො යතො යතො ආළිං මුඤ්ඤෙය්‍ය ආගච්ඡෙය්‍ය උදක”න්ති? “එවං, භන්තෙ”. “එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සවි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණියස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය, තත්ත තත්තෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සතිආයතනෙ. සෙය්‍යාථාපි, හික්ඛවෙ, සුභූමියං චතුමභාපථෙ ආජඤ්ඤරථො යුත්තො අස්ස ධීතො ඔධස්තපතොදො [ඔභස්තපතොදො (ක.), උභන්තරපටොදො (සා. ක.)] අව + ධංසු + ත = ඔධස්ත-ඉතිපදවිභාගො]; තමෙනං දක්ඛො යොග්ගාචරියො අස්සදම්මසාරථී අභිරුහිත්වා වාමෙන භත්ථෙන රස්මියො ගහෙන්වා දක්ඛිණෙන භත්ථෙන පතොදං ගහෙන්වා යෙනිච්ඡකං යදිච්ඡකං සාරෙය්‍යාපි පච්චාසාරෙය් යාපි; එවමෙව බො, හික්ඛවෙ, යස්ස කස්සවි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණියස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකිරියාය, තත්ත තත්තෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සතිආයතනෙ”.

159. “කායගතාය, හික්ඛවෙ, සතියා ආසෙවිතාය භාවිතාය බහුලීකතාය යාතීකතාය චත්ථකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය දසානිසංසා පාටිකඬ්ඛා. අරතිරතිසහො හොති, න ච තං අරති සහති, උප්පන්නං අරතිං අභිභුයා විහරති.

“භය හෙරව සහො හොති, න ච තං භය හෙරවං සහති, උප්පන්නං භය හෙරවං අභිභුයා විහරති.

“බමො හොති සීතස්ස උණ්භස්ස ජීසව්ජාය පිපාසාය ඩංසමකසවාතාතපසරීසපසම්ඵස්සානං දුරුත්තානං දුරාගතානං චචනපථානං, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අධිවාසක ජාතිකො හොති.

“වතුන්නං ඤානානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී
හොති; අකිච්ඡලාභී, අකසිරලාභී.

“සො අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චානුහොති. එකොපි හුත්වා බහුධා හොති,
බහුධාපි හුත්වා එකො හොති, ආවිභාවං...පෙ.... යාව චුභ්මලොකාපි කායෙන
වසං වත්තෙති.

“දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතික්කන්තමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුඤ්ඤාති
දිබ්බෙ ව මානුසෙ ව, යෙ දුරෙ සන්තිකෙ ව...පෙ.....

“පරසත්තානං පරපුග්ගලානං වේතසා වේතො පරිච්ච පජානාති. සරාගං වා චිත්තං
‘සරාගං චිත්ත’න්ති පජානාති, වීතරාගං වා චිත්තං...පෙ.... සදොසං වා චිත්තං...
වීතදොසං වා චිත්තං... සමොහං වා චිත්තං... වීතමොහං වා චිත්තං... සංඛිත්තං
වා චිත්තං... වික්ඛිත්තං වා චිත්තං... මහග්ගතං වා චිත්තං... අමහග්ගතං වා
චිත්තං... සඋත්තරං වා චිත්තං... අනුත්තරං වා චිත්තං... සමාහිතං වා චිත්තං...
අසමාහිතං වා චිත්තං... විමුත්තං වා චිත්තං... අවිමුත්තං වා චිත්තං ‘අවිමුත්තං
චිත්ත’න්ති පජානාති.

“සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, සෙය්‍යථිදං – එකම්පි ජාතිං ද්වෙපි
ජාතියො...පෙ.... ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං
අනුස්සරති.

“දිබ්බෙන වක්ඛුතා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති
වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීතෙ පණිතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ, සුගතෙ දුග්ගතෙ
යථාකම්මුපගෙ සත්තෙ පජානාති.

“ආසවානං ඛයා අනාසවං වේතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං
අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

“කායගතාය, භික්ඛවෙ, සතියා ආසෙවිතාය, භාවිතාය, බහුලීකතාය, යානීකතාය,
වත්ථුකතාය, අනුට්ඨිතාය, පරිචිතාය, සුසමාරද්ධාය ඉමෙ දසානිසංසා
පාටිකඛ්ඛා”ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛවෙ, භාවිතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

කායගතාසති සුත්තං නිට්ඨිතං නවමං.

19. කායගතාසති වග්ගො

අඬගුත්තර නිකායො / එකකනිපාත පාළි

563. “යස්ස කස්සචි, භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දො චෙතසා ඵ්ථො අන්තොගධා තස්ස කුන්තදියො යා කාචි සමුද්දඬගමා; එවමෙවං, භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා බහුලීකතා අන්තොගධා තස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙචි විජ්ජාභාගියා”ති.

564-570. “එක ධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති... මහතො අත්ථාය සංවත්තති... මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති... සතිසම්පජ්ඣාය සංවත්තති... ඤාණදස්සනප්පට්ඨාභාය සංවත්තති... දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති... විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති. කතමො එක ධම්මො?

කායගතා සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති... මහතො අත්ථාය සංවත්තති... මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති... සතිසම්පජ්ඣාය සංවත්තති... ඤාණදස්සනප්පට්ඨාභාය සංවත්තති... දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති... විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති”ති.

571. “එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්හති, චිත්තමපි පස්සම්හති, චිත්තකච්චාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ?

කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්හති, චිත්තමපි පස්සම්හති, චිත්තකච්චාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති”ති.

572. “එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පභියන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ?

කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං බො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පභියන්ති”ති.

573. “එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ?

කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං බො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භිය් යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති”ති.

574. “එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පභියති, විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පභියති, අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති, සංයොජනා පභියන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ?

කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං බො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පභියති, විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පභියති, අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති, සංයොජනා පභියන්ති”ති.

575-576. “එක ධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති... අනුපාදාපරිනිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එක ධම්මො? කායගතා සති. අයං බො, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති... අනුපාදාපරිනිබ්බානාය සංවත්තති”ති.

577-579. “එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතුපට්ඨෙධො හොති... නානාධාතුපට්ඨෙධො හොති... අනෙකධාතුපට්ඨසම්භිදා හොති. කතමස්මිං එකධම්මෙ?

කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං බො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතුපට්ඨෙධො හොති... නානාධාතුපට්ඨෙධො හොති... අනෙකධාතුපට්ඨසම්භිදා හොති”ති.

580-583. “එක ධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො

සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය
සංවත්තති... අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය
සංවත්තති. කතමො එක ධම්මො?

කායගතා සති. අයං බො, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො
සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය
සංවත්තති... අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය
සංවත්තති”ති.

584-599. “එක ධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤා පටිලාභාය
සංවත්තති... පඤ්ඤා වුද්ධියා සංවත්තති... පඤ්ඤා වෙපුල්ලාය සංවත්තති...
මහා පඤ්ඤාය සංවත්තති... පුචු පඤ්ඤාය සංවත්තති... විපුල පඤ්ඤාය
සංවත්තති... ගම්භීර පඤ්ඤාය සංවත්තති... අසාමන්ත පඤ්ඤාය [අසමන්ථ
පඤ්ඤාය (සා. ක.), අසමන්ත පඤ්ඤාය (ක.), අසමන්ත පඤ්ඤාය (ටිකා)
පටි. ම. අට්ඨ. 2.3.1 පස්සිතබ්බං] සංවත්තති... භූරි පඤ්ඤාය සංවත්තති...
පඤ්ඤා බාහුල්ලාය සංවත්තති... සීඝ්‍ර පඤ්ඤාය සංවත්තති... ලහු පඤ්ඤාය
සංවත්තති... හාස පඤ්ඤාය [හාසු පඤ්ඤාය (සී. පී.)] සංවත්තති... ජවන
පඤ්ඤාය සංවත්තති... තික්ඛ පඤ්ඤාය සංවත්තති... නිබ්බේධික පඤ්ඤාය
සංවත්තති. කතමො එක ධම්මො?

කායගතා සති.

අයං බො, භික්ඛවෙ, එක ධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤා පටිලාභාය
සංවත්තති... පඤ්ඤා වුද්ධියා සංවත්තති... පඤ්ඤා වෙපුල්ලාය සංවත්තති...
මහා පඤ්ඤාය සංවත්තති... පුචු පඤ්ඤාය සංවත්තති...
විපුල පඤ්ඤාය සංවත්තති... ගම්භීර පඤ්ඤාය සංවත්තති...
අසාමන්ත පඤ්ඤාය සංවත්තති... භූරි පඤ්ඤාය සංවත්තති...
පඤ්ඤා බාහුල්ලාය සංවත්තති... සීඝ්‍ර පඤ්ඤාය සංවත්තති...
ලහු පඤ්ඤාය සංවත්තති... හාස පඤ්ඤාය සංවත්තති...
ජවන පඤ්ඤාය සංවත්තති... තික්ඛ පඤ්ඤාය සංවත්තති...
නිබ්බේධික පඤ්ඤාය සංවත්තති”ති.

කායගතාසති වග්ගො එකුනව්සතිමො.

4. ආනන්ද සුත්තං

සංයුක්ත නිකාය / සගථාවග්ග පාළි/ 8. චඩ්භිස සංයුක්තං

212. “කාමරාගෙන ඩය්භාමි, චිත්තං මෙ පරිඬය්හති;
සාධු නිබ්බාපනං බ්‍රුහි, අනුකම්පාය ගොතමා”ති.

“සඤ්ඤාය විපරියෙසා, චිත්තං තෙ පරිඬය්හති;
නිමිත්තං පරිචජ්ජෙහි, සුභං රාගූපසංහිතං.

“සඬ්ඛාරෙ පරතො පස්ස, දුක්ඛතො මා ච අත්තතො;
නිබ්බාපෙහි මහාරාගං, මා ඩය්හිත්ථො පුනප්පුනං.

“අසුභාය චිත්තං භාවෙහි, එකග්ගං සුසමාහිතං;
සති කායගතා ත්‍යත්ථු, නිබ්බිදා බහුලො හ.

“අනිමිත්තඤ්ච භාවෙහි, මානානුසය මුජ්ජහ;
තතො මානාහිසමයා, උපසන්තො වරිස්සසි”ති

(3) 4. සෙවිතබ්බා අසෙවිතබ්බා ධම්ම පරියාය සුත්තං

මජ්ඣිම නිකාය / උපරිපණ්ණාස පාළි / 2. අනුපද වග්ගො

109. එවං මෙ සුත්තං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙනවතො අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි – “භික්ඛවො” ති. “භදන්තෙ” ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං.

භගවා එතදවොච – “සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බං වො, භික්ඛවෙ, ධම්ම පරියායං දෙසෙස්සාමි. තං සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ; භාසිස්සාමි” ති.

“එවං, භන්තෙ” ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච –

“කාය සමාවාරං පාහං [පහං (සබ්බත්ථ)], භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි –

සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කාය සමාවාරං.

වචී සමාවාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වචී සමාවාරං.

මනො සමාවාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි,

අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනො සමාවාරං.

චිත්තුප්පාදං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;

තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තුප්පාදං.

සඤ්ඤා පටිලාභං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි,

අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤා පටිලාභං.

දිට්ඨි පටිලාභං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;

තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දිට්ඨි පටිලාභං.

අත්තභාව පටිලාභං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි,

අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාව පටිලාභං” ති.

එවං චූත්තෙ ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච – “ඉමස්ස ඛො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස, එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි.

110. “කාය සමාවාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙන වදාමි —

සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කාය සමාවාර’න්ති —
ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච චුත්තං?

යථා රූපං, භන්තෙ, කාය සමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, එව රූපො කාය සමාවාරො, න සෙවිතඛිබ්බො;
යථා රූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, කාය සමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා
පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති, එව රූපො කාය සමාවාරො
සෙවිතඛිබ්බො.

111. “කථං රූපං, භන්තෙ, කාය සමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා
අභි වඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො පාණාති පාති භොති, ලුද්දො, ලොහිත පාණි,
හතජ්ජහතෙ, නිව්ථියො, අද්ද්ධාපන්තො පාණ භූතෙසු; අදින්නාදායී ඛො පන
භොති, යං තං පරස්ස පරචිත්තුපකරණං ගාම ගතං වා අරඤ්ඤ ගතං වා තං
අදින්නං ථෙය්‍යසඬ්ඛාතං ආදාතා භොති; කාමෙසු මිච්ඡාවාරී ඛො පන භොති, යා
තා මාතු රක්ඛිතා, පිතු රක්ඛිතා, මාතාපිතු රක්ඛිතා, භාතු රක්ඛිතා, හගිති රක්ඛිතා,
ඤාති රක්ඛිතා, ගොත්ත රක්ඛිතා, ධම්ම රක්ඛිතා, සස්සාමිකා සපරිදණ්ඩා,
අන්තමසො මාලාගුලපරික්ඛිත්තාපි තථා රූපාසු චාරිත්තං ආපජ්ජිතා භොති — එව
රූපං, භන්තෙ, කාය සමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති, කුසලා
ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථං රූපං, භන්තෙ, කාය සමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,
කුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො පාණාති පාතං පහාය, පාණාති පාතා පටි වීරතො භොති,
නිහිත දණ්ඩො, නිහිත සත්ථො, ලජ්ජී, ද්ද්ධාපන්තො, සබ්බ පාණ භූත භිතානුකම්පි
විහරති;

අදින්නාදානං පහාය, අදින්නාදානා පටි වීරතො භොති, යං තං පරස්ස
පරචිත්තුපකරණං ගාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා තං නාදින්නං ථෙය්‍යසඬ්ඛාතං
ආදාතා භොති;

කාමෙසු මිච්ඡාචාරං පහාය, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටි විරතො හොති,
 යා තා මාතු රක්ඛිතා, පිතු රක්ඛිතා, මාතාපිතු රක්ඛිතා, භාතු රක්ඛිතා, භගිනි
 රක්ඛිතා, ඤාති රක්ඛිතා, ගොත්ත රක්ඛිතා, ධම්ම රක්ඛිතා, සස්සාමිකා,
 සපරිදණ්ඩා, අන්තමසො මාලාගුළපරික්ඛිත්තාපි තථා රූපාසු න චාරිත්තං
 ආපජ්ජිතා හොති – එව රූපං, භන්තෙ, කාය සමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා
 පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අහි වඩ්ඪන්ති.

‘කාය සමාචාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතබ්බම්පි,
 අසෙවිතබ්බම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කාය සමාචාර’න්ති –
 ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉද මෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“වට්ඨි සමාචාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි –
 සෙවිතබ්බම්පි, අසෙවිතබ්බම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වට්ඨි සමාචාර’න්ති –
 ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?
 යථා රූපං, භන්තෙ, වට්ඨි සමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අහි වඩ්ඪන්ති, කුසලා
 ධම්මා පරිභායන්ති, එව රූපො වට්ඨි සමාචාරො න සෙවිතබ්බො; යථා රූපඤ්ච
 ඛො, භන්තෙ, වට්ඨි සමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා
 අහි වඩ්ඪන්ති එව රූපො වට්ඨි සමාචාරො සෙවිතබ්බො.

112. “කථං රූපං, භන්තෙ, වට්ඨි සමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අහි වඩ්ඪන්ති,
 කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො මුසාවාදී හොති, සභා ගතො [සභග්ගතො (බහුසු)] වා,
 පරිසා ගතො [පරිසග්ගතො (බහුසු)] වා, ඤාති මජ්ඣ ගතො වා පුග මජ්ඣගතො
 වා, රාජකුල මජ්ඣගතො වා, අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො – ‘එහම්හො පුරිස, යං
 ජානාසි තං වදෙහි’ති සො අජානං වා ආහ – ‘ජානාමි’ති, ජානං වා ආහ – ‘න
 ජානාමි’ති; අපස්සං වා ආහ – ‘පස්සාමි’ති, පස්සං වා ආහ – ‘න පස්සාමි’ති – ඉති
 [පස්ස ම. නි. 1.440 සාලෙයාකසුත්තෙ] අත්තහෙතු වා, පරහෙතු වා, ආමිස
 කිඤ්චික්ඛ හෙතු [කිඤ්චක්ඛහෙතු (සි.)] වා, සම්පජාන මුසා භාසිතා හොති;
 පිසුණු වාවො ඛො පන හොති, ඉතො සුත්වා අමුත්ත, අක්ඛාතා ඉමෙසං හෙදාය,
 අමුත්ත වා සුත්වා ඉමෙසං අක්ඛාතා අමුසං හෙදාය –

ඉති සමග්ගානං වා හෙත්තා, හින්තානං වා අනුප්පදානා, වග්ගා රාමො,
වග්ග රතො, වග්ග නන්දී, වග්ග කරණිං වාවං භාසිතා හොති;
ඵරුස වාවො බො පන හොති, යා සා වාවා කණ්ඩකා, කක්කසා, ඵරුසා, පර
කටුකා, පරාභිසජ්ජනී, කොධ සාමන්තා, අසමාධි සංවත්තනිකා තථා රූපිං වාවං
භාසිතා හොති;

සම්ඵජ්ජලාපී බො පන හොති, අකාල වාදී, අභූත වාදී, අනත්ථ වාදී, අධම්ම වාදී,
අවිනය වාදී, අනිධාන වතිං වාවං භාසිතා හොති, අකාලෙන, අනපදෙසං,
අපරියන්ත වතිං, අනත්ථ සංහිතං – ඵව රූපං, හන්තෙ, වචී සමාවාරං සෙවතො
අකුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථං රූපං, හන්තෙ, වචී සමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා
ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති?”

ඉධ, හන්තෙ, ඵකච්චො මුසාවාදං පභාය, මුසාවාදා පටි වීරතො හොති, සභාගතො
වා පරිසාගතො වා ඤාතිමජ්ඣගතො වා පුගමජ්ඣගතො වා රාජකුලමජ්ඣගතො
වා අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො – ‘ඵහම්මො පුරිස, යං ජානාසි තං වදෙහී’ති සො
අජානං වා ආභ – ‘න ජානාමී’ති, ජානං වා ආභ – ‘ජානාමී’ති, අපස්සං වා ආභ –
‘න පස්සාමී’ති, පස්සං වා ආභ – ‘පස්සාමී’ති – ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා
ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා න සම්පජානමුසා භාසිතා හොති;

පිසුණං වාවං පභාය පිසුණාය වාවාය පටිවීරතො හොති, ඉතො සුත්වා න අමුත්ත
අක්ඛාතා ඉමෙසං හෙදාය, අමුත්ත වා සුත්වා න ඉමෙසං අක්ඛාතා අමුසං හෙදාය –
ඉති හින්තානං වා සන්ධාතා සහිතානං වා අනුප්පදානා සමග්ගාරාමො
සමග්ගරතො සමග්ගනන්දී සමග්ගකරණිං වාවං භාසිතා හොති;

ඵරුසං වාවං පභාය ඵරුසාය වාවාය පටිවීරතො හොති, යා සා වාවා නෙලා
කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඬගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා තථාරූපිං
වාවං භාසිතා හොති;

සම්ඵජ්ජලාපං පභාය සම්ඵජ්ජලාපා පටිවීරතො හොති කාලවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී
ධම්මවාදී විනයවාදී, නිධානවතිං වාවං භාසිතා හොති කාලෙන සාපදෙසං
පරියන්තවතිං අත්ථසංහිතං – ඵවරූපං, හන්තෙ,
වචීසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති.

‘වච්ඡමාචාරංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙධන වදාමි – සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි;
තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡමාචාර’න්ති –
ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“මනොසමාචාරංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙධන වදාමි – සෙවිතඛ්ඛම්පි,
අසෙවිතඛ්ඛම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාර’න්ති – ඉති ඛො පනෙතං
චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?
යථාරූපං, භන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ඵවරූපො මනොසමාචාරො න සෙවිතඛ්ඛො;
යථාරූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා
පරිභායන්ති,
කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති ඵවරූපො මනොසමාචාරො සෙවිතඛ්ඛො.

113. “කථංරූපං, භන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා
අභිවඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?
ඉධ, භන්තෙ, ඵකච්චො අභිජ්ඣාලු හොති,
යං තං පරස්ස පරචිත්තුපකරණං තං අභිජ්ඣාතා හොති –
‘අහො වත යං පරස්ස තං මමස්සා’ති;
ඛ්‍යාපන්ත චිත්තො ඛො පන හොති, පදුට්ඨමනසඤ්ඤාපො –
‘ඉමෙ සත්තා භඤ්ඤන්තු වා වජ්ඣන්තු වා උච්ඡිජ්ජන්තු වා විනස්සන්තු වා මා වා
අහෙසු’න්ති –
ඵවරූපං, භන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථංරූපං, භන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,
කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති?
ඉධ, භන්තෙ, ඵකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, යං තං පරස්ස පරචිත්තුපකරණං තං
නාභිජ්ඣාතා හොති –
‘අහො වත යං පරස්ස තං මමස්සා’ති;
අඛ්‍යාපන්ත චිත්තො ඛො පන හොති,

අප්පද්ධිමනසඤ්ඤාපො – ‘ඉමෙ සත්තා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ඣා [අබ්‍යාපජ්ඣා (සි. සා. කං. පි. ක.)] අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු’ති – එවරුපං, හන්තෙ, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති.

‘මනොසමාචාරංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතඛිබ්බිසි, අසෙවිතඛිබ්බිසි;

තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාර’න්ති –

ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

114. “චිත්තූප්පාදං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි –

සෙවිතඛිබ්බිසි, අසෙවිතඛිබ්බිසි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තූප්පාද’න්ති – ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථා රුපං, හන්තෙ, චිත්තූප්පාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභි වඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, එව රුපො චිත්තූප්පාදො න සෙවිතඛිබ්බො;

යථා රුපඤ්ච ඛො, හන්තෙ, චිත්තූප්පාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති එව රුපො චිත්තූප්පාදො සෙවිතඛිබ්බො.

“කථංරුපං, හන්තෙ, චිත්තූප්පාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

ඉධ, හන්තෙ, එකච්චො අභිජ්ඣාලු හොති, අභිජ්ඣාසහගතෙන චෙතසා විහරති; ඛ්‍යාපාදවා හොති, ඛ්‍යාපාදසහගතෙන චෙතසා විහරති;

විහෙසවා හොති, විහෙසාසහගතෙන චෙතසා විහරති – එවරුපං, හන්තෙ, චිත්තූප්පාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථංරුපං, හන්තෙ, චිත්තූප්පාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති?

ඉධ, හන්තෙ, එකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, අනභිජ්ඣාසහගතෙන චෙතසා විහරති; අඛ්‍යාපාදවා හොති, අඛ්‍යාපාදසහගතෙන චෙතසා විහරති;

අවිහෙසවා හොති, අවිහෙසාසහගතෙන චෙතසා විහරති –

එවරුපං, හන්තෙ,

චිත්තූප්පාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති.
 ‘චිත්තූප්පාදංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙධන වදාමි – සෙවිතඛිබ්බමි, අසෙවිතඛිබ්බමි;
 තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තූප්පාද’න්ති –
 ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

115. “සඤ්ඤා පටිලාභං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙධන වදාමි –
 සෙවිතඛිබ්බමි, අසෙවිතඛිබ්බමි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤා පටිලාභ’ න්ති –
 ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, සඤ්ඤා පටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභි වඤ්ඡන්ති,
 කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, එව රූපො සඤ්ඤා පටිලාභො න සෙවිතඛිබ්බො; යථා
 රූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, සඤ්ඤා පටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,
 කුසලා ධම්මා අභි වඤ්ඡන්ති, එව රූපො සඤ්ඤා පටිලාභො සෙවිතඛිබ්බො.

“කථං රූපං, භන්තෙ, සඤ්ඤා පටිලාභං සෙවනො, අකුසලා ධම්මා අභි වඤ්ඡන්ති,
 කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො අභිජ්ඣාලු හොති, අභිජ්ඣාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති;
 ඛ්‍යාපාදවා හොති, ඛ්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති;
 විභෙසවා හොති, විභෙසාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති –
 එවරූපං, භන්තෙ, සඤ්ඤාපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති,
 කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථංරූපං, භන්තෙ, සඤ්ඤාපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,
 කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, අනභිජ්ඣාසහගතාය සඤ්ඤාය
 විහරති; අඛ්‍යාපාදවා හොති, අඛ්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති; අවිභෙසවා
 හොති, අවිභෙසාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති –

එවරූපං, භන්තෙ, සඤ්ඤාපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා
 ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති. ‘සඤ්ඤාපටිලාභංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙධන වදාමි –

සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ඤාපට්ඨාන'න්ති – ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙනං පටිච්ච චුත්තං.

116. “දිට්ඨිපට්ඨානංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං දිට්ඨිපට්ඨාන'න්ති – ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච චුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපො දිට්ඨිපට්ඨානො න සෙවිතඛ්ඛො; යථාරූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති – එවරූපො දිට්ඨිපට්ඨානො සෙවිතඛ්ඛො.

“කථංරූපං, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො එවංදිට්ඨිකො හොති – ‘නත්ථි දිත්තං, නත්ථි ශිට්ඨං, නත්ථි භුතං, නත්ථි සුකතදුක්ඛටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපට්ඨන්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙන්ති’ති – එවරූපං, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථංරූපං, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති?

ඉධ, භන්තෙ, එකච්චො එවංදිට්ඨිකො හොති – ‘අත්ථි දිත්තං, අත්ථි ශිට්ඨං, අත්ථි භුතං, අත්ථි සුකතදුක්ඛටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මාතා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපට්ඨන්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙන්ති’ති – එවරූපං, භන්තෙ, දිට්ඨිපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති.

‘දිට්ඨිපට්ඨානංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛිබ්බමපි, අසෙවිතඛිබ්බමපි;
තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දිට්ඨිපට්ඨාන’න්ති –
ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

117. “අත්තභාවපට්ඨානංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි –
සෙවිතඛිබ්බමපි, අසෙවිතඛිබ්බමපි;

තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාවපට්ඨාන’න්ති –

ඉති බො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, අත්තභාවපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤානි,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති – එවරූපො අත්තභාවපට්ඨානො න සෙවිතඛිබ්බො;

යථාරූපඤ්ච බො, භන්තෙ, අත්තභාවපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා

පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤානි –

එවරූපො අත්තභාවපට්ඨානො සෙවිතඛිබ්බො.

“කථංරූපං, භන්තෙ, අත්තභාවපට්ඨානං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤානි,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

සබ්බාඛජ්ඣං [සබ්බාපජ්ඣං (සි. ස්වා. කං. පි. ක.)], භන්තෙ, අත්තභාවපට්ඨානං

අභිනිබ්බත්තයතො අපරිනිට්ඨිතභාවාය අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤානි, කුසලා

ධම්මා පරිභායන්ති; අබ්බාඛජ්ඣං, භන්තෙ, අත්තභාවපට්ඨානං

අභිනිබ්බත්තයතො පරිනිට්ඨිතභාවාය අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා
අභිවඤ්ඤානි.

‘අත්තභාවපට්ඨානංපාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදාමි –

සෙවිතඛිබ්බමපි, අසෙවිතඛිබ්බමපි;

තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාවපට්ඨාන’න්ති –

ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“ඉමස්ස බො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං
අවිභත්තස්ස, එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි”ති.

118. “සාධු සාධු, සාරිපුත්ත! සාධු ඛො ත්වං, සාරිපුත්ත,
ඉමස්ස මයා සංඛින්නෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහත්තස්ස, එවං
විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාසි.

“කාය සමාවාරං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙන වදාමි – සෙවිතඛිම්පි,
අසෙවිතඛිම්පි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කාය සමාවාර’ න්ති –
ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං මයා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච චුත්තං?
යථා රූපං, සාරිපුත්ත, කාය සමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, එව රූපො කාය සමාවාරො න සෙවිතඛිමො;
යථා රූපඤ්ච ඛො, සාරිපුත්ත, කාය සමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා
පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති –
එවරූපො කාය සමාවාරො සෙවිතඛිමො.

“කථං රූපං, සාරිපුත්ත, කාය සමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?
ඉධ, සාරිපුත්ත, එකච්චො පාණානිපානී හොති ලුද්දො ලොභිතපාණි හතප්පහන
නිව්ච්චො අදයාපන්නො පාණභූතෙසු;
අදින්නාදාසි ඛො පන හොති, යං තං පරස්ස පරචිත්තුපකරණං ගාමගතං වා
අරඤ්ඤගතං වා තං අදින්නං ථෙය්‍යසඬ්ඛාතං ආදාතා හොති;
කාමෙසුමිච්ඡාවාරී ඛො පන හොති, යා තා මාතුරක්ඛිතා පිතුරක්ඛිතා,
මාතාපිතුරක්ඛිතා, භාතුරක්ඛිතා, භගිනිරක්ඛිතා, ඤාතිරක්ඛිතා, ගොත්තරක්ඛිතා,
ධම්මරක්ඛිතා, සස්සාමිකා, සපරිදණ්ඩා අන්තමසො මාලාගුළපරික්ඛිත්තාපි
තථාරූපාසු වාරිත්තං ආපජ්ජිතා හොති –
එවරූපං, සාරිපුත්ත, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

“කථං රූපං, සාරිපුත්ත, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,
කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති?

ඉධ, සාරිපුත්ත, එකච්චො පාණාතිපාතං පභාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති නිහිතදණ්ඩො නිහිතසත්ථො, ලජ්ජී දයාපන්නො සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පි විහරති;

අදින්නාදානං පභාය අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, යං තං පරස්ස පරචිත්තුපකරණං ගාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා තං නාදින්නං ථෙය්‍යසඬ්ඛාතං ආදානා හොති;

කාමෙසුමිච්ඡාචාරං පභාය කාමෙසුමිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, යා තා මාතුරක්ඛිතා පිතුරක්ඛිතා මාතාපිතුරක්ඛිතා භාතුරක්ඛිතා හගිනිරක්ඛිතා ඤාතිරක්ඛිතා ගොත්තරක්ඛිතා ධම්මරක්ඛිතා සස්සාමිකා සපරිදණ්ඩා අන්තමසො මාලාගුලපරික්ඛිත්තාපි තථාරූපාසු න චාරිත්තං ආපජ්ජිතා හොති – එවරූපං, සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාත්ති.

‘කායසමාචාරංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි –

සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාචාර’න්ති – ඉති යං තං චුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“වච්ඡමාචාරංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි ...පෙ.... මනොසමාචාරංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි...පෙ....

චිත්තුප්පාදංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි...පෙ....

සඤ්ඤාපටිලාභංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි...පෙ.... දිට්ඨිපටිලාභංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි...පෙ.....

“අත්තභාවපටිලාභංපාහං, හික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතබ්බමිපි,

අසෙවිතබ්බමිපි; තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාවපටිලාභ’න්ති – ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං මයා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථාරූපං, සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාත්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපො අත්තභාවපටිලාභො න සෙවිතබ්බො; යථාරූපඤ්ච ඛො, සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාත්ති – එවරූපො අත්තභාවපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

“කථං රූපං, සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා
අභිවඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති?

සංයාමජ්ඣං, සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං අභිනිබ්බත්තයතො
අපරිනිට්ඨිතභාවාය අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති;
අභ්‍යාමජ්ඣං, සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං අභිනිබ්බත්තයතො
පරිනිට්ඨිතභාවාය අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති.
‘අත්තභාවපටිලාභං පාහං, භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;
තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං අත්තභාවපටිලාභං’න්ති –
ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.
ඉමස්ස ඛො, සාරිපුත්ත, මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස ඵලං විත්ථාරෙන අත්ථො
දට්ඨබ්බො.

119. “චක්ඛු විඤ්ඤායං රූපං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;
සොත විඤ්ඤායං සද්දං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි අසෙවිතබ්බමිපි;
ඝාත විඤ්ඤායං ගන්ධං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;
ජීව්හා විඤ්ඤායං රසං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;
කාය විඤ්ඤායං ථොට්ඨබ්බං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි;
මනො විඤ්ඤායං ධම්මං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි” ති.

එවං චුත්තෙ, ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවත්තං එතදවොච – “ඉමස්ස ඛො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහත්තස්ස, එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි.

‘චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛිබ්බිපි, අසෙවිතඛිබ්බිපි’ති –

ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථා රූපං, භන්තෙ, චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,

එව රූපං චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපං න සෙවිතඛිබ්බං;

යථා රූපඤ්ඤා ඛො, භන්තෙ, චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභි වඩ්ඪන්ති,

එව රූපං චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපං සෙවිතඛිබ්බං.

‘චක්ඛු විඤ්ඤෙය්‍යං රූපංපාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි –

සෙවිතඛිබ්බිපි, අසෙවිතඛිබ්බිපි’ති –

ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“සොත විඤ්ඤෙය්‍යං සද්දං පාහං, සාරිපුත්ත...පෙ....

එව රූපො සොත විඤ්ඤෙය්‍යො සද්දො න සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො සොත විඤ්ඤෙය්‍යො සද්දො සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො සාත විඤ්ඤෙය්‍යො ගන්ධො න සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො සාත විඤ්ඤෙය්‍යො ගන්ධො සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො ජීව්හා විඤ්ඤෙය්‍යො රසො න සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො ජීව්හා විඤ්ඤෙය්‍යො රසො සෙවිතඛිබ්බො...

කාය විඤ්ඤෙය්‍යං ඵොට්ඨඛිබ්බං පාහං, සාරිපුත්ත ...

එව රූපො කාය විඤ්ඤෙය්‍යො ඵොට්ඨඛිබ්බො න සෙවිතඛිබ්බො...

එව රූපො කායවිඤ්ඤෙය්‍යො ඵොට්ඨඛිබ්බො සෙවිතඛිබ්බො.

“මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මංපාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨො චදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි’ ති –
ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං භගවතා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවනො අකුසලා ධම්මා
අභිවච්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො
න සෙවිතබ්බො; යථාරූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවනො
අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති එවරූපො
මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො.

‘මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මංපාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨො චදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි’ ති –
ඉති යං තං වුත්තං භගවතා ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.
ඉමස්ස ඛො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස,
චිත්ථාරොන අත්ථං අවිභත්තස්ස, එවං චිත්ථාරොන අත්ථං ආජානාමි”ති.

120. “සාධු සාධු, සාරිපුත්ත! සාධු ඛො ත්වං, සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සංඛිත්තෙන
භාසිතස්ස, චිත්ථාරොන අත්ථං අවිභත්තස්ස, එවං චිත්ථාරොන අත්ථං ආජානාසි.

‘චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපංපාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨො චදාමි –
සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි’ ති –
ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං මයා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං?
යථාරූපං, සාරිපුත්ත, චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවනො අකුසලා ධම්මා
අභිවච්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං න
සෙවිතබ්බං; යථාරූපඤ්ච ඛො, සාරිපුත්ත, චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවනො
අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවච්ඡන්ති එවරූපං
චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතබ්බං. ‘චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපංපාහං, සාරිපුත්ත,
දුට්ඨො චදාමි – සෙවිතබ්බමිපි, අසෙවිතබ්බමිපි’ ති –
ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

“සොනවිඤ්ඤායාං සද්දංපාහං, සාරිපුත්ත...පෙ....

එවරුපො සොනවිඤ්ඤායො සද්දො න සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො සොනවිඤ්ඤායො සද්දො සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො සානවිඤ්ඤායො ගන්ධො න සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො සානවිඤ්ඤායො ගන්ධො සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො ජීවිභාවිඤ්ඤායො රසො න සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො ජීවිභාවිඤ්ඤායො රසො සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො කායවිඤ්ඤායො ථොට්ඨඛිබ්බො න සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො කායවිඤ්ඤායො ථොට්ඨඛිබ්බො සෙවිතඛිබ්බො.

“මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මංපාහං, සාරිපුත්ත...පෙ....

එවරුපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතඛිබ්බො...

එවරුපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතඛිබ්බො.

‘මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මංපාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –
සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි’ති –

ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස බො, සාරිපුත්ත, මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථො
දට්ඨඛිබ්බො.

121. “චීවරං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨොන වදාමි –

සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි...පෙ....

පිණ්ඩපාතං පාහං, සාරිපුත්ත...

සෙනාසනං පාහං, සාරිපුත්ත...

ගාමං පාහං, සාරිපුත්ත...

නිගමං පාහං, සාරිපුත්ත...

නගරං පාහං, සාරිපුත්ත...

ජනපදං පාහං, සාරිපුත්ත...

පුග්ගලං පාහං, සාරිපුත්ත,

දුට්ඨොන වදාමි – සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි” ති.

එවං චුත්තෙ, ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච –

“ඉමස්ස ඛො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභක්තස්ස, එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. ‘වීචරං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨො චදාමි – සෙවිතඛිඛම්පි, අසෙවිතඛිඛම්පි’ති – ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා.

කිඤ්චෙතං පටිච්ච චුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, වීචරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපං වීචරං න සෙවිතඛිඛං;

යථාරූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, වීචරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤාති එවරූපං වීචරං සෙවිතඛිඛං.

‘වීචරං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨො චදාමි – සෙවිතඛිඛම්පි, අසෙවිතඛිඛම්පි’ති – ඉති යං තං චුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“පිණ්ඩපාතං පාහං, සාරිපුත්ත...පෙ....

එවරූපො පිණ්ඩපාතො න සෙවිතඛිඛො...

එවරූපො පිණ්ඩපාතො සෙවිතඛිඛො...

සෙනාසනං පාහං, සාරිපුත්ත...පෙ....

එවරූපං සෙනාසනං න සෙවිතඛිඛං...

එවරූපං සෙනාසනං සෙවිතඛිඛං...

ගාමං පාහං, සාරිපුත්ත ...පෙ....

එවරූපො ගාමො න සෙවිතඛිඛො...

එවරූපො ගාමො සෙවිතඛිඛො...

එවරූපො නිගමො න සෙවිතඛිඛො...

එවරූපො නිගමො සෙවිතඛිඛො...

එවරූපං නගරං න සෙවිතඛිඛං...

එවරූපං නගරං සෙවිතඛිඛං...

එවරූපො ජනපදො න සෙවිතඛිඛො...

එවරූපො ජනපදො සෙවිතඛිඛො.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

“පුග්ගලං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි –

සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි’ති – ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා.

කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං?

යථාරූපං, භන්තෙ, පුග්ගලං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති, කුසලා

ධම්මා පරිභායන්ති එවරූපො පුග්ගලො න සෙවිතඛ්ඛො;

යථාරූපඤ්ච ඛො, භන්තෙ, පුග්ගලං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,

කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතඛ්ඛො.

‘පුග්ගලං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි –

සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි’ති –

ඉති යං තං වුත්තං භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

ඉමස්ස ඛො අහං, භන්තෙ, භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං

අවිභත්තස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි”ති.

122. “සාධු සාධු, සාරිපුත්ත! සාධු ඛො ත්වං, සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස, විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාසි.

‘චීවරං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි’ති –

ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං?

යථාරූපං, සාරිපුත්ත, චීවරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති, කුසලා ධම්මා

පරිභායන්ති එවරූපං චීවරං න සෙවිතඛ්ඛං;

යථාරූපඤ්ච ඛො, සාරිපුත්ත, චීවරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති,

කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඡන්ති එවරූපං චීවරං සෙවිතඛ්ඛං.

‘චීවරං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛ්ඛම්පි, අසෙවිතඛ්ඛම්පි’ති –

ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. (යථා පඨමං තථා

විත්ථාරෙතඛ්ඛං)

එවරූපො පිණ්ඩපාතො...

එවරූපං සෙත්තාසනං...

එවරූපො ගාමො...

එවරූපො නිගමො...

Parama Nibbana Dharmayatanaya

එවරුපං නගරං...

එවරුපො ජනපදො.

“පුග්ගලං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි – සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි’ති – ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං?

යථාරුපං, සාරිපුත්ත, පුග්ගලං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති එවරුපො පුග්ගලො න සෙවිතඛිබ්බො; යථාරුපඤ්ච ඛො, සාරිපුත්ත, පුග්ගලං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති එවරුපො පුග්ගලො සෙවිතඛිබ්බො. ‘පුග්ගලං පාහං, සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි –

සෙවිතඛිබ්බමිපි, අසෙවිතඛිබ්බමිපි’ති – ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං. ඉමස්ස ඛො, සාරිපුත්ත, මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො.

123. “සඛ්ඛෙපි චෙ, සාරිපුත්ත, ඛත්තියා ඉමස්ස මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං, සඛ්ඛෙසානම්පිස්ස ඛත්තියානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය. සඛ්ඛෙපි චෙ, සාරිපුත්ත, බ්‍රාහ්මණා...පෙ....

සඛ්ඛෙපි චෙ, සාරිපුත්ත, චෙස්සා...

සඛ්ඛෙපි චෙ, සාරිපුත්ත, සුද්දා ඉමස්ස මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස එවං

විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං, සඛ්ඛෙසානම්පිස්ස සුද්දානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය. සදෙවකොපි චෙ, සාරිපුත්ත, ලොකො සමාරකො සබ්බමකො සස්සමණො රාහ්මණී පජා සදෙවමනුස්සා ඉමස්ස මයා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස එවං

විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යා, සදෙවකස්සපිස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සඛ්ඛ රහ්මකස්ස සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිති.

සෙවිතඛිබ්බා අසෙවිතඛිබ්බා සුත්තං නිට්ඨිතං චතුත්ථං.

(4) 10. ගිරිමානන්ද සුත්තං

අඬුගුත්තර නිකායො / දසක නිපාත පාළි / 2. දුතිය පණ්ණාසකං / (6) 1. සවිත්ත වග්ගො

60. එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති, ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ගිරිමානන්දො ආබාධිකො හොති, දුක්ඛිතො බාළ්භ ගිලානො. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම්; උපසඬිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච –

“ආයස්මා, හන්තෙ, ගිරිමානන්දො ආබාධිකො හොති, දුක්ඛිතො බාළ්භගිලානො. සාධු, හන්තෙ, භගවා යෙනායස්මා ගිරිමානන්දො තෙනුපසඬිකමතු අනුකම්පං උපාදායා”ති. “සවෙ ඛො ත්වං, ආනන්ද, ගිරිමානන්දස්ස භික්ඛුනො දස සඤ්ඤා භාසෙය්‍යාසි, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං ගිරිමානන්දස්ස භික්ඛුනො දස සඤ්ඤා සුත්වා, සො ආබාධො යානසො පටිජ්ජස්සම්භෙය්‍යා.

“කතමා දස?

අනිච්ච සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය අනිච්චතා විහරති, සඤ්ඤාය නිච්චතා පජ්හති)

අනත්ත සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය අනත්තතා විහරති, සඤ්ඤාය අත්තතා පජ්හති)

අසුභ සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය අසුභතා විහරති, සඤ්ඤාය සුභතා පජ්හති)

ආදීනව සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය ආදීනවතා විහරති, සඤ්ඤාය අස්සාදතා පජ්හති)

පභාන සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය පභානතා විහරති, සඤ්ඤාය භාවිතා පජ්හති)

විරාග සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය විරාගතා විහරති, සඤ්ඤාය රාගෝ පජ්හති)

නිරොධ සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය නිරෝධෝ විහරති, සඤ්ඤාය සමුදයෝ පජ්හති)

සබ්බ ලොකෙ අනභිරත සඤ්ඤා [අනභිරති සඤ්ඤා (ක.)], (සඤ්ඤාය සබ්බ ලෝකේ අනභිරතං විහරති, සඤ්ඤාය සබ්බ ලෝකේ අභිරතං පජ්හති)

සබ්බ සඬ්ඛාරෙසු අනිච්ඡ සඤ්ඤා, (සඤ්ඤාය සබ්බ සංඛාරේසු අනිච්චතා විහරති, සඤ්ඤාය සබ්බ සංඛාරේසු නිච්චතා පජ්හති)

ආනාපානස්සති. (සඤ්ඤාය ආනාපානස්සති සමාධි විහරති)

“කතමා වානන්ද, අනිච්ච සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා, රුක්ඛමූලගතො වා, සුඤ්ඤාගාරගතො වා, ඉති පටිසඤ්චික්ඛති – ‘රූපං අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සඬ්ඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්ච’න්ති. ඉති ඉමෙසු පඤ්චසු උපාදානක්ඛන්ධෙසු අනිච්චානුපස්සි විහරති. අයං වුච්චතානන්ද, අනිච්ච සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, අනත්ත සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසඤ්චික්ඛති – ‘චක්ඛු අනත්තා, රූපා අනත්තා, සොතං අනත්තා, සද්දා අනත්තා, සානං අනත්තා, ගන්ධා අනත්තා, ජීව්හා අනත්තා, රසා අනත්තා, කායා අනත්තා, ඓද්ධිකා අනත්තා, මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා’ති. ඉති ඉමෙසු ඡසු අජ්ඣත්තිකඛාහිරෙසු ආයතනෙසු අනත්තානුපස්සි විහරති. අයං වුච්චතානන්ද, අනත්ත සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, අසුභ සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු ඉමමෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො කෙසමත්ථකා තවපරියන්තං පූරං නානාජපකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති – ‘අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා, ලොමා, නබා, දන්තා, තවො, මංසං, න්භාරු, අට්ඨි, අට්ඨිමිඤ්ජං, චක්කං, හදයං, යකනං, කිලොමකං, පිහකං, පජ්ඣාසං, අන්තං, අන්තගුණං, උදරියං, කර්මසං, පිත්තං, සෙම්භං, පුබ්බො, ලොහිතං, සෙදො, මෙදො, අස්සු, වසා, බෙළො, සිඬ්ඝාණිකා, ලසිකා, මුත්ත’න්ති. ඉති ඉමස්මිං කායෙ අසුභානුපස්සි විහරති. අයං වුච්චතානන්ද, අසුභ සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, ආදීනව සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසඤ්චික්ඛති – ‘ඛහු දුක්ඛො ඛො අයං කායො ඛහු ආදීනවො? ඉති ඉමස්මිං කායෙ විවිධා ආබාධා උප්පජ්ජන්ති, සෙය්‍යථිදං – චක්ඛුරොගො, සොතරොගො, සානරොගො, ජීව්හාරොගො, කායරොගො, සීසරොගො, කණ්ණරොගො, මුඛරොගො, දන්තරොගො, ඔට්ඨරොගො, කාසො, සාසො, පිනාසො, ඩාහො, [ඩහො (සී. ස්‍යා.)] ජරො, කුච්ඡරොගො, මුච්ඡා,

පක්ඛන්දිකා, සුලා, විසුචිකා, කුට්ඨං, ගණ්ඨො, කිලාසො, සොසො, අපමාරො,
 දද්ද, කණ්ඩු, කච්ඡු, නබ්බා, විතච්ඡිකා, ලොහිතං, පිත්තං, [ලොහිතපිත්තං (සී.)]
 මධුමෙහො, අංසා, පිළකා, භගන්දලා, පිත්තසමුට්ඨානා ආබාධා,
 සෙම්භසමුට්ඨානා ආබාධා, වාතසමුට්ඨානා ආබාධා, සන්තිපාතිකා ආබාධා,
 උතුපරිණාමජා ආබාධා, විසමපරිහාරජා ආබාධා, ඔපක්කමිකා ආබාධා,
 කම්මවිපාකජා ආබාධා, සීතං, උණ්භං, ජීසච්ඡා, පිපාසා, උච්චාරො පස්සාවෝති.
 ඉති ඉමස්මිං කායෙ ආදීනවානුපස්සි විහරති. අයං වුච්චතානන්ද, ආදීනව සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, පහාන සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතක්කං නාධිවාසෙති, පජ්භති, විනොදෙති, ඛි
 යන්තිකරොති, අනභාවං ගමෙති. උප්පන්නං බ්‍යාපාදචිතක්කං නාධිවාසෙති,
 පජ්භති, විනොදෙති, බ්‍යන්තිකරොති, අනභාවං ගමෙති.

උප්පන්නං විහිංසාචිතක්කං නාධිවාසෙති, පජ්භති, විනොදෙති, බ්‍යන්තිකරොති,
 අනභාවං ගමෙති.

උප්පන්නුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති, පජ්භති, විනොදෙති,
 බ්‍යන්තිකරොති, අනභාවං ගමෙති.

අයං වුච්චතානන්ද, පහාන සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, විරාග සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා, රුක්ඛමූලගතො වා, සුඤ්ඤාගාරගතො වා
 ඉති පටිසඤ්චික්ඛති –

‘එතං සන්තං එතං පඤ්ඤං යදිදං සබ්බ සඬ්ඛාර සමථො; සබ්බපට්ඨි පටිනිස්සග්ගො,
 තණ්හාක්ඛයො, විරාගො, නිබ්බාන’න්ති.

අයං වුච්චතානන්ද, විරාග සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, නිරොධ සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති
 පටිසඤ්චික්ඛති –

‘එතං සන්තං එතං පඤ්ඤං යදිදං සබ්බසඬ්ඛාරසමථො සබ්බපට්ඨිප්පටිනිස්සග්ගො
 තණ්හාක්ඛයො නිරොධො නිබ්බාන’න්ති.

අයං වුච්චතානන්ද, නිරොධසඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, සබ්බ ලොකෙ අනභිරත සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු යෙ ලොකෙ උපාදානා චෙතසො අධිට්ඨානාභිනිවෙසානුසයා,
තෙ පජහන්තො විහරති, අනුපාදියන්තො.

අයං වුච්චතානන්ද, සබ්බ ලොකෙ අනභිරත සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, සබ්බ සඬ්ඛාරෙසු අනිච්ඡ සඤ්ඤා?

ඉධානන්ද, භික්ඛු සබ්බ සඬ්ඛාරෙසු අට්ටියති, හරායති, ජ්ගුච්ඡති.

අයං වුච්චතානන්ද, සබ්බ සඬ්ඛාරෙසු අනිච්ඡ සඤ්ඤා.

“කතමා වානන්ද, ආනාපානස්සති?

ඉධානන්ද, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා, රුක්ඛමුලගතො වා, සුඤ්ඤාගාරගතො වා,
නිසීදති පල්ලඬ්ඛං ආභුජිත්වා, උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.
සො සතොව අස්සසති සතොව පස්සසති.

දීඝං වා අස්සසන්තො, ‘දීඝං අස්සසාමි’ ති පජානාති.

දීඝං වා පස්සසන්තො, ‘දීඝං පස්සසාමි’ ති පජානාති.

රස්සං වා අස්සසන්තො, ‘රස්සං අස්සසාමි’ ති පජානාති.

රස්සං වා පස්සසන්තො, ‘රස්සං පස්සසාමි’ ති පජානාති.

‘සබ්බ කාය පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘සබ්බ කාය පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘පස්සම්භයං කාය සඬ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘පස්සම්භයං කාය සඬ්ඛාරං පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘ජිති පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘ජිති පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘සුඛ පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘සුඛ පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘චිත්ත සඬ්ඛාර පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘චිත්ත සඬ්ඛාර පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘පස්සම්භයං චිත්ත සඬ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘පස්සම්භයං චිත්ත සඬ්ඛාරං පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘චිත්ත පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘චිත්ත පටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

අභිජ්ජමොදයං චිත්තං...පෙ....

සමාදහං චිත්තං...පෙ....

විමොචයං චිත්තං...පෙ....

අනිච්චානුපස්සි...පෙ....

විරාගානුපස්සි...පෙ....

නිරොධානුපස්සි...පෙ....

‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

‘පටිනිස්සග්ගානුපස්සි පස්සසිස්සාමි’ ති සික්ඛති.

අයං වුච්චතානන්ද, ආනාපානස්සති.

“සචෙ බො ත්වං, ආනන්ද, ගිරිමානන්දස්ස භික්ඛුනො ඉමා දස සඤ්ඤා භාසෙය් යාසි, යානං බො පනෙතං විජ්ජති, යං ගිරිමානන්දස්ස භික්ඛුනො ඉමා දස සඤ්ඤා සුත්වා, සො ආබාධො යානසො පටිජ්ජස්සමිහෙය්‍යා”ති.

අථ බො ආයස්මා ආනන්දො භගවතො සන්තිකෙ ඉමා දස සඤ්ඤා උග්ගහෙත්වා, යෙනායස්මා ගිරිමානන්දො තෙනුපසඬිකම්; උපසඬිකමිත්වා, ආයස්මතො ගිරිමානන්දස්ස ඉමා දස සඤ්ඤා අභාසි. අථ බො ආයස්මතො ගිරිමානන්දස්ස දස සඤ්ඤා සුත්වා, සො ආබාධො යානසො පටිජ්ජස්සමිහි. වුට්ඨහි වායස්මා ගිරිමානන්දො තම්භා ආබාධා. තථා පභීතො ච පනායස්මතො ගිරිමානන්දස්ස සො ආබාධො අභාසි”ති. දසමං.

සචිත්ත වග්ගො පඨමො.

(5) 2. සබ්බාසව සංවර පරියාය සුත්තං

මජ්ඣිම නිකායො / මූල පණ්ණාස පාළි / (1) මූල පරියාය වග්ගො

14. එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති, ඡෙතවනෙ අනාථ පිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර බො භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි – “භික්ඛවො”ති.

“හදන්තෙ”ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සෙසාසුං. භගවා එතදවොච – “සබ්බාසව සංවර පරියායං වො, භික්ඛවෙ, දෙසෙස්සාමි. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමි”ති. “එවං, හන්තෙ”ති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සෙසාසුං. භගවා එතදවොච –

15. “ජානතො අහං, භික්ඛවෙ, පස්සතො ආසවානං බයං වදාමි, නො අජානතො නො අපස්සතො.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ ජානතො, කිඤ්ච පස්සතො, ආසවානං බයං වදාමි?

යොනියො ච මනසිකාරං, අයොනියො ච මනසිකාරං.

අයොනියො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො, අනුප්පන්නා වෙව ආසවා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච ආසවා පවඨස්සන්ති.

යොනියො ච ඛො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො, අනුප්පන්නා වෙව ආසවා න උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච ආසවා පභියන්ති.

16. “අත්ථි, භික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පභාතඛ්ඛා,

අත්ථි ආසවා සංවරා පභාතඛ්ඛා, අත්ථි ආසවා පටිසෙවනා පභාතඛ්ඛා,

අත්ථි ආසවා අධිවාසනා පභාතඛ්ඛා, අත්ථි ආසවා පරිවජ්ජනා පභාතඛ්ඛා,

අත්ථි ආසවා විනොදනා පභාතඛ්ඛා, අත්ථි ආසවා භාවනා පභාතඛ්ඛා.

i. ආසවා දස්සනා පභාතඛ්ඛා

17. “කතමෙ ච, භික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පභාතඛ්ඛා?

ඉධ, භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුට්ඨජනො – අරියානං අදස්සාථි,

අරිය ධම්මස්ස අකොච්ඤා, අරිය ධම්මෙ අවතීතො,

සප්පුරිසානං අදස්සාථි, සප්පුරිස ධම්මස්ස අකොච්ඤා,

සප්පුරිස ධම්මෙ අවතීතො – මනසිකරණීයෙ ධම්මෙ නප්පජානාති,

අමනසිකරණීයෙ ධම්මෙ නප්පජානාති.

සො මනසිකරණීයෙ ධම්මෙ අප්පජානන්තො,

අමනසිකරණීයෙ ධම්මෙ අප්පජානන්තො,

යෙ ධම්මා න මනසිකරණීයා,

තෙ ධම්මෙ මනසි කරොති,

යෙ ධම්මා මනසිකරණීයා,

තෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති.

“කතමෙ ච, භික්ඛවෙ, ධම්මා න මනසිකරණීයා, යෙ ධම්මෙ මනසි කරොති?

යස්ස, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නො වා කාමාසවො

උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා කාමාසවො පවඨස්සති;

අනුප්පන්නො වා භවාසවො උප්පජ්ජති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

උප්පන්නො වා භවාසවො පවඨිති;
අනුප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො උප්පජ්ජති,
උප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො පවඨිති;
ඉමෙ ධම්මා න මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ මනසි කරොති.

“කතමෙ ව, භික්ඛවෙ, ධම්මා මනසිකරණියා යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති?
යස්ස, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ මනසිකරොතො
අනුප්පන්නො වා කාමාසවො න උප්පජ්ජති,
උප්පන්නො වා කාමාසවො පභියති;
අනුප්පන්නො වා භවාසවො න උප්පජ්ජති,
උප්පන්නො වා භවාසවො පභියති;
අනුප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො න උප්පජ්ජති,
උප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො පභියති;
ඉමෙ ධම්මා මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති.

“තස්ස අමනසිකරණියානං ධම්මානං මනසිකාරා,
මනසිකරණියානං ධම්මානං අමනසිකාරා,
අනුප්පන්නා චෙව ආසවා උප්පජ්ජන්ති,
උප්පන්නා ච ආසවා පවඨිති.

18. “සො ඵලං අයොනිසො මනසි කරොති —

‘අහොසිං නු ඛො අහං අතීත මද්ධානං?
න නු ඛො අහොසිං අතීත මද්ධානං?
කිං නු ඛො අහොසිං අතීත මද්ධානං?
කථං නු ඛො අහොසිං අතීත මද්ධානං?
කිං හුත්වා කිං අහොසිං නු ඛො අහං අතීත මද්ධානං?
හවිස්සාමි නු ඛො අහං අනාගත මද්ධානං?
න නු ඛො හවිස්සාමි අනාගත මද්ධානං?
කිං නු ඛො හවිස්සාමි අනාගත මද්ධානං?
කථං නු ඛො හවිස්සාමි අනාගත මද්ධානං?
කිං හුත්වා කිං හවිස්සාමි නු ඛො අහං අනාගත මද්ධාන’න්ති?
ඵතරහි වා පච්චුප්පන්න මද්ධානං [පච්චුප්පන්න මද්ධානං ආරබ්භ (සායා..)]

අප්ඤ්ඤානං කථං කථී හොති —

‘අහං නු ඛොස්මි? නො නු ඛොස්මි?

කිං නු ඛොස්මි?

කථං නු ඛොස්මි?

අයං නු ඛො සත්තො කුතො ආගතො? සො කුහිං ගාමී භවිස්සති’ති?

19. “තස්ස ඵලං අයොනියො මනසිකරොතො, ඡන්තං දිට්ඨිතං අඤ්ඤාතරා දිට්ඨි උප්පජ්ජති.

‘අත්ථි මෙ අත්තා’ති වා අස්ස [වාස්ස (සී. ස්‍යා. පී.)] සච්චතො ථෙතතො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;

‘නත්ථි මෙ අත්තා’ති වා අස්ස සච්චතො ථෙතතො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;

‘අත්තනාව අත්තානං සඤ්ජානාමි’ති වා අස්ස සච්චතො ථෙතතො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;

‘අත්තනාව අනත්තානං සඤ්ජානාමි’ති වා අස්ස සච්චතො ථෙතතො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;

‘අනත්තනාව අත්තානං සඤ්ජානාමි’ති වා අස්ස සච්චතො ථෙතතො දිට්ඨි උප්පජ්ජති;

අථ වා පනස්ස ඵලං දිට්ඨි හොති —

‘යො මෙ අයං අත්තා වදො වෙදෙය්‍ය, තත්‍ර තත්‍ර කල්‍යාණ පාපකානං කම්මානං විපාකං පටිසංවෙදෙති, සො ඛො පන මෙ අයං අත්තා නිව්වො, ධූවො, සස්සතො, අවිපරිණාම ධම්මො, සස්සතිසමං තථෙව යස්සති’ති.

ඉදං චුච්චති, භික්ඛවෙ, දිට්ඨි ගතං, දිට්ඨි ගහනං, දිට්ඨි කන්තාරං, දිට්ඨි විසුකං, දිට්ඨි විජ්ජන්දිතං, දිට්ඨි සංයොජනං;

දිට්ඨි සංයොජන සංයුත්තො භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුපුජ්ජතො න පරිමුච්චති, ජාතියා, ජරාය, මරණෙන, සොකෙහි, පරිදෙවෙහි, දුක්ඛෙහි, දොමනස්සෙහි, උපායාසෙහි; ‘න පරිමුච්චති දුක්ඛස්මා’ති වදාමි.

20. “සුතවා ච ඛො, භික්ඛවෙ, අරිය සාවකො —

අරියානං දස්සාවී,

අරිය ධම්මස්ස කොවිදො,

අරිය ධම්මෙ සුවිනීතො,

සප්පුරිසානං දස්සාවී,

සප්පුරිස ධම්මස්ස කොවිදො,

සප්පුරිස ධම්මෙ සුවිනීතො;

මනසිකරණියෙ ධම්මෙ පජානාති, අමනසිකරණියෙ ධම්මෙ පජානාති.

සො මනසිකරණියෙ ධම්මෙ පජානන්තො,

අමනසිකරණියෙ ධම්මෙ පජානන්තො, යෙ ධම්මා න මනසිකරණියා,

තෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති,

යෙ ධම්මා මනසිකරණියා, තෙ ධම්මෙ මනසි කරොති.

“කතමෙ ච, භික්ඛවෙ, ධම්මා න මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති?

යස්ස, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ මනසිකරොතො,

අනුප්පන්නො වා කාමාසවො උප්පජ්ජති,

උප්පන්නො වා කාමාසවො පවඨ්ඨති;

අනුප්පන්නො වා භවාසවො උප්පජ්ජති,

උප්පන්නො වා භවාසවො පවඨ්ඨති;

අනුප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො උප්පජ්ජති,

උප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො පවඨ්ඨති.

ඉමෙ ධම්මා න මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ න මනසි කරොති.

“කතමෙ ච, භික්ඛවෙ, ධම්මා මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ මනසි කරොති?

යස්ස, භික්ඛවෙ, ධම්මෙ මනසිකරොතො,

අනුප්පන්නො වා කාමාසවො න උප්පජ්ජති,

උප්පන්නො වා කාමාසවො පභියති;

අනුප්පන්නො වා භවාසවො න උප්පජ්ජති,

උප්පන්නො වා භවාසවො පභියති;

අනුප්පන්නො වා අවිජ්ජාසවො න උප්පජ්ජති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

උප්පන්නො වා අවිජ්ජාසචො පභියති;

— ඉමෙ ධම්මා මනසිකරණියා, යෙ ධම්මෙ මනසි කරොති.

“තස්ස අමනසිකරණියානං ධම්මානං අමනසිකාරා,

මනසිකරණියානං ධම්මානං මනසිකාරා,

අනුප්පන්නා චෙව ආසවා න උප්පජ්ජන්ති,

උප්පන්නා ච ආසවා පභියන්ති.

21. “සො ‘ඉදං දුක්ඛ’න්ති යොනිසො මනසි කරොති,

‘අයං දුක්ඛ සමුදයො’ති යොනිසො මනසි කරොති,

‘අයං දුක්ඛ නිරොධො’ති යොනිසො මනසි කරොති,

‘අයං දුක්ඛ නිරොධ ගාමිනී පටිපදා’ති යොනිසො මනසි කරොති.

තස්ස එවං යොනිසො මනසිකරොතො තිණි සංයොජනානි පභියන්ති —

සක්කායදිට්ඨි,

විචිකිච්ඡා,

සීලබ්බත පරාමාසො.

ඉමෙ වුවචන්ති, භික්ඛවෙ, ආසවා දස්සනා පහාතබ්බා.

ii. ආසවා සංවරා පහාතබ්බා

22. “කතමෙ ව, භික්ඛවෙ, ආසවා සංවරා පහාතබ්බා?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු පටිසඬ්ඛා යොනිසො, චක්ඛුන්ද්‍රිය සංවර සංවුතො විහරති.

යඤ්භිස්ස, භික්ඛවෙ, චක්ඛුන්ද්‍රිය සංවරං සංවුතස්ස විහරතො, උප්පජ්ජෙය්‍යං

ආසවා විසාත පරිලාභා;

චක්ඛුන්ද්‍රිය අසංවරං අසංවුතස්ස විහරතො, එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාභා
න භොන්ති.

පටිසඬ්ඛා යොනිසො සොතින්ද්‍රිය සංවර සංවුතො විහරති...පෙ.... ඝාතින්ද්‍රිය

සංවර සංවුතො විහරති...පෙ....

ජිව්හින්ද්‍රිය සංවර සංවුතො විහරති...පෙ....

කායින්ද්‍රිය සංවර සංවුතො විහරති...පෙ....

මනින්ද්‍රිය සංවර සංවුතො විහරති. යඤ්භිස්ස, හික්ඛවෙ,
 මනින්ද්‍රිය සංවරං සංවුතස්ස විහරතො, උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාතපරිලාභා,
 මනින්ද්‍රිය අසංවරං අසංවුතස්ස විහරතො,
 එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාභා න භොන්ති.

“යඤ්භිස්ස, හික්ඛවෙ, සංවරං අසංවුතස්ස විහරතො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාත
 පරිලාභා;
 අසංවරං අසංවුතස්ස විහරතො, එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාභා න භොන්ති.
 ඉමෙ වුච්චන්ති, හික්ඛවෙ, ආසවා සංවරා පහාතඛිබ්බා.

iii. ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛිබ්බා

23. “කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛිබ්බා?
 ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඛිබ්බා යොනිසො චීවරං පටිසෙවති –
 ‘යාවදෙව සිතස්ස පටිසාතාය,
 උණ්හස්ස පටිසාතාය,
 ධංසමකසවාතාතපසරිංසප- [සිරිංසප (සි. සා. පි.)] සමඵස්සානං පටිසාතාය,
 යාවදෙව හිරිකොපිනප්පට්ච්ඡාදනක්ථං’.

“පටිසඛිබ්බා යොනිසො පිණ්ඩපාතං පටිසෙවති –
 ‘නෙව දවාය,
 න මදාය,
 න මණ්ඩනාය,
 න විභූසනාය,
 යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය,
 විහිංසුපරතියා,
 බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය,
 ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඛිබ්බාමි, නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි,
 යාත්‍රා ව මෙ හවිස්සති, අනවජ්ජතා ව ඵාසුචිහාරො ව’ [වාති (සි.)].

“පටිසඬ්ඛා යොනිසො සෙනාසනං පටිසෙවති –

‘යාවදෙව සීතස්ස පටිඝාතාය,

උණ්හස්ස පටිඝාතාය,

ඛංසමකසවාතාතපසරිංසප සම්ඵස්සානං පටිඝාතාය,

යාවදෙව උතුපරිස්සය විනොදන පටිසල්ලානාරාමත්ථං’.

“පටිසඬ්ඛා යොනිසො ගිලානප්පච්චය හෙසජ්ජ පරික්ඛාරං පටිසෙවති –

‘යාවදෙව උප්පන්නානං වෙය්‍යාබාධිකානං, වෙදනානං පටිඝාතාය,

අඛ්‍යාඛජ්ඣ පරමතාය’ [අඛ්‍යාපජ්ඣ පරමතාය (සී. ස්‍යා. පී.), අඛ්‍යාපජ්ජ පරමතාය (ක.)].

“යඤ්භිස්ස, හික්ඛවෙ, පටිසෙවතො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විඝාතපරිලාභා;

අපටිසෙවතො ඵ්වංස තෙ ආසවා විඝාතපරිලාභා න භොන්ති.

ඉමෙ වුච්චන්ති, හික්ඛවෙ, ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛ්ඛා.

iv. ආසවා අධිවාසනා පහාතඛ්ඛා

24. “කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා අධිවාසනා පහාතඛ්ඛා?

ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඬ්ඛා යොනිසො ඛමො භොති

සීතස්ස,

උණ්හස්ස,

පිපාසාය,

ඛංසමකසවාතාතපසරිංසප සම්ඵස්සානං,

දුරුත්තානං,

දුරාගතානං වචනපථානං,

උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං,

දුක්ඛානං තිබ්බානං, [තිප්පානං (සී. ස්‍යා. පී.)] ඛරානං, කටුකානං, අසාතානං,

අමනාපානං, පාණහරානං අධිවාසක ජාතිකො භොති.

“යඤ්භිස්ස, භික්ඛවෙ, අධිවාසයනො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාන පරිලාභා;
අනධිවාසයනො එවංස තෙ ආසවා විසානපරිලාභා න භොන්ති.
ඉමෙ වුච්චන්ති, භික්ඛවෙ, ආසවා අධිවාසනා පහාතඛ්ඛා.

V. ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛ්ඛා

25. “කතමෙ ව, භික්ඛවෙ, ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛ්ඛා?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු පටිසඬ්ඛා යොනියො චණ්ඩං හත්ථිං පරිවජ්ජෙති,
චණ්ඩං අස්සං පරිවජ්ජෙති,
චණ්ඩං ගොණං පරිවජ්ජෙති,
චණ්ඩං කුක්කුරං පරිවජ්ජෙති,
අභිං, බාණුං, කණ්ටකට්ඨානං, සොඛ්භං, පපාතං, චන්දනිකං, ඔළිගල්ලං. යථා
රූපෙ අනාසනෙ නිසින්නං, යථා රූපෙ අගොචරෙ චරන්නං, යථා රූපෙ පාපකෙ
මිත්තෙ භජන්නං, විඤ්ඤ සබ්බමචාරී පාපකෙසු යානෙසු ඔකප්පෙය්‍යං, සො
තඤ්ච අනාසනං, තඤ්ච අගොචරං, තෙ ව පාපකෙ මිත්තෙ පටිසඬ්ඛා යොනියො
පරිවජ්ජෙති.

“යඤ්භිස්ස, භික්ඛවෙ, අපරිවජ්ජයනො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාන පරිලාභා;
අපරිවජ්ජයනො එවංස තෙ ආසවා විසානපරිලාභා න භොන්ති.
ඉමෙ වුච්චන්ති, භික්ඛවෙ, ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛ්ඛා.

vi. ආසවා විනොදනා පහාතඛ්ඛා

26. “කතමෙ ව, භික්ඛවෙ, ආසවා විනොදනා පහාතඛ්ඛා?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු පටිසඬ්ඛා යොනියො උප්පන්නං කාමචිතක්කං
නාධිවාසෙති, පජහති, විනොදෙති, බ්‍යන්තිකරොති, අනභාවං ගමෙති,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

උප්පන්නං ඛ්‍යාපාදවිතක්කං...පෙ....

උප්පන්නං විහිංසාවිතක්කං...පෙ....

උප්පන්නුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති, පජහති, විනොදෙති,
ඛ්‍යන්තිකරොති, අනභාවං ගමෙති.

“යඤ්භිස්ස, හික්ඛවෙ, විනොදයතො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාතපරිලාභා,
අවිනොදයතො එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාභා න භොන්ති.

ඉමෙ වුච්චන්ති, හික්ඛවෙ, ආසවා විනොදනා පහාතඛ්ඛා.

vii. ආසවා භාවනා පහාතඛ්ඛා

27. “කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, ආසවා භාවනා පහාතඛ්ඛා?

ඉධ, හික්ඛවෙ, හික්ඛු පටිසඬ්ඛා යොනිසො සතිසම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති
විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං;
පටිසඬ්ඛා යොනිසො ධම්ම විවය සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති...පෙ....

චිරිය සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති...

පීති සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති...

පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති...

සමාධි සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති...

උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකචගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං
නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං.

“යඤ්භිස්ස, හික්ඛවෙ, භාවයතො උප්පජ්ජෙය්‍යං ආසවා විසාතපරිලාභා;
අභාවයතො එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාභා න භොන්ති.

ඉමෙ වුච්චන්ති, හික්ඛවෙ, ආසවා භාවනා පහාතඛ්ඛා.

28. “යතො ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො යෙ ආසවා දස්සනා පහාතඛිබ්බා,
 තෙ දස්සනා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා සංවරා පහාතඛිබ්බා, තෙ සංවරා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛිබ්බා, තෙ පටිසෙවනා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා අධිවාසනා පහාතඛිබ්බා, තෙ අධිවාසනා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛිබ්බා, තෙ පරිවජ්ජනා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා විනොදනා පහාතඛිබ්බා, තෙ විනොදනා පහීනා භොන්ති;
 යෙ ආසවා භාවනා පහාතඛිබ්බා, තෙ භාවනා පහීනා භොන්ති;
 අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – ‘භික්ඛු සඛ්ඛාසව සංවර සංවුතො විහරති,
 අච්ඡෙච්ඡි [අච්ඡෙජ්ජි (ක.)] තණ්හං, චිත්තයි [වාචත්තයි (සි. පි.)] සංයොජනං,
 සම්මා මානාභිසමයා, අන්තමකාසි දුක්ඛස්සා’”ති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභි නන්දුන්ති.

සඛ්ඛාසව සුත්තං නිට්ඨිතං.

(6) 5. සත්තට්ඨාන කුසල සුත්තං

සංයුත්ත නිකාය / ඛන්ධවග්ග පාළි / 1. ඛන්ධ සංයුත්තං / 6. උපය වග්ගො

57. සාවත්ථි නිදානං.

“සත්තට්ඨානකුසලො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිව්දුපපරික්ඛි ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ
 කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසොති වුච්චති. කථංඤ්ව, භික්ඛවෙ, භික්ඛු
 සත්තට්ඨානකුසලො භොති?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං පජානාති,

රූපසමුදයං පජානාති,

රූපනිරොධං පජානාති,

රූපනිරොධගාමිනිං පටිපදං පජානාති;

රූපස්ස අස්සාදං පජානාති,

රූපස්ස ආදීනවං පජානාති,

රූපස්ස නිස්සරණං පජානාති;

චෙදනං පජානාති ...

සඤ්ඤං...

Parama Nibbana Dharmayatanaya

සඬ්ඛාරෙ...

විඤ්ඤාණං පජානාති,
 විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති,
 විඤ්ඤාණනිරොධං පජානාති,
 විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනිං පටිපදං පජානාති;
 විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං පජානාති,
 විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවං පජානාති,
 විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං පජානාති.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, රූපං?

චත්තාරො ච මහාභූතා, චතුත්තඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං.

ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, රූපං.

ආහාරසමුදයා රූපසමුදයො;

ආහාරනිරොධා රූපනිරොධො.

අයමෙව අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො රූපනිරොධගාමිනී පටිපදා,

සෙය්‍යථිදං – සම්මාදිට්ඨි...පෙ.... සම්මාසමාධි.

“යං රූපං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං – අයං රූපස්ස අස්සාදො.

යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං – අයං රූපස්ස ආදීනවො.

යො රූපස්මිං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පහානං – ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

“යෙ භි කෙවි, භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය,

එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය,

එවං රූපනිරොධං අභිඤ්ඤාය,

එවං රූපනිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය;

එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය,

එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය,

එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය

රූපස්ස නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නා,

තෙ සුප්පට්ඨන්නා.

යෙ සුප්පට්ඨන්නා, තෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ගාධන්ති.

“යෙ ච ඛො කෙවි, භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා

එවං රූපං අභිඤ්ඤාය,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය,
 එවං රූපනිරොධං අභිඤ්ඤාය,
 එවං රූපනිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය;
 එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය,
 එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය,
 එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය
 රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරොධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුචිමුක්තා.
 යෙ සුචිමුක්තා, තෙ කෙවලිනො.
 යෙ කෙවලිනො වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

“කතමා ව, භික්ඛවෙ, වෙදනා?
 ඡයිමෙ, භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා —
 චක්ඛුසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ....
 මනොසම්ඵස්සජා වෙදනා.
 අයං චූච්චති, භික්ඛවෙ, වෙදනා.
 ඵස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො; ඵස්සනිරොධා වෙදනානිරොධො.
 අයමෙව අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපදා,
 සෙය්‍යාදිදං — සම්මාදිට්ඨි...පෙ.... සම්මාසමාධි.

“යං වෙදනං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං —
 අයං වෙදනාය අස්සාදො.
 යා වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා — අයං වෙදනාය ආදීනවො.
 යො වෙදනාය ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පහානං — ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

“යෙ හි, කෙච්චි, භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය,
 එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය,
 එවං වෙදනානිරොධං අභිඤ්ඤාය,
 එවං වෙදනානිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය;
 එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය,
 එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය,
 එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය
 පටිපන්නා, තෙ සුප්පටිපන්නා. යෙ සුප්පටිපන්නා,
 තෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ගාධන්ති.

“යෙ ව බො කෙවි, හික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය...
පෙ.... වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

“කතමා ව, හික්ඛවෙ, සඤ්ඤා?

ජයිමෙ, හික්ඛවෙ, සඤ්ඤාකායා — රූපසඤ්ඤා, සද්දසඤ්ඤා, ගන්ධසඤ්ඤා,
රසසඤ්ඤා, ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා, ධම්මසඤ්ඤා.

අයං වුච්චති, හික්ඛවෙ, සඤ්ඤා. එස්ස සමුදයා සඤ්ඤාසමුදයො;
එස්ස නිරොධා සඤ්ඤානිරොධො.

අයමෙව අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො සඤ්ඤානිරොධගාමිනී පටිපදා,
සෙය්‍යාදිදං — සම්මාදිට්ඨි...පෙ.... සම්මාසමාධි...පෙ.... වට්ටං තෙසං නත්ථි
පඤ්ඤාපනාය.

“කතමෙ ව, හික්ඛවෙ, සඬ්ඛාරා?

ජයිමෙ, හික්ඛවෙ, චෙතනාකායා — රූප සඤ්චෙතනා, සද්ද සඤ්චෙතනා,
ගන්ධ සඤ්චෙතනා, රස සඤ්චෙතනා, ඵොට්ඨබ්බ සඤ්චෙතනා,
ධම්ම සඤ්චෙතනා.

ඉමෙ වුච්චන්ති හික්ඛවෙ, සඬ්ඛාරා. එස්ස සමුදයා සඬ්ඛාර සමුදයො;
එස්ස නිරොධා සඬ්ඛාර නිරොධො.

අයමෙව අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො සඬ්ඛාරනිරොධගාමිනී පටිපදා,
සෙය්‍යාදිදං — සම්මාදිට්ඨි...පෙ.... සම්මාසමාධි.

“යං සඬ්ඛාරෙ පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං — අයං සඬ්ඛාරානං අස්සාදො.
යෙ සඬ්ඛාරා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා — අයං සඬ්ඛාරානං ආදීනවො. යො
සඬ්ඛාරෙසු ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පහානං — ඉදං සඬ්ඛාරානං නිස්සරණං.

“යෙ හි කෙවි, හික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං සඬ්ඛාරෙ අභිඤ්ඤාය,
එවං සඬ්ඛාරසමුදයං අභිඤ්ඤාය, එවං සඬ්ඛාරනිරොධං අභිඤ්ඤාය,
එවං සඬ්ඛාරනිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය...පෙ....

සඬ්ඛාරානං නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නා තෙ සුප්පටිපන්නා.

යෙ සුප්පටිපන්නා, තෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ගාධන්ති...පෙ....

වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං?

ජයිමෙ, භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා —

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං, සොතවිඤ්ඤාණං, සානවිඤ්ඤාණං,
ජීවිහාවිඤ්ඤාණං, කායවිඤ්ඤාණං, මනොවිඤ්ඤාණං.

ඉදං වුව්චති, භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං.

නාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො; නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො.

අයමෙව අරියො අට්ඨඨිගිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනී පටිපදා, සෙය්
යථිදං — සම්මාදිට්ඨි...පෙ.... සම්මාසමාධි.

“යං විඤ්ඤාණං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං —

අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො.

යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං —

අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො.

යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පහානං —

ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

“යෙ හි කෙවි, භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණනිරොධං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය;

එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදාය විරාගාය

නිරොධාය පටිපන්නා, තෙ සුප්පටිපන්නා.

යෙ සුප්පටිපන්නා, තෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ගාධන්ති.

“යෙ ච ඛො කෙවි, භික්ඛවෙ,

සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණනිරොධං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය;

එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය,

එවං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය,

Parama Nibbana Dharmayatanaya

එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා
නිරොධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා.

යෙ සුවිමුක්තා, තෙ කෙවලිනො.

යෙ කෙවලිනො චට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

එවං බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො හොති.

“කථංඤ්ච, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිදුපපරික්ඛි හොති?

ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධාතුසො උපපරික්ඛති,

ආයතනසො උපපරික්ඛති,

පට්ඨිච්ඡමුප්පාදසො උපපරික්ඛති.

එවං බො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිදුපපරික්ඛි හොති.

සත්තට්ඨානකුසලො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිදුපපරික්ඛි,

ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ කෙවලී වුසිතවා ‘උත්තමපුරිසො’ති වුච්චති”ති.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

(7) 2. මහා රාහුලොවාද සුත්තං

මජ්ඣිම නිකායෙ / මජ්ඣිමපණ්ණාස පාළි / භික්ඛු වග්ගො

.....

120. “මෙත්තං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

මෙත්තඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යො ඛ්‍යාපාදො සො පභීයිස්සති.

කරුණං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

කරුණඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යා විහෙසා සා පභීයිස්සති.

මුදිතං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

මුදිතඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යා අරති සා පභීයිස්සති.

උපෙක්ඛං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

උපෙක්ඛඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යො පටිසො සො පභීයිස්සති.

අසුභං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

අසුභඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යො රාගො සො පභීයිස්සති.

අනිච්චසඤ්ඤං, රාහුල, භාවනං භාවෙහි.

අනිච්චසඤ්ඤඤ්ඤි තෙ, රාහුල, භාවනං භාවයතො යො අස්මිමානො සො පභීයිස්සති.

121. “ආනාපානස්සති, රාහුල, භාවනං භාවෙහි. ආනාපානස්සති හි තෙ, රාහුල, භාවිතා ඛුලිකතා මහජ්ඣලා හොති මහානිසංසා. කථං භාවිතා ව, රාහුල, ආනාපානස්සති, කථං ඛුලිකතා මහජ්ඣලා හොති මහානිසංසා? ඉධ, රාහුල, භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසීදති පල්ලඬ්ඛං ආභූජිත්වා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො සතොව අස්සසති සතොව [සතො (සී. සා. කං. පී.)] පස්සසති.

“දීඝං වා අස්සසන්තො ‘දීඝං අස්සසාමි’ති පජානාති, දීඝං වා පස්සසන්තො ‘දීඝං පස්සසාමි’ති පජානාති;

රස්සං වා අස්සසන්තො ‘රස්සං අස්සසාමි’ති පජානාති, රස්සං වා පස්සසන්තො ‘රස්සං පස්සසාමි’ති පජානාති.

‘සබ්බකායප්පට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමි’ති සික්ඛති; ‘සබ්බකායප්පට්ඨංවෙදී

Parama Nibbana Dharmayatanaya

පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'පස්සම්භයං කාය සඬ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'පස්සම්භයං කාය සඬ්ඛාරං පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති.

“පිනිප්පට්ඨංචෙදී අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'පිනිප්පට්ඨංචෙදී පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'සුඛප්පට්ඨංචෙදී අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'සුඛප්පට්ඨංචෙදී පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'චිත්තසඬ්ඛාරප්පට්ඨංචෙදී අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'චිත්තසඬ්ඛාරප්පට්ඨංචෙදී පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'පස්සම්භයං චිත්තසඬ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'පස්සම්භයං චිත්තසඬ්ඛාරං පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති.

“‘චිත්තප්පට්ඨංචෙදී අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'චිත්තප්පට්ඨංචෙදී පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'අභිප්පමොදයං චිත්තං අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'අභිප්පමොදයං චිත්තං පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'සමාදහං චිත්තං අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'සමාදහං චිත්තං පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'විමොචයං චිත්තං අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'විමොචයං චිත්තං පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති.

“‘අනිච්චානුපස්සි අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'අනිච්චානුපස්සි පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'විරාගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'විරාගානුපස්සි පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'නිරොධානුපස්සි අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති;
'නිරොධානුපස්සි පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති; 'පටිනිස්සග්ගානුපස්සි පස්සසිස්සාමි'ති සික්ඛති.

“එවං භාවිතා ඛො, රාහුල, ආනාපානස්සති, එවං බහුලීකතා මහජ්ඵලා භොති මහානිසංසා. එවං භාවිතාය, රාහුල, ආනාපානස්සතියා, එවං බහුලීකතාය යෙපි තෙ වරිමකා අස්සාසා තෙපි විදිතාව නිරුජ්ඣන්ති නො අවිදිතා”ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා රාහුලො භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

මහාරාහුලොවාද සුත්තං නිට්ඨිතං.

159. නිමිත්තං අස්සාසපස්සාසා, අනාරම්මණමෙකච්ඡත්තස්ස;
 අජානතො ච තයො ධම්මෙ, භාවනා නුපලබ්භති.
 නිමිත්තං අස්සාසපස්සාසා, අනාරම්මණමෙකච්ඡත්තස්ස;
 ජානතො ච තයො ධම්මෙ, භාවනා උපලබ්භති.

160. ආනාපානස්සති යස්ස, පරිපුණ්ණා සුභාවිතා;
 අනුපුබ්බං පරිචිතා, යථා බුද්ධෙන දෙසිතා;
 සො ඉමං ලොකං පභාසෙති, අබ්භා මුත්තොව චන්දිමාති.

(8) 9. අක්ඛණ සුත්තං

අඛණ්ණකර නිකායො / අට්ඨකනිපාත පාළි / 3. ගභපති වග්ගො

29. “ඛණ්ඩච්චො ලොකො, ඛණ්ඩච්චො ලොකො’ති, භික්ඛවෙ, අස්සුතවා
 පුට්ඨජනො භාසති, නො ච බො සො ජානාති ඛණං වා අක්ඛණං වා. අට්ඨිමෙ,
 භික්ඛවෙ, අක්ඛණා අසමයා බ්‍රහ්මවරියවාසාය. කතමෙ අට්ඨ? ඉධ, භික්ඛවෙ,
 තථාගතො ච ලොකෙ උප්පන්නො හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො
 විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා
 දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, ධම්මො ච දෙසියති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො
 සම්බොධගාමී සුගතජ්ජවෙදිනො;
 අයඤ්ච පුග්ගලො නිරයං උපපන්නො හොති.
 අයං, භික්ඛවෙ, පඨමො අක්ඛණො අසමයො බ්‍රහ්මවරියවාසාය.

“පුත ව පරං, භික්ඛවෙ, තථාගතො ච ලොකෙ උප්පන්නො හොති...පෙ....
 සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, ධම්මො ච දෙසියති ඔපසමිකො
 පරිනිබ්බානිකො සම්බොධගාමී සුගතජ්ජවෙදිනො;
 අයඤ්ච පුග්ගලො තිරච්ඡානගොතිං උපපන්නො හොති...පෙ.....

“පුත ව පරං, භික්ඛවෙ...පෙ.... අයඤ්ච පුග්ගලො පෙත්තිවිසයං උපපන්නො
 හොති...පෙ.....

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ...පෙ.... අයඤ්ච පුග්ගලො අඤ්ඤතරං දීඝායුකං දෙවනිකායං උපපන්නො හොති...පෙ.....

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ...පෙ.... අයඤ්ච පුග්ගලො පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ව හොති අවිඤ්ඤාතාරෙසු මිලක්ඛෙසු [මිලක්ඛුසු (සා. ක.) දී. නි. 3.358], යත්ථ නත්ථි ගති භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං...පෙ.... පඤ්චමො අක්ඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ...පෙ.... අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ව හොති මිච්ඡාදිට්ඨිකො විපරිතදස්සනො – ‘නත්ථි දින්නං, නත්ථි ශිට්ඨං, නත්ථි භුතං, නත්ථි සුකතදුක්ඛටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මා පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙන්ති’ති...පෙ.....

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ...පෙ.... අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ව හොති දුප්පඤ්ඤො ජලො ඵලමුගො අප්පට්ඨලො සුභාසිතදුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං, භික්ඛවෙ, සත්තමො අක්ඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

“පුන ව පරං, භික්ඛවෙ, තථාගතො ව ලොකෙ අනුප්පන්නො හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො...පෙ.... සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. ධම්මො ව න දෙසියති ඔපසම්මො පරිනිබ්බානිකො සම්බොධගාමී සුගතජ්ජවෙදිතො.

අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ව හොති පඤ්ඤවා අජලො අනෙළමුගො පට්ඨලො සුභාසිතදුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං, භික්ඛවෙ, අට්ඨමො අක්ඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය. ‘ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, අට්ඨ අක්ඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය’.

“එකොව බො, භික්ඛවෙ, බණො ව සමයො ව බ්‍රහ්මවරියවාසාය. කතමො එකො? ඉධ, භික්ඛවෙ, තථාගතො ව ලොකෙ උප්පන්නො හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. ධම්මො ව දෙසියති ඔපසම්මො පරිනිබ්බානිකො සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිනො. අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජානො හොති, සො ව හොති පඤ්ඤවා අප්පලො අනෙළමුගො පටිබලො සුභාසිතදුඛභාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං, භික්ඛවෙ, එකොව බණො ව සමයො ව බ්‍රහ්මවරියවාසායා”ති.

“මනුස්සලාභං [මනුස්සලොකං (සා.)] ලද්ධාන, සද්ධම්මෙ සුප්පවෙදිනෙ;
යෙ බණං නාධිගච්ඡන්ති, අතිනාමෙත්ති තෙ බණං.

“බහු හි අක්ඛණා චුත්තා, මග්ගස්ස අත්තරායිකා;
කදාචි කරහචි ලොකෙ, උප්පජ්ජන්ති තථාගතා.

“තයිදං [තස්සිදං (ක.)] සම්මුඛිභූතං, යං ලොකස්මිං සුදුල්ලහං;
මනුස්සපටිලාභො ව, සද්ධම්මස්ස ව දෙසනා;
අලං වායමිතුං තත්ථ, අත්තකාමෙන [අත්ථකාමෙන (සී. සා. ක.)] ජන්තුනා.

“කථං විජඤ්ඤා සද්ධම්මං, බණො වෙ [වො (සා.)] මා උපච්චගා;
බණාතීතා හි සොචන්ති, නිරයම්හි සමප්පිතා.

“ඉධ වෙ නං විරාධෙති, සද්ධම්මස්ස නියාමනං [නියාමිතං (සා.)];
වාණිජොව අතීතත්ථො, විරත්තං [විරත්තං (ක.)] අනුතපිස්සති.

“අවිජ්ජානිවුතො පොසො, සද්ධම්මං අපරාධිකො;
ජාතිමරණසංසාරං, විරං පච්චනුහොස්සති.

“යෙ ව ලද්ධා මනුස්සත්තං, සද්ධම්මෙ සුප්පවෙදිනෙ;
අකංසු සත්ථු වචනං, කර්ස්සන්ති කරොන්ති වා.

“බණං පච්චවිදුං ලොකෙ, බ්‍රහ්මවරියං අනුත්තරං;
යෙ මග්ගං පටිපජ්ජංසු, තථාගතප්පවෙදිනං.

“යෙ සංවරා වක්ඛුමතා, දෙසිතාදිවච්චන්ධුනා;
තෙසු [තෙසං (ක.)] ගුත්තො සදා සතො, විහරෙ අනවස්සුතො.

“සබ්බෙ අනුසයෙ ඡෙත්වා, මාරධෙය්‍ය පරානුගෙ;

තෙ වෙ පාරඤ්ඤා [පාරගතා (සී. සා. පී.)] ලොකෙ, යෙ පත්තා
ආසවක්ඛය”න්ති.

(9) 7. අනත්ත ලක්ඛණ සුත්තං

සංයුත්ත නිකායො / ඛන්ධ වග්ගො / 1. ඛන්ධ සංයුත්තං / 6. උපය වග්ගො

59. එකං සමයං භගවා ඛාරාණසියං විහරති, ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. තත්ත ඛගවා
පඤ්ච වග්ගියෙ භික්ඛු ආමන්තෙසි – “භික්ඛවො”ති.

“භදන්තෙ”ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච –

“රූපං, භික්ඛවෙ, අනත්තා. රූපඤ්ච භිදං, භික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්ස, නයිදං රූපං
ආබාධාය සංවත්තෙය්‍ය, ලබ්භෙථ ච රූපෙ – ‘එවං මෙ රූපං භොතු, එවං මෙ රූපං
මා අභොසි’ති.

යස්මා ච ඛො, භික්ඛවෙ, රූපං අනත්තා, තස්මා රූපං ආබාධාය සංවත්තති, න ච
ලබ්භති රූපෙ – ‘එවං මෙ රූපං භොතු, එවං මෙ රූපං මා අභොසි’”ති.

“වෙදනා අනත්තා. වෙදනා ච භිදං, භික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්ස, නයිදං වෙදනා
ආබාධාය සංවත්තෙය්‍ය, ලබ්භෙථ ච වෙදනාය –

‘එවං මෙ වෙදනා භොතු, එවං මෙ වෙදනා මා අභොසි’ති.

යස්මා ච ඛො, භික්ඛවෙ, වෙදනා අනත්තා, තස්මා වෙදනා ආබාධාය සංවත්තති,
න ච ලබ්භති වෙදනාය –

‘එවං මෙ වෙදනා භොතු, එවං මෙ වෙදනා මා අභොසි’ ” ති.

“සඤ්ඤා අනත්තා...පෙ....

සඤ්ඤා අනත්තා. සඤ්ඤා ච භිදං, භික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්සංසු, නයිදං සඤ්ඤා
ආබාධාය සංවත්තෙය්‍යං, ලබ්භෙථ ච සඤ්ඤායෙසු –

‘එවං මෙ සඤ්ඤා භොන්තු, එවං මෙ සඤ්ඤා මා අභෙසු’න්ති.

යස්මා ච ඛො, භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා අනත්තා, තස්මා සඤ්ඤා ආබාධාය
සංවත්තන්ති, න ච ලබ්භති සඤ්ඤායෙසු –

‘එවං මෙ සඤ්ඤා භොන්තු, එවං මෙ සඤ්ඤා මා අභෙසු’”න්ති.

“විඤ්ඤාණං අනත්තා. විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං, හික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්ස,
නයිදං විඤ්ඤාණං ආබාධාය සංවත්තෙය්‍ය, ලබ්භෙථ ච විඤ්ඤාණෙ –
‘එවං මෙ විඤ්ඤාණං භොතු, එවං මෙ විඤ්ඤාණං මා අභොසී’ ති.
යස්මා ච බො, හික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං අනත්තා, තස්මා විඤ්ඤාණං ආබාධාය
සංවත්තති, න ච ලබ්භති විඤ්ඤාණෙ –
‘එවං මෙ විඤ්ඤාණං භොතු, එවං මෙ විඤ්ඤාණං මා අභොසී’ ” ති.

“තං කිං මඤ්ඤථ, හික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා” ති?

“අනිච්චං, භන්තෙ”.

“යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා” ති?

“දුක්ඛං, භන්තෙ”.

“යං පනානිච්චං, දුක්ඛං, විපරිණාම ධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං –

‘එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා’” ති?

“නො භෙතං, භන්තෙ”.

“වෙදනා... සඤ්ඤා... සඬ්ඛාරා... විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා” ති?

“අනිච්චං, භන්තෙ”.

“යං පනානිච්චං, දුක්ඛං, වා තං සුඛං වා” ති?

“දුක්ඛං, භන්තෙ”.

“යං පනානිච්චං, දුක්ඛං, විපරිණාම ධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං –

‘එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා’” ති?

“නො භෙතං, භන්තෙ”.

“තස්මාතිහ, හික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අතීතානාගත පච්චුප්පන්තං, අප්ඤ්ඤානං
වා, ඛනිද්ධා වා, ඔළාරිකං වා, සුබ්බමං වා, හීනං වා, පණීතං වා, යං දුරෙ, සන්තිකෙ
වා, සබ්බං රූපං – ‘නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා’ ති එවමෙතං
යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

යා කාවි වෙදනා අතීතානාගත පච්චුප්පන්තා අප්ඤ්ඤා වා බහිද්ධා වා...පෙ....
 යා දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බා වෙදනා – ‘නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො
 අත්තා’ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

“යා කාවි සඤ්ඤා...පෙ.... යෙ කෙවි සඤ්ඤා අතීතානාගත පච්චුප්පන්තා,
 අප්ඤ්ඤා වා, බහිද්ධා වා, ...පෙ.... යෙ දුරෙ, සන්තිකෙ වා,
 සබ්බෙ සඤ්ඤා – ‘නෙතං මම, නෙසොභමස්මි,
 න මෙසො අත්තා’ ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

“යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගත පච්චුප්පන්තං, අප්ඤ්ඤා වා, බහිද්ධා වා,
 ඔලාරිකං වා, සුබ්බමං වා, භීතං වා, පණීතං වා, යං දුරෙ, සන්තිකෙ වා, සබ්බං
 විඤ්ඤාණං – ‘නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා’ ති එවමෙතං
 යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

“එවං පස්සං, භික්ඛවෙ, සුතවා අරිය සාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බන්දති,
 වෙදනායපි නිබ්බන්දති,
 සඤ්ඤායපි නිබ්බන්දති,
 සඤ්ඤායපි නිබ්බන්දති,
 විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බන්දති.
 නිබ්බන්දං විරජ්ජති; විරාගා විමුච්චති.
 විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං භොති.
 ‘බිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්ථත්තායා’ ති
 පජානාති” ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා පඤ්ඤා වග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුං
 [අභිනන්දුන්ති (ක.)].

ඉමස්මිඤ්ඤා පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤාමානෙ, පඤ්ඤා වග්ගියානං භික්ඛුනං
 අනුපාදාය ආසවෙහි විත්තානි විමුච්චිංසුති. (සත්තමං.)

(10) 7. අනුධම්ම සුත්තං

සංයුත්ත නිකායො / බන්ධ වග්ගො / 1. බන්ධ සංයුත්තං / 4. නතුම්භාකං වග්ගො

39. සාවත්ථි නිදානං. “ධම්මානුධම්මජපටිපත්තස්ස, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අයමනුධම්මො හොති, යං රූපෙ නිබ්බිදා බහුලො [නිබ්බිදා බහුලං (පි. ක.)] විහරෙය්‍ය,

වෙදනාය නිබ්බිදා බහුලො විහරෙය්‍ය,

සඤ්ඤා නිබ්බිදා බහුලො විහරෙය්‍ය,

සඬ්ඛාරෙසු නිබ්බිදා බහුලො විහරෙය්‍ය,

විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදා බහුලො විහරෙය්‍ය.

යො රූපෙ නිබ්බිදා බහුලො විහරන්තො,

වෙදනාය...

සඤ්ඤාය...

සඬ්ඛාරෙසු නිබ්බිදා බහුලො විහරන්තො,

විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදා බහුලො විහරන්තො, රූපං පරිජානාති,

වෙදනං... සඤ්ඤං... සඬ්ඛාරං... විඤ්ඤාණං පරිජානාති,

සො රූපං පරිජානං, වෙදනං... සඤ්ඤං... සඬ්ඛාරං... විඤ්ඤාණං පරිජානං,

පරිමුච්චති රූපම්භා, පරිමුච්චති වෙදනා, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය,

පරිමුච්චති සඬ්ඛාරෙහි, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණම්භා, පරිමුච්චති ජාතියා,

ජරා මරණෙන, සොකෙහි, පරිදෙවෙහි, දුක්ඛෙහි, දොමනස්සෙහි, උපායාසෙහි,

පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි”ති. (සත්තමං).

8. දුතිය අනුධම්ම සුත්තං

40. සාවත්ථි නිදානං. “ධම්මානුධම්මජ්ජපටිපත්තස්ස, භික්ඛවෙ,
භික්ඛුනො අයමනුධම්මො හොති,
යං රූපෙ අනිච්චානුපස්සි විහරෙය්‍ය...පෙ.... පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමී”ති.
(අට්ඨමං).

9. තතිය අනුධම්ම සුත්තං

41. සාවත්ථි නිදානං. “ධම්මානුධම්මජ්ජපටිපත්තස්ස, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො
අයමනුධම්මො හොති,
යං රූපෙ දුක්ඛානුපස්සි විහරෙය්‍ය...පෙ.... පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමී”ති.
(නවමං).

10. චතුත්ථ අනුධම්ම සුත්තං

42. සාවත්ථි නිදානං. “ධම්මානුධම්මජ්ජපටිපත්තස්ස, භික්ඛවෙ,
භික්ඛුනො අයමනුධම්මො හොති, යං රූපෙ අනත්තානුපස්සි විහරෙය්‍ය,
වෙදනාය... සඤ්ඤාය... සඬ්ඛාරෙසු... විඤ්ඤාණං අනත්තානුපස්සි විහරෙය්‍ය.
යො රූපෙ අනත්තානුපස්සි විහරන්තො...පෙ.... රූපං පරිජානාති,
වෙදනං... සඤ්ඤං... සඬ්ඛාරෙ... විඤ්ඤාණං පරිජානාති,
සො රූපං පරිජානං, වෙදනං... සඤ්ඤං... සඬ්ඛාරෙ... විඤ්ඤාණං පරිජානං
පරිමුච්චති රූපමිහා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය,
පරිමුච්චති සඬ්ඛාරෙහි, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමිහා, පරිමුච්චති ජාතියා, ජරා,
මරණෙන, සොකෙහි, පරිදෙවෙහි, දුක්ඛෙහි, දොමනස්සෙහි, උපායාසෙහි,
පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමී”ති.
(දසමං. - නතුම්භාකං වග්ගො චතුත්ථො).

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

(11) අභිඤ්ඤායාං අභිඤ්ඤානං

බුද්ධක නිකායෙ / පටිසම්භිදාමග්ග පාළි / 1. මහා වග්ගො / 1. ඤාණ කථා / 1. සුත්තමයඤාණ නිද්දෙසො

“අභිඤ්ඤායාං අභිඤ්ඤානං, භාවෙන ඛිඛඤ්ච භාවිතං;
පභාතඛිඛං පභීතං මෙ, තස්මා බුද්ධොස්මි බ්‍රාහ්මණ.”

සොතාවධානෙ පඤ්ඤා සුත්තමයෙ ඤාණං

1. කථං සොතාවධානෙ පඤ්ඤා සුත්තමයෙ ඤාණං?

2. කථං ”ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤායාං”ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤ්ඤා සුත්තමයෙ ඤාණං?

එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො – සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා.

ද්වෙ ධම්මා අභිඤ්ඤායො – ද්වෙ ධාතුයො.

තයො ධම්මා අභිඤ්ඤායො – තිස්සො ධාතුයො.

චත්තාරො ධම්මා අභිඤ්ඤායො – චත්තාරි අරියසච්චානි.

පඤ්ච ධම්මා අභිඤ්ඤායො – පඤ්ච විමුත්තායතනානි.

ඡ ධම්මා අභිඤ්ඤායො – ඡ අනුත්තරියානි.

සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤායො – සත්ත නිද්දසචත්ථුනි.

අට්ඨ ධම්මා අභිඤ්ඤායො – අට්ඨ අභිභායතනානි.

නව ධම්මා අභිඤ්ඤායො – නව අනුප්පඛිඛවිහාරා.

දස ධම්මා අභිඤ්ඤායො – දස නිජ්ජරචත්ථුනි.

3. “සබ්බං, භික්ඛවෙ, අභිඤ්ඤායො. කිඤ්ච, භික්ඛවෙ, සබ්බං අභිඤ්ඤායො?”

චක්ඛු [චක්ඛුං (සා. ක.)], භික්ඛවෙ, අභිඤ්ඤායො;

රූපා අභිඤ්ඤායො;

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායො;

චක්ඛුසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤායො;

යම්පිදං [යම්පිදං (ක.) සං. නි. 4.52 පස්සිතඛිඛො] චක්ඛුසම්ඵස්සපච්චයා උප්පජ්ජති

වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තම්පි අභිඤ්ඤායො.

සොතං අභිඤ්ඤායො; සද්දා අභිඤ්ඤායො...පෙ....

සානං අභිඤ්ඤායො; ගන්ධා අභිඤ්ඤායො...

Parama Nibbana Dharmayatanaya

ජීවිහා අභිඤ්ඤායා; රසා අභිඤ්ඤායා...

කායො අභිඤ්ඤායො; ඵොට්ඨබ්බා අභිඤ්ඤායා...

මනො අභිඤ්ඤායො; ධම්මා අභිඤ්ඤායො;

මනොවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායං,

මනොසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤායො;

යම්පිදං මනොසම්ඵස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා
අදුක්ඛමසුඛං වා, තම්පි අභිඤ්ඤායං.”

රූපං අභිඤ්ඤායං;

වෙදනා අභිඤ්ඤායා;

සඤ්ඤා අභිඤ්ඤායා;

සඛ්ඛාරා අභිඤ්ඤායා;

විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායං.

චක්ඛු අභිඤ්ඤායං;

සොතං අභිඤ්ඤායං;

සානං අභිඤ්ඤායං;

ජීවිහා අභිඤ්ඤායා;

කායො අභිඤ්ඤායො;

මනො අභිඤ්ඤායො.

රූපා අභිඤ්ඤායා;

සද්දා අභිඤ්ඤායා;

ගන්ධා අභිඤ්ඤායා;

රසා අභිඤ්ඤායා;

ඵොට්ඨබ්බා අභිඤ්ඤායා;

ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායං;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

සොතවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සානවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ජීව්හාවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 කායවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 මනෝවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤෙඤයාං.

චක්ඛුසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං ;
 සොතසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සානසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ජීව්හාසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 කායසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 මනෝසම්ඵස්සො අභිඤ්ඤෙඤයාං;

චක්ඛුසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සොතසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සානසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං ;
 ජීව්හාසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 කායසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 මනෝසම්ඵස්සජා වෙදනා අභිඤ්ඤෙඤයාං.

රූපසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සද්දසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ගන්ධසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං ;
 රසසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ධම්මසඤ්ඤා අභිඤ්ඤෙඤයාං.

රූප සඤ්චෙතනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 සද්ද සඤ්චෙතනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 ගන්ධ සඤ්චෙතනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;
 රස සඤ්චෙතනා අභිඤ්ඤෙඤයාං;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

ඵොට්ඨඛ්ඛ සඤ්ඵෙතනා අභිඤ්ඤයා;
ධම්ම සඤ්ඵෙතනා අභිඤ්ඤයා.

රූපතණ්හා අභිඤ්ඤයා;
සද්දතණ්හා අභිඤ්ඤයා;
ගන්ධතණ්හා අභිඤ්ඤයා;
රසතණ්හා අභිඤ්ඤයා;
ඵොට්ඨඛ්ඛතණ්හා අභිඤ්ඤයා;
ධම්මතණ්හා අභිඤ්ඤයා.

රූපචිතක්කො අභිඤ්ඤයො;
සද්දචිතක්කො අභිඤ්ඤයො;
ගන්ධචිතක්කො අභිඤ්ඤයො;
රසචිතක්කො අභිඤ්ඤයො;
ඵොට්ඨඛ්ඛචිතක්කො අභිඤ්ඤයො;
ධම්මචිතක්කො අභිඤ්ඤයො.

රූපවිචාරො අභිඤ්ඤයො;
සද්දවිචාරො අභිඤ්ඤයො ;
ගන්ධවිචාරො අභිඤ්ඤයො;
රසවිචාරො අභිඤ්ඤයො;
ඵොට්ඨඛ්ඛවිචාරො අභිඤ්ඤයො;
ධම්මවිචාරො අභිඤ්ඤයො.

4. පට්ඨිධාතු අභිඤ්ඤයා;

ආපොධාතු අභිඤ්ඤයා;
තෙජොධාතු අභිඤ්ඤයා;
වායොධාතු අභිඤ්ඤයා;
ආකාසධාතු අභිඤ්ඤයා;
විඤ්ඤාණධාතු අභිඤ්ඤයා.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

පථවීකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ආපොකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 තෙජොකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 වායොකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 නීලකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 පිතකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ලොභිතකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ඔදාතකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ආකාසකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 විඤ්ඤාණකසිණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

කෙසා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ලොමා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 නබා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 දන්තා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 තවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා,
 මංසං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 න්භාරු [නභාරු (සා.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අට්ඨි අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අට්ඨිමිඤ්ජා අභිඤ්ඤෙය්‍යා [අට්ඨිමඤ්ජං අභිඤ්ඤෙය්‍යං (සා. ක.)];
 චක්කං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 හදයං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 යකනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 කිලොමකං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 පිභකං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 පජ්ජාසං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අන්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං
 අන්තගුණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 උදරියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 කර්මසං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

පිත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සෙම්භං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 පුඛ්ඛො අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ලොහිතං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සෙදො අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 මෙදො අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අස්සු අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 වසා අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 බෙළො අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සිඨිසාණිකා අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ලසිකා අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 මුත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 මත්ථලුඬ්ඵං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

චක්ඛායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 රූපායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 සොතායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සද්දායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං .
 සානායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ගන්ධායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ජීව්හායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 රසායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 කායායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ඵොට්ඨබ්බායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 මනායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ධම්මායතනං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

චක්ඛුධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 රූපධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

චක්ඛන්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 ටසාතින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 සාතින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 ජීවිතින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 කායින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 මනින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 ජීවිතින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 ඉත්ථින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 පුරිසින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 සුඛින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 දුක්ඛින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 ටසාමනස්සින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 දොමනස්සින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;
 උපෙක්ඛින්ද්‍රියං අභිඤ්ඤායාං;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

සද්ධිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 විරිශිත්‍රියං [විරිශිත්‍රියං (සාය.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සතිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සමාධිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 පඤ්ඤිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අනඤ්ඤානඤ්ඤස්සාමිතිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අඤ්ඤිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අඤ්ඤානාවිත්‍රියං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

5. කාමධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

රූපධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අරූපධාතු අභිඤ්ඤෙය්‍යා.
 කාමභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 රූපභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා ;
 අරූපභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.
 සඤ්ඤාභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අසඤ්ඤාභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා
 එකභවොකාරභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චතුර්භවොකාරභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 පඤ්චභවොකාරභවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

6. පයමං ඤානං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;

දුතියං ඤානං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 තතියං ඤානං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 චතුත්ථං ඤානං අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 මත්තංචොත්තොවිමුත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 කරුණාචොත්තොවිමුත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 මුදිතාචොත්තොවිමුත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උපෙක්ඛාචොත්තොවිමුත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

ආකාසානඤ්චායනනසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 විඤ්ඤාණඤ්චායනනසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 ආකිඤ්චඤ්ඤායනනසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා.

අවිජ්ජා අභිඤ්ඤායා;
 සඨ්ඛාරා අභිඤ්ඤායා;
 විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායා;
 නාමරූපං අභිඤ්ඤායා;
 සලායනනං අභිඤ්ඤායා;
 එස්සො අභිඤ්ඤායා;
 වෙදනා අභිඤ්ඤායා;
 තණ්හා අභිඤ්ඤායා;
 උපාදානං අභිඤ්ඤායා;
 භවො අභිඤ්ඤායා;
 ජාති අභිඤ්ඤායා;
 ජරාමරණං අභිඤ්ඤායා.

7. දුක්ඛං අභිඤ්ඤායා;

දුක්ඛසමුදයො අභිඤ්ඤායා;
 දුක්ඛනිරෝධො අභිඤ්ඤායා;
 දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායා.
 රූපං අභිඤ්ඤායා;
 රූපසමුදයො අභිඤ්ඤායා;
 රූපනිරෝධො අභිඤ්ඤායා;
 රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායා.
 වෙදනා අභිඤ්ඤායා...පෙ....
 සඤ්ඤා අභිඤ්ඤායා...පෙ....
 සඨ්ඛාරා අභිඤ්ඤායා...පෙ....
 විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායා.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

චක්ඛු අභිඤ්ඤායාං...පෙ....

ජරාමරණං අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණසමුදයො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායාං.

දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤාට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛසමුදයස්ස පහානට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛනිරෝධස්ස සච්ඡිකිරියට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදා භාවනට්ඨො අභිඤ්ඤායාං.

රූපස්ස පරිඤ්ඤාට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

රූපසමුදයස්ස පහානට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

රූපනිරෝධස්ස සච්ඡිකිරියට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

රූපනිරෝධගාමිනියා පටිපදා භාවනට්ඨො අභිඤ්ඤායාං.

වෙදනාය...පෙ....

සඤ්ඤාය...

සඨ්ඛාරානං...

විඤ්ඤාණස්ස...

චක්ඛුස්ස...පෙ....

ජරාමරණස්ස පරිඤ්ඤාට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණසමුදයස්ස පහානට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධස්ස සච්ඡිකිරියට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධගාමිනියා පටිපදා භාවනට්ඨො අභිඤ්ඤායාං.

දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤාපටිච්චෙධට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛසමුදයස්ස පහානපටිච්චෙධට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛනිරෝධස්ස සච්ඡිකිරියාපටිච්චෙධට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදා භාවනාපටිච්චෙධට්ඨො අභිඤ්ඤායාං

රූපස්ස පරිඤ්ඤාපටිච්චෙධට්ඨො අභිඤ්ඤායාං;

Parama Nibbana Dharmayatanaya

රූපසමුදයස්ස පහනපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපනිරොධස්ස සච්ඡිකිරියාපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපනිරොධගාමිනියා පටිපදාය භාවනාපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා
 වෙදනාය...පෙ....
 සඤ්ඤාය...
 සඨබ්බරානං...
 විඤ්ඤාණස්ස...
 චක්ඛුස්ස...පෙ....
 ජරාමරණස්ස පරිඤ්ඤාපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 ජරාමරණසමුදයස්ස පහනපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 ජරාමරණනිරොධස්ස සච්ඡිකිරියාපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 ජරාමරණනිරොධගාමිනියා පටිපදාය භාවනාපට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා.

8. දුක්ඛං අභිඤ්ඤොයාං;

දුක්ඛසමුදයො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛනිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස සමුදය නිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස ඡන්දරාග නිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤොයාං.
 රූපං අභිඤ්ඤොයාං;
 රූප සමුදයො අභිඤ්ඤොයා;
 රූප නිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපස්ස සමුදය නිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපස්ස ඡන්දරාගනිරොධො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤොයා;
 රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤොයාං.

Parama Nibbana Dharmayatanaya

වෙදනා අභිඤ්ඤායා...පෙ....

සඤ්ඤා අභිඤ්ඤායා...

සඬ්ඛාරා අභිඤ්ඤායා...

විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායාං...

චක්ඛු අභිඤ්ඤායාං...පෙ....

ජරාමරණං අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණ සමුදයො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණ නිරොධො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණස්ස සමුදයනිරොධො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණස්ස ඡන්දරාගනිරොධො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤායා;

ජරාමරණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤායාං.

දුක්ඛං අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛසමුදයො අභිඤ්ඤායා ;

දුක්ඛනිරොධො අභිඤ්ඤායා;

දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායා;

දුක්ඛස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤායා;

දුක්ඛස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤායා;

දුක්ඛස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤායාං.

රූපං අභිඤ්ඤායාං;

රූපසමුදයො අභිඤ්ඤායා;

රූප නිරොධො අභිඤ්ඤායා;

රූප නිරොධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායා;

රූපස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤායා;

රූපස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤායා;

රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤායාං.

වෙදනා අභිඤ්ඤායා...පෙ....

සඤ්ඤා අභිඤ්ඤායා...

Parama Nibbana Dharmayatanaya

සඬ්ඛාරා අභිඤ්ඤායා...

විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤායාං...

චක්ඛු අභිඤ්ඤායාං...පෙ....

ජරාමරණං අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණසමුදයො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණනිරෝධගාමිනී පටිපදා අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණස්ස අස්සාදො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණස්ස ආදීනවො අභිඤ්ඤායාං;

ජරාමරණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤායාං.

9. අනිච්චානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

දුක්ඛානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

අනත්තානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

නිබ්බදානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

විරාගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

නිරෝධානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං.

රූපෙ අනිච්චානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ අනත්තානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ නිබ්බදානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ විරාගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ නිරෝධානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං;

රූපෙ පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායාං

වෙදනාය...පෙ....

සඤ්ඤායා...

සඬ්ඛාරෙසු...

විඤ්ඤාණං...

චක්ඛුස්මිං...පෙ....

ජරාමරණෙ අනිච්චානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ දුක්ඛානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ අනත්තානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ නිබ්බිදානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ විරාගානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ නිරොධානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරාමරණෙ පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

10. උප්පාදො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

පචත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 නිමිත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 ආයුහනා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 පටිසන්ධි අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ගති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 නිබ්බත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උපපත්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජාති අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ජරා අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ඛ්‍යාධි අභිඤ්ඤෙය්‍යා,
 මරණං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 සොකො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 පරිදෙවො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උපායාසො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

අනුප්පාදො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අප්පචත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අනිමිත්තං අභිඤ්ඤෙය්‍යං;
 අනායුහනා [අනායුහනා (සා.) එවමුපරිච්ඡි] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 අප්පටිසන්ධි අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

අගති අභිඤ්ඤායා;
 අනිබ්බත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අනුපපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අජාති අභිඤ්ඤායා;
 අජරා අභිඤ්ඤායා;
 අබ්‍යාධි අභිඤ්ඤායා;
 අමතං අභිඤ්ඤායං;
 අසොකො අභිඤ්ඤායා;
 අපරිදෙවො අභිඤ්ඤායා;
 අනුපායාසො අභිඤ්ඤායා.

උප්පාදො අභිඤ්ඤායා;
 අනුප්පාදො අභිඤ්ඤායා;
 පචත්තං අභිඤ්ඤායං;
 අප්පචත්තං අභිඤ්ඤායං.
 නිමිත්තං අභිඤ්ඤායං;
 අනිමිත්තං අභිඤ්ඤායං.
 ආයුහනා අභිඤ්ඤායා;
 අනායුහනා අභිඤ්ඤායා.
 පටිසන්ධි අභිඤ්ඤායා;
 අප්පටිසන්ධි අභිඤ්ඤායා.
 ගති අභිඤ්ඤායා;
 අගති අභිඤ්ඤායා.
 නිබ්බත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අනිබ්බත්ති අභිඤ්ඤායා.

උපපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අනුපපත්ති අභිඤ්ඤායා.
 ජාති අභිඤ්ඤායා;

අජාති අභිඤ්ඤායා.

ජරා අභිඤ්ඤායා;

අජරා අභිඤ්ඤායා.

බ්‍යාධි අභිඤ්ඤායා;

අබ්‍යාධි අභිඤ්ඤායා.

මරණං අභිඤ්ඤායා;

අමතං අභිඤ්ඤායා.

සොකො අභිඤ්ඤායා;

අසොකො අභිඤ්ඤායා.

පරිදෙවො අභිඤ්ඤායා;

අපරිදෙවො අභිඤ්ඤායා.

උපායාසො අභිඤ්ඤායා;

අනුපායාසො අභිඤ්ඤායා.

උප්පාදො දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

පචත්තං දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

නිමිත්තං දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

ආයුහනා දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

පටිසන්ධි දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

ගති දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

නිබ්බන්ති දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

උපපත්ති දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

ජාති දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

ජරා දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

බ්‍යාධි දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

මරණං දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

සොකො දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤායා.

පරිදෙවො දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
උපායාසො දුක්ඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

අනුප්පාදො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අප්පචත්තං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අනිමිත්තං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අනායුහනා සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අප්පට්ඨන්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අගති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අනිබ්බන්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අනුපපත්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අජාති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අජරාසුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අබ්‍යාධි සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අමතං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අසොකො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අපරිදෙවො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
අනුපායාසො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

උප්පාදො දුක්ඛං, අනුප්පාදො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
පචත්තං දුක්ඛං, අප්පචත්තං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
නිමිත්තං දුක්ඛං, අනිමිත්තං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
ආයුහනා දුක්ඛං, අනායුහනා සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
පට්ඨන්ති දුක්ඛං, අප්පට්ඨන්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
ගති දුක්ඛං, අගති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
නිබ්බන්ති දුක්ඛං, අනිබ්බන්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
උපපත්ති දුක්ඛං, අනුපපත්ති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
ජාති දුක්ඛං, අජාති සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
ජරා දුක්ඛං, අජරා සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

බ්‍යාධි දුක්ඛං, අබ්‍යාධි සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 මරණං දුක්ඛං, අමතං සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 සොකො දුක්ඛං, අසොකො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පරිදෙවො දුක්ඛං, අපරිදෙවො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 උපායාසො දුක්ඛං, අනුපායාසො සුඛන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

උප්පාදො භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පචත්තං භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 නිමිත්තං භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ආයුහනා භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පටිසන්ධි භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ගති භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 නිබ්බන්ති භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 උපපත්ති භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ජාති භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ජරා භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 බ්‍යාධි භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 මරණං භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 සොකො භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පරිදෙවො භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 උපායාසො භයන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

අනුප්පාදො ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අප්පචත්තං ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනිමිත්තං ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනායුහනා ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අප්පටිසන්ධි ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අගති ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනිබ්බන්ති ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනුපපත්ති ඛෙමන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

u අජාති බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අජරා බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අඛ්‍යාධි බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අමතං බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අසොකො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අපරිදෙවො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අනුපායාසො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.

උජ්ජාදො භයං, අනුජ්ජාදො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පචත්තං භයං, අජ්ජපචත්තං බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 නිමිත්තං භයං, අනිමිත්තං බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ආයුහනා භයං, අනායුහනා බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පට්ඨන්ධි භයං, අජ්ජපට්ඨන්ධි බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ගති භයං, අගති බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 නිබ්බන්ති භයං, අනිබ්බන්ති බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 උපපත්ති භයං, අනුපපත්ති බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ජාති භයං, අජාති බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ජරා භයං, අජරා බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ඛ්‍යාධි භයං, අඛ්‍යාධි බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 මරණං භයං, අමතං බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 සොකො භයං, අසොකො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පරිදෙවො භයං, අපරිදෙවො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 උපායාසො භයං, අනුපායාසො බ්‍රෙමන්ති අභිඤ්ඤායාං.

උජ්ජාදො සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පචත්තං සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 නිමිත්තං සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ආයුහනා සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පට්ඨන්ධි සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ගති සාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.

නිබ්බන්ති සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 උපපත්ති සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 ජාති සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 ජරා සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 ඛ්‍යාධි සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 මරණං සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 සොකො සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 පරිදෙවො සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 උපායාසො සාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.

අනුප්පාදො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අප්පචත්තං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අනිමිත්තං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අනායුභනා නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අප්පට්ඨසන්ධි නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අගති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අනිබ්බන්ති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අනුපපත්ති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අජාති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අජරා නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අඛ්‍යාධි නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අමතං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අසොකො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අපරිදෙවො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 අනුපායාසො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.

උප්පාදො සාමිසං, අනුප්පාදො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 පචත්තං සාමිසං, අප්පචත්තං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 නිමිත්තං සාමිසං, අනිමිත්තං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.
 ආයුභනා සාමිසං, අනායුභනා නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤයාං.

පටිසන්ධි සාමිසං, අප්පටිසන්ධි නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ගති සාමිසං, අගති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 නිබ්බන්ති සාමිසං, අනිබ්බන්ති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 උපපත්ති සාමිසං, අනුපපත්ති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ජාති සාමිසං, අජාති නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ජරා සාමිසං, අජරා නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 ඛ්‍යාධි සාමිසං, අඛ්‍යාධි නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 මරණං සාමිසං, අමතං නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 සොකො සාමිසං, අසොකො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 පරිදෙවො සාමිසං, අපරිදෙවො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 උපායාසො සාමිසං, අනුපායාසො නිරාමිසන්ති අභිඤ්ඤායාං.

උප්පාදො සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 පචත්තං සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 නිමිත්තං සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 ආයුහනා සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 පටිසන්ධි සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 ගති සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 නිබ්බන්ති සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 උපපත්ති සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 ජාති සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 ජරා සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 ඛ්‍යාධි සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 මරණං සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 සොකො සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 පරිදෙවො සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.
 උපායාසො සඬ්ඛාරාති අභිඤ්ඤායාං.

අනුප්පාදො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤායාං.
 අප්පචත්තං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤායාං.

අනිමිත්තං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනායුභනා නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අප්පට්ඨන්ධි නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අගති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනිබ්බත්ති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනුප්පත්ති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අජාති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අජරං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අබ්‍යාධි නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අමතං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අසොකො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අපරිදෙවො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 අනුපායාසො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

උප්පාදො සඬ්ඛාරා, අනුප්පාදො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පචත්තං සඬ්ඛාරා, අප්පචත්තං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 නිමිත්තං සඬ්ඛාරා, අනිමිත්තං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ආයුභනා සඬ්ඛාරා, අනායුභනා නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පට්ඨන්ධි සඬ්ඛාරා, අප්පට්ඨන්ධි නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ගති සඬ්ඛාරා, අගති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 නිබ්බත්ති සඬ්ඛාරා, අනිබ්බත්ති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 උප්පත්ති සඬ්ඛාරා, අනුප්පත්ති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ජාති සඬ්ඛාරා, අජාති නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 ජරා සඬ්ඛාරා, අජරා නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 බ්‍යාධි සඬ්ඛාරා, අබ්‍යාධි නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 මරණං සඬ්ඛාරා, අමතං නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 සොකො සඬ්ඛාරා, අසොකො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 පරිදෙවො සඬ්ඛාරා, අපරිදෙවො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.
 උපායාසො සඬ්ඛාරා, අනුපායාසො නිබ්බානන්ති අභිඤ්ඤෙය්‍යං.

පට්මභාණවාරො.

11. පරිග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤායො;

පරිවාරට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 පරිපූරට්ඨො [පරිපූරණට්ඨො (ක.), පරිපූරිට්ඨො (සි. අට්ඨො.)] අභිඤ්ඤායො;
 එකග්ගට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 පග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අවිසාරට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අනාවලට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අනිඤ්ජනට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 එකත්තුපට්ඨානවසෙන විත්තස්ස ධීනට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 ආරම්මණට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 ගොචරට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 පහානට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 පරිච්චාගට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 චූට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 විචට්ටනට්ඨො [නිවත්තනට්ඨො (ක.)] අභිඤ්ඤායො;
 සන්තට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 පණ්ණිකට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 විමුත්තට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අනාසවට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 තරණට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අනිමිත්තට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අප්පණ්ණිකට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 සුඤ්ඤතට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 එකරසට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 අනනිවත්තනට්ඨො අභිඤ්ඤායො;
 යුගනද්ධට්ඨො [යුගනන්ධනට්ඨො (ක.)] අභිඤ්ඤායො;
 නියානට්ඨො අභිඤ්ඤායො;

හෙතුට්ඨො [හෙතට්ඨො (සා.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ආධිපතෙය්‍යට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

12. සමථස්ස අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විපස්සනාය අනුපස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සමථවිපස්සනානං ඵකරසට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 යුගනද්ධස්ස අනනිවත්තනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සික්ඛාය සමාදානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ආරම්මණස්ස ගොචරට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 ලීනස්ස විත්තස්ස පග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උද්ධතස්ස විත්තස්ස නිග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උභොවිසුද්ධානං අජ්ඣුපෙක්ඛනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විසෙසාධිගමට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 උත්තරි පටිච්චෙදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සච්චාභිසමයට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 නිරොධෙ පතිට්ඨාපකට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා .

සද්ධිත්ථියස්ස අධිමොක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 වීරිසිත්ථියස්ස පග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සතිත්ථියස්ස උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සමාධිත්ථියස්ස අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 පඤ්ඤිත්ථියස්ස දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

සද්ධාබලස්ස අස්සද්ධියෙ අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 වීරියබලස්ස කොසජ්ජෙ අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සතිබලස්ස පමාදෙ අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 සමාධිබලස්ස උද්ධච්චෙ අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 පඤ්ඤාබලස්ස අවිජ්ජාය අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

සති සම්බොජ්ඣකඛගස්ස උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ධම්ම විවය සම්බොජ්ඣකඛගස්ස පට්ඨයට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 විරිය සම්බොජ්ඣකඛගස්ස පඤ්ඤාට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 පීති සම්බොජ්ඣකඛගස්ස ඵරණට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣකඛගස්ස උපසම්චිට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සමාධි සම්බොජ්ඣකඛගස්ස අවික්ඛේපට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣකඛගස්ස පටිසම්බානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො.

සම්මා දිට්ඨියා දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා සඤ්ඤාපස්ස අභිනිරෝපනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා වාචාය පරිග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා කම්මන්තස්ස සමුට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා ආජීවස්ස වොදානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො ;
 සම්මා වායාමස්ස පඤ්ඤාට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා සතියා උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මා සමාධිස්ස අවික්ඛේපට්ඨො අභිඤ්ඤොයො.

13. ඉන්ද්‍රියානං ආධිපතෙය්‍යට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;

බලානං අකම්පියට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 බොජ්ඣකඛගානං නියානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 මග්ගස්ස හෙතුට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සතිපට්ඨානානං උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සම්මජ්ජධානානං පදනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ඉද්ධිපාදානං ඉජ්ඣනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සච්චානං තථට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 පයොගානං [මග්ගානං (සබ්බත්ථ) අට්ඨකථා පස්සිතබ්බා]
 පටිප්පස්සද්ධට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ඵලානං සවිජ්ඣිතියට්ඨො අභිඤ්ඤොයො.

විතක්කස්ස අභිනිරොපනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විචාරස්ස උපවිචාරට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

පිතියා ඵරණට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සුඛස්ස අභිසන්දනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

විත්තස්ස ඵකග්ගට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

ආවජ්ජනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

පජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සඤ්ජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඵකොදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

අභිඤ්ඤාය ඤාතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

පරිඤ්ඤාය තීරණට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

පහානස්ස පරිච්චාගට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

භාවනාය ඵකරසට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සව්ඡිකිරියාය ඵස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

බන්ධානං බන්ධට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ධාතුනං ධාතුට්ඨො [ධාතට්ඨො (සා.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ආයතනානං ආයතනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සඬ්ඛතානං සඬ්ඛනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

අසඬ්ඛතස්ස අසඬ්ඛනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

14. විත්තට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තානන්තරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තස්ස වුට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තස්ස විචට්ඨනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තස්ස හෙතුට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තස්ස පච්චයට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විත්තස්ස වත්ථුට්ඨො [වත්ථට්ඨො (සා.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

චිත්තස්ස භූමට්ඨො [භූමිමට්ඨො (සා. සී. අට්ඨ.)

(එකත්තෙ උපනිබන්ධනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො) (ක.) අට්ඨකථා පස්සිතබ්බා]

අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස ආරම්මණට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස ගොවරට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස වරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස ගතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස අභිනිහාරට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස නියානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

චිත්තස්ස නිස්සරණට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො.

15. එකත්තෙ ආවජ්ජනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ විජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ සඤ්ජානනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ එකදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ උපනිබන්ධට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පක්ඛන්දනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පසිදනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ සන්තිට්ඨනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ විමුච්චනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ “එතං සන්ත” න්ති පස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ යානිකතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ චත්ථුකතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ අනුට්ඨිතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පරිචිතට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ සුසමාරද්ධට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පරිග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පරිවාරට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යො;

එකත්තෙ පරිපූර්වයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සමොධානවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ අධිවිධානවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ ආසෙවනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ භාවනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ බහුලීකම්මවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සුසමුග්ගතවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සුවිමුත්තවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ බුජ්ඣනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ අනුබුජ්ඣනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ පටිබුජ්ඣනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සම්බුජ්ඣනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ බොධනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ අනුබොධනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ පටිබොධනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සම්බොධනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ බොධිපක්ඛියවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ අනුබොධිපක්ඛියවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ පටිබොධිපක්ඛියවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සම්බොධිපක්ඛියවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ ජොතනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ උජ්ජොතනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ අනුජොතනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ පටිජොතනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 එකත්තෙ සඤ්ජොතනවයො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

16. පතාපනට්ඨො[පකාසනට්ඨො (ක.)]අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විරොචනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

කිලෙසානං සන්තාපනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

අමලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විමලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

නිම්මලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සමට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

සමයට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විවෙකට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විවෙකචරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විරාගට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විරාගචරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

නිරොධට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

නිරොධචරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

වොසග්ගට්ඨො [වොස්සග්ගට්ඨො (සා. ක.)] අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

වොසග්ගචරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විමුත්තට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විමුත්තිචරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

ඡන්දට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස මූලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස පාදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස පධානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස ඉජ්ඣනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස අධිමොක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස පග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

ඡන්දස්ස දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

විරියට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස මූලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස පාදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස පධානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස ඉජ්ඣනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස අධිමොක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස පභ්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විරියස්ස දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

චිත්තට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස මූලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස පාදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස පධානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස ඉජ්ඣනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස අධිමොක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස පභ්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 චිත්තස්ස දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

විමංසට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විමංසාය මූලට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විමංසාය පාදට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විමංසාය පධානට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විමංසාය ඉජ්ඣනට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;
 විමංසාය අධිමොක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤෙය්‍යා;

විමංසාය පග්ගහට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 විමංසාය උපට්ඨානට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 විමංසාය අවික්ඛෙපට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 විමංසාය දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤොයා.

17. දුක්ඛට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;

දුක්ඛස්ස පිළනට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස සඬ්ඛතට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස සන්තාපට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 දුක්ඛස්ස විපරිණාමට්ඨො අභිඤ්ඤොයා.
 සමුදයට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 සමුදයස්ස ආයුහනට්ඨො [ආයුහනට්ඨො (සා.)] අභිඤ්ඤොයා;
 සමුදයස්ස නිදානට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 සමුදයස්ස සඤ්ඤාගට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 සමුදයස්ස පලිබ්බට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 නිරොධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 නිරොධස්ස නිස්සරණට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 නිරොධස්ස විවෙකට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 නිරොධස්ස අසඬ්ඛතට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 නිරොධස්ස අමතට්ඨො අභිඤ්ඤොයා.
 මග්ගට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 මග්ගස්ස නියානට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 මග්ගස්ස හෙතුට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 මග්ගස්ස දස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 මග්ගස්ස ආධිපතෙය්‍යට්ඨො අභිඤ්ඤොයා.

තථට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 අනත්තට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 සච්චට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;
 පට්ඨෙධට්ඨො අභිඤ්ඤොයා;

අභිජානනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 පරිජානනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ධම්මට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ධාතුට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ඤාතට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 සවිජ්ඣිට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 ඵස්සනට්ඨො අභිඤ්ඤොයො;
 අභිසමයට්ඨො අභිඤ්ඤොයො.

18. නෙක්ඛම්මං අභිඤ්ඤොයො;

අඛ්‍යාපාදො අභිඤ්ඤොයො;
 ආලොකසඤ්ඤා අභිඤ්ඤොයො;
 අවික්ඛෙපො අභිඤ්ඤොයො;
 ධම්මචචත්ථානං අභිඤ්ඤොයො;
 ඤාණං අභිඤ්ඤොයො;
 පාමොජ්ජං [පාමුජ්ජං (සා.)] අභිඤ්ඤොයො.

පඨමං ඤානං අභිඤ්ඤොයො;
 දූතියං ඤානං අභිඤ්ඤොයො;
 තතියං ඤානං අභිඤ්ඤොයො;
 චතුත්ථං ඤානං අභිඤ්ඤොයො.
 ආකාසානඤ්චායතනසමාපත්ති අභිඤ්ඤොයො;
 විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපත්ති අභිඤ්ඤොයො;
 ආකිඤ්චඤ්චායතනසමාපත්ති අභිඤ්ඤොයො;
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්චායතනසමාපත්ති අභිඤ්ඤොයො.

අනිච්චානුපස්සනා අභිඤ්ඤොයො;
 දුක්ඛානුපස්සනා අභිඤ්ඤොයො;
 අනත්තානුපස්සනා අභිඤ්ඤොයො;
 නිබ්බදානුපස්සනා අභිඤ්ඤොයො;

විරාගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 නිරොධානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 ඛයානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 වයානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 විපරිණාමානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 අනිමිත්තානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 අප්පණ්හිතානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 සුඤ්ඤතානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 යථාභූතඤ්ඤාණදස්සනං අභිඤ්ඤායාං;
 ආදීනවානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 පටිසඬ්ඛානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා;
 විච්චිට්ඨානුපස්සනා අභිඤ්ඤායා.

19. සොතාපත්තිමග්ගො අභිඤ්ඤායා;

සොතාපත්තිඵලසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 සකදාගාමිමග්ගො අභිඤ්ඤායා;
 සකදාගාමිඵලසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අනාගාමිමග්ගො අභිඤ්ඤායා;
 අනාගාමිඵලසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා;
 අරහත්තමග්ගො අභිඤ්ඤායා;
 අරහත්තඵලසමාපත්ති අභිඤ්ඤායා.

අධිමොක්ඛට්ඨෙයන සද්ධිත්ථියං අභිඤ්ඤායාං;
 පග්ගහට්ඨෙයන චිරිසිත්ථියං අභිඤ්ඤායාං;
 උපට්ඨානට්ඨෙයන සතිත්ථියං අභිඤ්ඤායාං;
 අවික්ඛෙපට්ඨෙයන සමාධිත්ථියං අභිඤ්ඤායාං;
 දස්සනට්ඨෙයන පඤ්ඤිත්ථියං අභිඤ්ඤායාං;

අස්සද්ධියෙ අකම්පියට්ඨෙන සද්ධාබලං අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 කොසජ්ජෙ අකම්පියට්ඨෙන වීරියබලං අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පමාදෙ අකම්පියට්ඨෙන සතිබලං අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 උද්ධච්චෙ අකම්පියට්ඨෙන සමාධිබලං අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 අවිජ්ජාය අකම්පියට්ඨෙන පඤ්ඤාබලං අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 උපට්ඨානට්ඨෙන සතිසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පච්චයට්ඨෙන ධම්මච්චයසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පග්ගහට්ඨෙන වීරියසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 ඵරණට්ඨෙන පීතිසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 උපසමට්ඨෙන පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 අවික්ඛෙපට්ඨෙන සමාධිසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පටිසඬ්ඛානට්ඨෙන උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං.

දස්සනට්ඨෙන සම්මාදිට්ඨි අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 අභිනිරොපනට්ඨෙන සම්මාසඬ්ඤාපො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පරිග්ගහට්ඨෙන සම්මාවාචා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 සමුට්ඨානට්ඨෙන සම්මාකම්මන්තො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 වොදානට්ඨෙන සම්මාආජීවො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පග්ගහට්ඨෙන සම්මාවායාමො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 උපට්ඨානට්ඨෙන සම්මාසති අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 අවික්ඛෙපට්ඨෙන සම්මාසමාධි අභිඤ්ඤෙය්‍යාං.

ආධිපතෙය්‍යට්ඨෙන ඉන්ද්‍රියා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 අකම්පියට්ඨෙන බලා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 නියානට්ඨෙන බොජ්ඣකචගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 හෙතුට්ඨෙන මග්ගො අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 උපට්ඨානට්ඨෙන සතිපට්ඨානා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 පදහනට්ඨෙන සම්මප්පධානා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 ඉජ්ඣනට්ඨෙන ඉද්ධිපාදා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;
 තථට්ඨෙන සච්චා අභිඤ්ඤෙය්‍යාං;

අවික්ඛෙපට්ඨයෙන සමථො අභිඤ්ඤායො;
 අනුපස්සනට්ඨයෙන විපස්සනා අභිඤ්ඤායො;
 එකරසට්ඨයෙන සමථවිපස්සනා අභිඤ්ඤායො;
 අනත්තිවත්තනට්ඨයෙන යුගනද්ධං අභිඤ්ඤායං.

සංවරට්ඨයෙන සීලවිසුද්ධි අභිඤ්ඤායො;
 අවික්ඛෙපට්ඨයෙන චිත්තවිසුද්ධි අභිඤ්ඤායො;
 දස්සනට්ඨයෙන දිට්ඨිවිසුද්ධි අභිඤ්ඤායො;
 මුත්තට්ඨයෙන විමොක්ඛො අභිඤ්ඤායො;
 පටිවෙධට්ඨයෙන විජ්ජා අභිඤ්ඤායො;
 පරිච්චාගට්ඨයෙන විමුත්ති අභිඤ්ඤායො;
 සමුච්ඡෙදට්ඨයෙන ඛයෙ ඤාණං අභිඤ්ඤායං;
 පටිප්පස්සද්ධට්ඨයෙන අනුප්පාදෙ ඤාණං අභිඤ්ඤායං.

20. ඡන්දො මූලට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;

මනසිකාරො සමුට්ඨානට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 එස්සො සමොධානට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 වෙදනා සමොසරණට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 සමාධි පමුඛට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 සති ආධිපතෙය්‍යට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 පඤ්ඤා තතුත්තරට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 විමුත්ති සාරට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායො;
 අමතොගධං නිබ්බානං පරියොසානට්ඨයෙන අභිඤ්ඤායං.

යෙ යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤාතා භොන්ති තෙ තෙ ධම්මා ඤාතා භොන්ති.
 තං ඤාතට්ඨයෙන ඤාණං, පජානනට්ඨයෙන පඤ්ඤා. තෙන වුච්චති –
 “ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤායාති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤ්ඤා සුතමයෙ
 ඤාණ”න්ති.

දුතියභාණවාරො.

(12) 3. කින්ති සුත්තං

මජ්ඣිම නිකායෙ / උපරිපණ්ණාස පාළි / දෙවදහ වග්ගො

34. එවං මෙ සුතං — එකං සමයං භගවා පිසිනාරායං [කුසිනාරායං (සී.)] විහරති බලිහරණෙ වනසණ්ඨෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි — “භික්ඛවො”ති. “භදන්තෙ”ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසු. භගවා එතදවොච — “කින්ති වො, භික්ඛවෙ, මයි හොති — ‘චීවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉතිහවාහවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’”ති? “න ඛො නො, භන්තෙ, භගවති එවං හොති — ‘චීවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉතිහවාහවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’”ති.

“න ච කිර වො, භික්ඛවෙ, මයි එවං හොති — ‘චීවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති...පෙ.... ඉතිහවාහවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති; අථ කින්ති වරහි වො [අථ කින්ති වො (සී. පී.), අථ කිඤ්චරහි වො (ක.)], භික්ඛවෙ, මයි හොති”ති? “එවං ඛො නො, භන්තෙ, භගවති හොති — ‘අනුකම්පකො භගවා භිතෙසි; අනුකම්පං උපාදාය ධම්මං දෙසෙති’”ති. “එවඤ්ච [එවං (සී. පී.)] කිර වො, භික්ඛවෙ, මයි හොති — ‘අනුකම්පකො භගවා භිතෙසි; අනුකම්පං උපාදාය ධම්මං දෙසෙති’”ති.

35. “තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, යෙ වො [යෙ තෙ (ක.)] මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, සෙය්‍යථිදං — චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො සම්මප්පධානා චත්තාරො ඉද්ධිපාදා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්ච බලානි සත්ත ඛොජ්ඣ්ඣිගා අරියො අට්ඨච්ඡිගිකො මග්ගො, තත්ථ සබ්බෙහෙව සමග්ගෙහි සම්මොදමානෙහි අවිච්ඡාදමානෙහි සික්ඛිතබ්බං. තෙසඤ්ච වො, භික්ඛවෙ, සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිච්ඡාදමානානං සික්ඛතං සියංසු [සියුං (සී. ස්‍යා. කං.) සද්දන්ති ඔලොකෙතබ්බා] ද්වෙ භික්ඛු අභිධම්මෙ නානාවාදා. තත්‍ර චෙ තුම්භාකං එවමස්ස — ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්ථතො චෙව නානං බ්‍යඤ්ජනතො ච නාන’න්ති, තත්ථ යං

හික්බුං සුවචතරං [සුඛචතරං (ක.)] මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඤාමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘ආයස්මන්තානං ඛො අත්ථතො වෙච නානං, බ්‍යඤ්ජනතො ච නානං. තදම්නාපෙතං [තදම්නාපෙතං (සා. ක.)] ආයස්මන්තො ජානාථ – යථා අත්ථතො වෙච නානං, බ්‍යඤ්ජනතො ච නානං. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා’ති. අථාපරෙසං එකතොපක්ඛිකානං හික්බුං යං හික්බුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඤාමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘ආයස්මන්තානං ඛො අත්ථතො වෙච නානං, බ්‍යඤ්ජනතො ච නානං. තදම්නාපෙතං ආයස්මන්තො ජානාථ – යථා අත්ථතො වෙච නානං, බ්‍යඤ්ජනතො ච නානං. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා’ති. ඉති දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං, සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං. දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා [ඉති දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං, දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා (සී. සා. ක. පී.) අනන්තරවාරත්තයෙ පන ඉදං පාඨනානත්තං නත්ථි] යො ධම්මො යො විනයො සො භාසිතඛිබ්බො.

36. “තත්‍ර වෙ තුම්භාකං එවමස්ස – ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්ථතො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ජනතො සමෙති’ති, තත්ථ යං හික්බුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඤාමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘ආයස්මන්තානං ඛො අත්ථතො හි නානං, බ්‍යඤ්ජනතො සමෙති. තදම්නාපෙතං ආයස්මන්තො ජානාථ – යථා අත්ථතො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ජනතො සමෙති. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා’ති. අථාපරෙසං එකතොපක්ඛිකානං හික්බුං යං හික්බුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඤාමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘ආයස්මන්තානං ඛො අත්ථතො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ජනතො සමෙති. තදම්නාපෙතං ආයස්මන්තො ජානාථ – යථා අත්ථතො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ජනතො සමෙති. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා’ති. ඉති දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං, සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං. දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා යො ධම්මො යො විනයො සො භාසිතඛිබ්බො.

37. “තත්‍ර වෙ තුම්භාකං එවමස්ස – ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්ථතො හි ඛො සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො නාන’න්ති, තත්ථ යං හික්බුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඤාමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘ආයස්මන්තානං ඛො අත්ථතො

හි සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො නානං. තදම්නාපෙන ආයස්මන්තො ජානාථ - යථා අත්ථතො හි බො සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො නානං. අප්පමත්තකං බො පනෙන යදිදං - බ්‍යඤ්ජනං. මායස්මන්තො අප්පමත්තකෙ විවාදං ආපජ්ජිත්ථා'ති. අථාපරෙසං එකතොපක්ඛිකානං හික්ඛුනං යං හික්ඛුං සුචචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඛිකම්ත්වා එවමස්ස වචනීයො - 'ආයස්මන්තානං බො අත්ථතො හි සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො නානං. තදම්නාපෙන ආයස්මන්තො ජානාථ - යථා අත්ථතො හි බො සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො නානං. අප්පමත්තකං බො පනෙන යදිදං - බ්‍යඤ්ජනං. මායස්මන්තො අප්පමත්තකෙ [අප්පමත්තකෙහි (සී. පී.)] විවාදං ආපජ්ජිත්ථා'ති. ඉති සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං, දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං. සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා දුග්ගහිතං දුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා යො ධම්මො යො විනයො සො භාසිතඛිබ්බො.

38. “තත්‍ර චෙ තුම්භාකං එවමස්ස - ‘ඉමෙසං බො ආයස්මන්තානං අත්ථතො චෙව සමෙති බ්‍යඤ්ජනතො ච සමෙති’ති, තත්ථ යං හික්ඛුං සුචචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඛිකම්ත්වා එවමස්ස වචනීයො - ‘ආයස්මන්තානං බො අත්ථතො චෙව සමෙති, බ්‍යඤ්ජනතො ච සමෙති. තදම්නාපෙන ආයස්මන්තො ජානාථ - යථා අත්ථතො චෙව සමෙති බ්‍යඤ්ජනතො ච සමෙති. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා'ති. අථාපරෙසං එකතොපක්ඛිකානං හික්ඛුනං යං හික්ඛුං සුචචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසඬ්ඛිකම්ත්වා එවමස්ස වචනීයො - ‘ආයස්මන්තානං බො අත්ථතො චෙව සමෙති බ්‍යඤ්ජනතො ච සමෙති. තදම්නාපෙන ආයස්මන්තො ජානාථ - යථා අත්ථතො චෙව සමෙති බ්‍යඤ්ජනතො ච සමෙති. මායස්මන්තො විවාදං ආපජ්ජිත්ථා'ති. ඉති සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙතඛිබ්බං. සුග්ගහිතං සුග්ගහිතතො ධාරෙත්වා යො ධම්මො යො විනයො සො භාසිතඛිබ්බො.

39. “තෙසඤ්ච චො, හික්ඛචෙ, සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං සියා අඤ්ඤතරස්ස හික්ඛුනො ආපත්ති සියා විතික්කමො, තත්‍ර, හික්ඛචෙ, න චොදනාය තරිතඛිබ්බං [චොදිතඛිබ්බං (ස්‍යා. කං. ක.) තුරිතඛිබ්බං (?)]. පුග්ගලො උපපරික්ඛිතඛිබ්බො - ‘ඉති මය්හඤ්ච අවිභෙසා හවිස්සති පරස්ස ච පුග්ගලස්ස අනුපසානො, පරො හි පුග්ගලො අක්කොධනො අනුපනාහී අදල්හදිට්ඨී සුප්පට්ඨිස්සග්ගී, සක්කොම් වාහං එතං පුග්ගලං අකුසලො

වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු'න්ති. සචෙ, භික්ඛචෙ, එවමස්ස, කල්ලං වචනාය.

“සචෙ පන, භික්ඛචෙ, එවමස්ස – ‘මය්හං ඛො අවිහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස උපසානො, පරො හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහී අද්ද්භද්ධි දුප්පට්ඨිස්සග්ගී, සක්කොම් වාහං එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තුං. අප්පමත්තකං ඛො පනෙතං යදිදං – පරස්ස [යදිදං මය්හඤ්ච විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව (ක.)] පුග්ගලස්ස උපසානො. අථ ඛො එතදෙව ඛුත්තරං – ස්වාහං සක්කොම් එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු'න්ති. සචෙ, භික්ඛචෙ, එවමස්ස, කල්ලං වචනාය.

“සචෙ පන, භික්ඛචෙ, එවමස්ස – ‘මය්හං ඛො විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස අනුපසානො. පරො හි පුග්ගලො අක්කොධනො අනුපනාහී ද්ද්භද්ධි දුප්පට්ඨිස්සග්ගී, සක්කොම් වාහං එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තුං. අප්පමත්තකං ඛො පනෙතං යදිදං – මය්හං විහෙසා [මය්හඤ්ච විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස උපසානො (ක.)]. අථ ඛො එතදෙව ඛුත්තරං – ස්වාහං සක්කොම් එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු'න්ති. සචෙ, භික්ඛචෙ, එවමස්ස, කල්ලං වචනාය.

“සචෙ පන, භික්ඛචෙ, එවමස්ස – ‘මය්හඤ්ච ඛො විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස උපසානො. පරො හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහී ද්ද්භද්ධි දුප්පට්ඨිස්සග්ගී, සක්කොම් වාහං එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තුං. අප්පමත්තකං ඛො පනෙතං යදිදං – මය්හඤ්ච විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස උපසානො. අථ ඛො එතදෙව ඛුත්තරං – ස්වාහං සක්කොම් එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු'න්ති. සචෙ, භික්ඛචෙ, එවමස්ස, කල්ලං වචනාය.

“සචෙ පන, භික්ඛචෙ, එවමස්ස – ‘මය්හඤ්ච ඛො විහෙසා භවිස්සති පරස්ස ව පුග්ගලස්ස උපසානො. පරො හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහී ද්ද්භද්ධි

දුප්පට්ඨිස්සග්ගී, න වාහං සක්කොමි එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු’න්ති. එවරුපෙ, හික්ඛවෙ, පුග්ගලෙ උපෙක්ඛා නාතිමඤ්ඤිතබ්බා.

40. “තෙසඤ්ච වො, හික්ඛවෙ, සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්ඡංභාරො [වච්ඡංඛාරො (සී. පී.)] උප්පජ්ජෙය්‍යා දිට්ඨිපළාසො [දිට්ඨිපළාසො (සී. ක.)] චෙතසො ආසාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි. තත්ථ එකතොපක්ඛිකානං හික්ඛුනං යං හික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ සො උපසංඝමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘යං නො, ආචුසො, අම්භාකං සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්ඡංභාරො උප්පන්නො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආසාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි, තං ජානමානො සමණො ගරභෙය්‍යා’ති [සමානො (සී. ක.)]. සම්මා බ්‍යාකරමානො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය – ‘යං නො, ආචුසො, අම්භාකං සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්ඡංභාරො උප්පන්නො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආසාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි, තං ජානමානො සමණො ගරභෙය්‍යාති. එතං පනාචුසො, ධම්මං අප්පභාය නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යා’ති. සම්මා බ්‍යාකරමානො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය – ‘එතං, ආචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යා’ති.

“අථාපරෙසං එකතොපක්ඛිකානං හික්ඛුනං යං හික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝමිත්වා එවමස්ස වචනීයො – ‘යං නො, ආචුසො, අම්භාකං සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්ඡංභාරො උප්පන්නො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආසාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි, තං ජානමානො සමණො ගරභෙය්‍යා’ති. සම්මා බ්‍යාකරමානො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය – ‘යං නො, ආචුසො, අම්භාකං සමග්ගානං සම්මොදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්ඡංභාරො උප්පන්නො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආසාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි තං ජානමානො සමණො ගරභෙය්‍යාති. එතං පනාචුසො, ධම්මං අප්පභාය නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යා’ති. සම්මා බ්‍යාකරමානො, හික්ඛවෙ, හික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය – ‘එතං බො, ආචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යා’” ති.

“තං වෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුං පරෙ එවං පුච්ඡෙය්‍යං – ‘ආයස්මතා නො එතෙ භික්ඛු අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපිතා’ ති? සම්මා බ්‍යාකරමානො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය – ‘ඉධාහං, ආවුසො, යෙන භගවා තෙනුපසඬ්ඛමිං, තස්ස මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙසි, තාහං ධම්මං සුත්වා තෙසං භික්ඛුනං අභාසිං. තං තෙ භික්ඛු ධම්මං සුත්වා අකුසලා වුට්ඨහිංසු, කුසලෙ පතිට්ඨහිංසු’ති. එවං බ්‍යාකරමානො ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු න වෙව අත්තානං උක්කංසෙති, න පරං වම්භෙති, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරොති, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදානුවාදො ගාරය්හං යානං ආගච්ඡති” ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

කිත්තිසුත්තං නිට්ඨිතං තතියං.

9. පරිකුප්ප සුත්තං

අඬුගුත්තර නිකායො / පඤ්චක නිපාත පාළි / (13) 3. ගිලාන වග්ගො

129. “පඤ්චමෙ, භික්ඛවෙ, ආපායිකා, නෙරයිකා පරිකුප්පා අනෙකිවිජා. කතමෙ පඤ්ච? මාතා [මාතරං (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතා හොති, පිතා [පිතරං (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතො [වොරොපිතා (ක.)] හොති, අරහං [අරහන්තං (ක.), අරහා (සා.)] ජීවිතා වොරොපිතො හොති, තථාගතස්ස දුට්ඨෙත චිත්තෙන ලොහිතං උප්පාදිතං හොති, සඬ්ඝො භින්නො හොති. ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච ආපායිකා නෙරයිකා පරිකුප්පා අනෙකිවිජා”ති. නවමං.

5. දුතිය සික්ඛාපද සුත්තං

අඬුගුත්තර නිකායො / චතුක්ක නිපාත පාළි / 5. පඤ්චම පණ්ණාසකං / (24) 4. කම්ම වග්ගො

236. “චත්තාරිමානි, භික්ඛවෙ, කම්මානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා, පවෙදිතානි. කතමානි චත්තාරි? අත්ථි, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භං කණ්භ විපාකං; අත්ථි, භික්ඛවෙ, කම්මං සුක්කං සුක්ක විපාකං; අත්ථි, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භසුක්කං කණ්භසුක්කවිපාකං; අත්ථි, භික්ඛවෙ, කම්මං අකණ්භඅසුක්කං අකණ්භඅසුක්කවිපාකං කම්මක්ඛයාය සංවත්තති.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භං කණ්භවිපාකං? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චෙන මාතා [එකච්චො මාතරං (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතා හොති, පිතා [පිතරං (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතො [වොරොපිතා (ක.)] හොති, අරහං [අරහන්තං (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතො [වොරොපිතා (ක.)] හොති, තථාගතස්ස දුට්ඨෙත චිත්තෙන ලොහිතං උප්පාදිතං [උප්පාදිතා (ක.)] හොති, සඬ්ඝො භින්නො හොති. ඉදං චුච්චති, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භං කණ්භවිපාකං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසුම්ච්ඡාලාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුණාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති, අනභිජ්ඣාලු හොති, අධ්‍යාපන්න චිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨි [සම්මාදිට්ඨිකො (සී. සා. කං.)] හොති. ඉදං චුච්චති, භික්ඛවෙ, කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භසුක්කං කණ්භසුක්කවිපාකං? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො සංඛ්‍යාබජ්ඣමපි අඛ්‍යාබජ්ඣමපි කාය සංඛාරං අභිසංඛරොති...පෙ.... ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, කම්මං කණ්භසුක්කං කණ්භසුක්කවිපාකං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, කම්මං අකණ්භසුක්කං අකණ්භසුක්කවිපාකං කම්මක්ඛයාය සංවත්තති? තත්‍ර, භික්ඛවෙ, යමිදං කම්මං කණ්භං කණ්භවිපාකං... පෙ.... ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, කම්මං අකණ්භසුක්කං අකණ්භසුක්කවිපාකං කම්මක්ඛයාය සංවත්තති. ඉමානි ඛො, භික්ඛවෙ, චත්තාරි කම්මානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදිතානි”ති. පඤ්චමං.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදාළ පරිදි මිනිසෙකුට උපත ලත් කෙනෙකුට කරගත හැකි ලොකුම පාප කර්මයන් පහකි. මෙම පාප කර්මයන් හැඳින්වූයේ “ආනන්තරික පාප කර්මයන් ලෙසිනි” ඉහත සඳහන් කරන ලද සූත ධර්ම දෙකෙන්ම පෙන්වා මතුකර දෙන්නේ මෙම පංච ආනන්තරික පාප කර්මයන් පිළිබඳවය.

ආනන්තරික පාප කර්ම මෙන්ම ආනන්තරික කුසලකර්මයන්ද ආනන්තරික ඵල සංමාපත්තිද ත්‍රිපිටක ධර්මයේම සඳහන්ව ඇත.

“ආනන්තරික” යන බුද්ධ භාෂිතයේ එන මාගධි පදයේ අර්ථය අතරක් නැතිවම ඵල විපාක උරුම වෙන ක්‍රියාවක් යන්නයි. මෙවන් ආනන්තරික (අන්තර්තරික) පාප ක්‍රියාවක් යමෙකු විසින් කරණු ලැබූ මෙහෙයෙන් පටන්ම එහි බලය ශක්තිය පවතිනා තුරුම එය විලාක වශයෙන් පලදී අවසන් වන තුරුම හිස ඔසවන්නට බැරි ආකාරයටම ධර්ම මාර්ගය වැසී යටපත් වී යාම මෙයින් විග්‍රහ කර පෙන්වා දෙන ධර්මතාවයි. ආනන්තරික කුසලක්‍රියාවක් වශයෙන් හඳුන්වන්නේ සෝතාපන්න ආදී මාර්ගඵල ලැබීමයි. සෝතාපන්න මාර්ගය නිවැරදිවම දැක ඒ මඟ අනුගමනය කරණු තැනැත්තාට නියත සම්බෝධි පරායනයෙන්ම සසර ගමන කෙළවර කරගන්නට ඒ කුසල ක්‍රියාව උපකාර වෙයි. මඟඵල ලබා ගනී.

මේ ආකාරයෙන්ම ආනන්තරික ඵල සංමාපත්තීන් ගැනද ත්‍රිපිටක දහමේ සඳහන් වෙයි. යම් අධිෂ්ඨානයක් ඇතිව මඟපලයට පත්වූ උත්තමයෙකු ආනන්තරික ඵල සංමාපත්තියට සම වැදීමෙන් ඒ අධිෂ්ඨාන කරගත් කාලය අවසන් වන තුරුම අතරක් නැතිවම ඒ ඵල සංමාපත්තියෙහි පිහිටා සිටිය හැකි වෙයි.

ආනන්තරික පාප කර්මයන් හැටියට ත්‍රිපිටක ධර්මයේ සඳහන් වන මූලිකම කරුණු පහකි.

1. මාකා ජීවිකා වොරෝපිකා හෝති
2. පිකා ජීවිකා වොරෝපිකා හෝති
3. අරහා ජීවිකා වොරෝපිකා හෝති
4. තථාගතස්ස දුටියේන චිත්තේන ලෝහිතං උප්පාදිතං හෝති
5. සඛ්ඤෝ හින්තෝ හේදෝ හෝති

යමෙක් තම මව ඝාතනය කළහොත්, පියා ඝාතනය කළහොත්, අරහතුන් වහන්සේ කෙනෙකුගේ දිවි තොර කළහොත්, දුෂ්ඨ වූ වැරදි සහගත චේතනාවක් ඇතිව ලොච්ඡුරා බුදු කෙනෙකුගේ ලේ සෙලවීමක් සිදු කළහොත් සංඝභේදය කළහොත් ඒ පුද්ගලයා නියත වශයෙන්ම අපාගත වීම, නිරයෙහි උපත ලැබීම, කරුණු ලද පාප කර්මය වෙන්වෙන් දුක් සහිත වූ ඵල විපාක උරුම වීම කාටවත්ම වෙනස් කර ගත නොහැකිය.

හේතුඵල දහමට අනුව හේතුව කරගත් පසුව ඵල විලාක උරුමවීම නියතයකි. හේතුව නිවැරදිව තේරුම් ගෙන, හේතුව නොකර, හේතුවෙන්ම මිදී නිදහස්වීම, ශුද්ධ, බුද්ධ දේශණාවයි.

මෙම ආනන්තරික පාප කර්මයන් පහ අතරින් අද වනවිට බහුලවම මිනිසුන් විසින් සිදුකරගන්නා “සඛ්ඤෝ හින්තෝ හේදෝ” යන පද වලින් විග්‍රහ කරන ලද පාප කර්මය පිළිබඳ බුද්ධ භාෂිතයට අදාළවත් ධර්මානුකූලවත් කරුණු පහදා දීම මේ ලිපිය ලියා එළි දැක්වීමේ එකම පරමාර්ථයයි.

සඛ්ඤ භේදය යනුවෙන් විග්‍රහකරණ ලද පාප කර්මය පද පරම ලෙසින් වැරදියට අද වන විට අර්ථ දක්වන්නේත් දරුවන්ට හා පිරිවෙන් වල කුඩා සාමන්තේරයන් වහන්සේලාට කියාදී උගන්වන්නේත් වැරදි ලෙසිනි. යම්කිසි ආකාරයකින් හාමුදුරුවරුන් දෙදෙනෙක් හෝ පැවිදි වූ දෙදෙනෙක් හෝ අතර භේදයක් ඇති කිරීම යන වැරදි අර්ථයෙනි.

නමුත් “සඛ්ඤා, සඛ්ඤෝ, සඛ්ඤං” යන පදවලින් ධර්මයේ හඳුන්වන්නේ ඊට හාත්පසින්ම වෙනස් අරුතකි. සංසාර සම්බන්ධතාවයන් ගෙන් මිදී නිදහස්ව, සසර බැම් සිඳ දමා සසර දුකෙන් මිදී නිදහස් වන්නට, උපකාර වන ක්‍රියාකාරකම් (මාර්ගවරියාව) විග්‍රහ කරන ලද්දේ “සඛ්ඤං” යන ක්‍රියා පදයෙනි. මේ

Parama Nibbana Dharmayatanaya

පදය “ගච්ඡාමි සරණං සඛිං” යනුවෙන් පෙන් වූ පාඨයෙහි ක්‍රියා පදයක් ලෙසින්ම විග්‍රහ වන්නකි.

“සඛිං” යනුවෙන් ත්‍රිපිටකයෙහි සඳහන් කරන ලද්දේ ඒ ක්‍රියාකාරකම කරන්නට උපකාර වන මාර්ග වරියාවට අදාළව අනුකූලව ගමන් කිරීමයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ වසර හතළිස් පහක් පුරාවටම මේ උතුම් බුද්ධ ධර්මය දේශණා කර ලෝකයාට මඟ පෙන්වා වදාලේ සංසාර බැමි වලින් මිදි සංසාර බැමි සිඳි දමන ප්‍රායෝගික ආකාරයයි. මේ මඟ මේ ගමන් මඟ මේ ක්‍රියාවලිය “සඛිං, සංඝෝ” යන පද වලින් විග්‍රහ කර පෙන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව “සඛිං, යනු ක්‍රියාපදයකි.

**බුද්ධෝ සෝ භගවා බෝධියාමි ධම්මං දේසෙති
සංතෝ සෝ භගවා සමථයාමි ධම්මං දේසෙති**

යනුවෙන් පැහැදිලි කරන ලද තැනදීද විග්‍රහ කලේ මේ දහම් මඟ, මේ ධර්මය දේශණා කරන්නේ සංසාර බැමි වලින් අවශේෂ ලෝකයාවත් මුදවා ගන්නට මඟ පෙන්වාදීමට බවයි.

මේ මාර්ග වරියාව “සඛිං” “සඛිංඝෝ” යන පදවලින් විග්‍රහ කර දී ඇත.

මේ මඟ අනුගමනය කරමින් මඟඵල පූර්ණ කරගත් පුද්ගලයාට “සඛිං” “සංඝ” යන නම භාවිතා කළ හැකිය. උතුම් මඟ ඵල නොලැබූ පෘථග්ජන පුද්ගලයෙකුට “සඛිං” යන නාමය ත්‍රිපිටකයෙහි කොතැනක වත් භාවිතා කර නැත. “භික්ඛු” හෝ “පබ්බජිත” යන නමක් ශ්‍රමණ හෝ මහණ බමුණන් යන නමක්, පැවිද්දන් හැඳින්වීමට ඵදා භාවිතා කර ඇත.

අදටත් බෞද්ධ හෝ අබෞද්ධ ගිහි හෝ පැවිදි පිරිස අතර යම් කෙනෙකුත් මඟඵල ලබා සිටි නම් ඒ උත්තමයා හැඳින්වීමට “සඛිං” යන නම භාවිතා කිරීම කළ හැකිවෙයි. නමුත් සම්මතයෙන් මහණ උපසම්පදා වූ සියලුම දෙනා “සම්මුති සංඝයා” වහන්සේලා ලෙසින් හැඳින්වීම අදවන විට භාවිතයේ පවතින සිරිතකි. සම්ප්‍රදායයකි.

මඟඵල ලැබූ හෝ නොලැබූ පැවිද්දන් පිළිබඳව වෙනස වෙන්කොට දැන හැඳින ගැනීමේ හැකියාවක් හෝ ශක්තියක් කිසිම පෘථග්ජන පුද්ගලයෙකුට නැති නිසා

පසු කාලීනව බෞද්ධ සමාජයේ සියලුම පැවිද්දන්ට සම්මුති සංඝයා වහන්සේලා වශයෙන් හැඳින්වුවත් මගඵල නොලැබූ කිසිවෙකුත් “සඬිස” යන නාමය ලබන්නට සුදුසු නොවන්නේ ය.

සංසාර සම්බන්ධතාවය සහමුලින්ම කපා සිඳ දමා රාග බව, ද්වේෂ බව, මෝහ බව සිතෙන් සහමුලින්ම උදුරා ඉවත් කිරීම “සඬිස” යන ක්‍රියා පදයේ අර්ථය නිසා ඒ තත්වයට යම් මිනිසෙකුට පවත්වන්නට උපකාර වන උතුම් ධර්මය විකෘති කර, වෙනස් කර, මග වසා දැමීමට ක්‍රියා කිරීම “සඬිසෝ හේරෝ හින්තෝ” යන පදයෙන් බුද්ධ දේශණාවෙහි අවධාරණයෙන්ම පෙන්වා දී ඇත.

3. වොරොපිත සුත්තං

අඬුගුත්තර නිකායෝ / ඡක්කතිපාත පාළි / 2. දුතිය පණ්ණාසකං / 9. සිති වග්ගො

87. “ඡහි, භික්ඛවෙ, ධම්මෙහි සමන්තාගතො සුඤ්ඤානොපි සද්ධම්මං අභබ්බො නියාමං ඔක්කම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. කතමෙහි ඡහි? මාතා ජීවිතා වොරොපිතා හොති, පිතා ජීවිතා වොරොපිතො හොති, අරහං [අරහා (සායා. කං.), අරහන්තො (ක.)] ජීවිතා වොරොපිතො හොති, තථාගතස්ස දුට්ඨොන විත්තෙන ලොහිතං උප්පාදිතං හොති, සඬිසො හින්තො හොති, දුප්පඤ්ඤො හොති ජළො ඵළමුගො. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, ඡහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො සුඤ්ඤානොපි සද්ධම්මං අභබ්බො නියාමං ඔක්කම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං.

“ඡහි, භික්ඛවෙ, ධම්මෙහි සමන්තාගතො සුඤ්ඤානොපි සද්ධම්මං අභබ්බො නියාමං ඔක්කම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. කතමෙහි ඡහි? න මාතා ජීවිතා වොරොපිතා හොති, න පිතා ජීවිතා වොරොපිතො හොති, න අරහං ජීවිතා වොරොපිතො හොති, න තථාගතස්ස දුට්ඨොන විත්තෙන ලොහිතං උප්පාදිතං හොති, න සඬිසො හින්තො හොති, පඤ්ඤවා හොති අජළො අනෙළමුගො. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, ඡහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො සුඤ්ඤානොපි සද්ධම්මං අභබ්බො නියාමං ඔක්කම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං” නි. තනියං.

මෙම සූත්‍රයෙහි අවධාරණයෙන්ම ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ නිවන් දකින්නට උපකාර වන පිරිදි සද්ධර්මය අසන්නට නොලැබෙන අවස්ථාවක් පිළිබඳවය.

නිවන් මගඵල ලබන්නට නම් සිරි සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම අනිවාර්යයෙන්ම ලැබිය යුතු බවත්, පරතෝෂෝෂක ප්‍රත්‍යය හා සම්මා දිට්ඨියට පත්වීමට උපකාර වන සිරි සද්ධර්ම ශ්‍රවණය නොකර මගඵල ලැබිය නොහැකි බවත් මේ සූත්‍රයේ මෙන්ම අංගුත්තර නිකායේ එන සෝතාපත්ති අංග සූත්‍රයෙහිත් පැහැදිලිවම දක්වා ඇත.

මේ අනුව මෙම නියාම ධර්මයකි. යම් කෙනෙකු ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදු කළ හොත් ඒ පුද්ගලයාට ඒ පාප කර්මය ඵල විපාක දී අවසන් වනතුරුම සිරි සද්ධර්ම ශ්‍රවණය සඳහා අවස්ථාවක් නොලැබෙයි. ඒ කර්ම නියාමය හා ධර්ම නියාමයට අනුවයි. මේ අනුව සම්මත්ත නියාමයට අනුව ඒ පාප කර්මය කරගත් පුද්ගලයා තම නිවන් මගද වසා ආවරණය කර ගනී.

5. සත්තක්ඛත්තු පරම කථා

අභිධම්මපිටකෙ / කථාවත්ථු පාළි 12. ද්වාදසමවග්ගො - (120)

641. සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. මාතා ජීවිතා වොරොපිතා... පිතා ජීවිතා වොරොපිතො... අරහා ජීවිතා වොරොපිතො... දුට්ඨෙන චිත්තෙන තථාගතස්ස ලොහිතං උප්පාදිතං... සඬ්ඝො හින්තොති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.....

සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. අහඛ්බො අන්තරා ධම්මං අභිසමෙතුන්ති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ..... අහඛ්බො අන්තරා ධම්මං අභිසමෙතුන්ති? ආමන්තා. මාතා ජීවිතා වොරොපිතා... පිතා ජීවිතා වොරොපිතො... අරහා ජීවිතා වොරොපිතො... දුට්ඨෙන චිත්තෙන තථාගතස්ස ලොහිතං උප්පාදිතං... සඬ්ඝො හින්තොති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ... පෙ.....

642. සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. අත්ථි සො නියමො යෙන නියමෙන සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.... අත්ථි තෙ සතිපට්ඨානා...පෙ.... සම්මප්පධානා... ඉද්ධිපාදා... ඉන්ද්‍රියා... බලා... බොජ්ඣංගි යෙහි බොජ්ඣංගිගෙහි සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.....

643. නත්ථී සො නියමො යෙන නියමෙන සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. හඤ්චි නත්ථී සො නියමො යෙන නියමෙන සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතො, නො ච චත රෙ චත්තඛිබ්බෙ – “සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තුපරමතානියතො”ති.

නත්ථී තෙ සතිපට්ඨානා... බොජ්ඣංගි යෙහි බොජ්ඣංගිගෙහි සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. හඤ්චි නත්ථී තෙ බොජ්ඣංගි යෙහි බොජ්ඣංගිගෙහි සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතො, නො ච චත රෙ චත්තඛිබ්බෙ – “සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තුපරමතානියතො”ති.

644. සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. සකදාගාමිනිය මෙනාති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.... අනාගාමිනිය මෙනාති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.... අරහත්තනියමෙනාති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.....

කතමෙන නියමෙනාති? සොතාපත්තිනියමෙනාති. සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතොති? ආමන්තා. යෙ කෙච්ඡි සොතාපත්තිනියාමං ඔක්කමන්ති, සබ්බෙ තෙ සත්තක්ඛත්තුපරමතානියතාති? න හෙවං චත්තඛිබ්බෙ...පෙ.....

645. න චත්තඛිබ්බං – “සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තු පරමතානියතො” ති? ආමන්තා. නනු සො සත්තක්ඛත්තු පරමොති? ආමන්තා. හඤ්චි සො සත්තක්ඛත්තු පරමො, තෙන චත රෙ චත්තඛිබ්බෙ – “සත්තක්ඛත්තු පරමො පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තුපරමතානියතො” ති

මෙම සූත්‍රයට අනුව සත්තක්ඛත්තු පරමෝ පුග්ගලෝ යන පදයෙන් පෙන්නුයේ කෙත් සතක් පමණක් පසු කරන්නට ඉතිරිව සෝතාපත්ති ඵලයට පත්වූ පුද්ගලයායි. එවන් සත්තක්ඛත්තු පරමෝ පුග්ගලයා අතින් ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදු වන්නේම නැත. එය නියත ධර්මතාවයකි. “ධම්මෝ භවේ රක්ථති ධම්මචාරි” යනු මෙයයි.

“අ භ ඛ්බ්බෝ අත්තරා ධම්මං අභිසමෙත්තු ආමන්තාල න හෙවං චත්තඛිබ්බං මාතා ජීවිතං වොරෝපිතා පිතා ජීවිතං වොරෝ පිතා අරහා ජීවිතං වොරෝපිතා දුට්ඨේන විත්තේන තථාගතස්ස ලෝභිතං උප්පාදිතං සඛ්ඤ්ඤා භින්නෝති”

මේ අනුව සෝතාපත්ති ඵලයට පත් වූ කෙත් සතක් පමණක් පසු කරන්නට ඉතිරි වූ අරිය ශ්‍රාවකයා අතින් මෙවන් ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදු වන්නට කිසිසේත්ම අවකාසයක් ඉඩක් නැත්තේමය. මේ නියත ධර්මතාවයකි. නියාම ධර්මයකි. ඒ අනුව සෝතාපත්තිඵල ලාභියෙකු අතින් වැරදීමකින් හෝ ආනන්තරික පාපකර්මයක් සිදු නොවන්නේමය, යන්න මේ සූත්‍රයෙන් පැහැදිලි කරන ලද ධර්මතාවයයි. මගඵල ලාභීන්නොවන ඕනෑම කෙනෙකු අතින් ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදුවන්නට ඉඩ ඇති බවත් මෙහිදී පැහැදිලිවම දක්වා ඇත.

එමෙන්ම මේ සූත්‍රයෙන් අවධාරණයෙන්ම ප්‍රකාශ කරන අනෙක් කරුණ වන්නේ ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදු කරගත් පුද්ගලයාට සතර සතිපට්ඨානය පටන් බොජ්ඣංග ධර්ම (සත්ත බොජ්ජංග) දක්වා සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්මයන් අවබෝධ වන්නේද නැත. මගඵල ලබන්නටද අවකාශයක් නැත්තේමය.

(13) 7. සඨසහෙද සුත්තං

අභිගුත්තර නිකායො / දසකතිපාත පාළි / 4. උපාලි වග්ගො

37. “සඨසහෙදො සඨසහෙදො’ති, හන්තෙ, වුච්චති. කිත්තාවතා නු බො, හන්තෙ, සඨසො භින්තො හොති”ති? “ඉධුපාලි, භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්නි, ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්නි, අවිනයං විනයොති දීපෙන්නි, විනයං අවිනයොති දීපෙන්නි, අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි, භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි, අනාවිණ්ණං තථාගතෙන ආවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි, ආවිණ්ණං තථාගතෙන අනාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි, අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි, පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්නි. තෙ ඉමෙහි දසහි වත්ථුහි අවකස්සන්ති අපකස්සන්ති ආවෙති [ආවෙතිං (වුළුව. 352) ආවෙණි, ආවෙණිකං (තත්ථෙව අධොලිපි)] කම්මාති කරොන්ති ආවෙති පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති. එත්තාවතා බො, උපාලි, සඨසො භින්තො හොති”ති. සත්තමං.

9. පඨම ආනන්ද සුත්තං

අභිගුත්තර නිකායො / දසකතිපාත පාළි / 4. උපාලි වග්ගො

39. අථ බො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඨකම්; උපසඨකම්ත්වා භගවත්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයස්මා ආනන්දො භගවත්තං එතදවොච – “සඨසහෙදො සඨසහෙදො’ති, හන්තෙ, වුච්චති. කිත්තාවතා නු බො, හන්තෙ, සඨසො භින්තො හොති”ති?

“ඉධානන්ද, හික්බු අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති, ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති, අවිනයං විනයොති දීපෙන්ති...පෙ.... පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති. තෙ ඉමෙහි දසහි වත්ථුහි අවකස්සන්ති අපකස්සන්ති ආවෙති කම්මාති කරොන්ති ආවෙති පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති. එත්තාවතා ඛො, ආනන්ද, සඬ්ඝො හින්තො හොති”ති.

“සමග්ගං පන, හන්තෙ, සඬ්ඝං හින්දිත්වා කිං සො පසවති”ති? “කප්පට්ඨිකං, ආනන්ද, කිඛ්ඛිසං පසවති”ති. “කිං පන, හන්තෙ, කප්පට්ඨිකං කිඛ්ඛිස”න්ති? “කප්පං, ආනන්ද, නිරයම්හි පච්චති”ති –

**“ආපායිකො තෙරයිකො, කප්පට්ඨො සඬ්ඝහෙදකො;
වග්ගරතො අධම්මට්ඨො, යොගක්ඛෙමා පධංසති;**

සඬ්ඝං සමග්ගං හින්දිත්වා ඤාතේවාන ඤාතීග ස්ථාන*ල හින්වාන :කග*
වුළුවග 354ක ඉතිවුග 18ක කථාවග 657% කප්පං නිරයම්හි පච්චති”තිග නවමංත

බුදුපියාණන් ජීවමානව වැඩ සිටි යුගයේදීත් බොහෝ පුද්ගලයින් නිවන් දකින්නට උපකාරවන පිරිසිදු නිවන් මග විවිධාකාරයෙන් වෙනස්කර ධර්මය අධර්මය කර බුද්ධ භාෂිතය වෙනස් කර ප්‍රකාශ කළ අවස්ථා තිබිනි. මෙවන් එක් අවස්ථාවක උපාලි නැමැති හික්බුවක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අසාසිටි ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු වශයෙන් අංගුත්තර නිකායේ එන “සඬ්ඝ” හේද සූත්‍රය දේශණා කර වදාළ සේක.

මේ කරුණ පසු කලෙකදී බොහෝ දෙනා අතරේ සාකච්ඡාවට භාජනය වූ නිසා ආනන්ද භාමුදුරුවෝ තවදුරටත් කරුණු පැහැදිලි කරගැනීම සඳහා බුදුපියාණන්ගෙන් කරුණු විමසා සිටියහ. එයට ලැබුණු පිළිතුරු වශයෙන් අංගුත්තර නිකායෙහි එන මේ පඨම ආනන්ද සූත්‍රය දේශනා කරන ලදහ.

අද වන විට සන්නිවේදන මාර්ගවලින් මෙන්ම බොහෝ විහාරස්ථාන වලත් විශේෂයෙන්ම පොහොය දිනවලත් බුදු බණ දේශණා කරන ගිහි පැවිදි දෙපිරිසම විසින් විශේෂයෙන්ම දූතගතයුතු කරුණු කාරණා මෙහි සඳහන් කරමි.

එමෙන්ම බුද්ධ ධර්මයට අදාළව පොත්පත් ලියා පල කරන ගිහි පැවිදි දෙපිරිසම මේ කරුණු තේරුම් ගෙන තමන් ලියන පොතේ හෝ ලියවිල්ලේ සටහන් වන දේ නිසා තවත් කෙනෙකුගේ නිවන් මග වැසි ඇහිවී යන

ආකාරයේ දහමක් තමන් කියන්නේ නම් ලියන්නේ නම් එය සඞ්ඝ භේදයට අයත් වන ආනන්තරික පාප කර්මයක් සිදු වන්නක් බව පැහැදිලිව තේරුම් ගත යුතුය.

සංඝායනාවක් පවත්වන්නට අදහස් කරණ සාකච්ඡා කරන මේ යුගයේ බලධාරීන්ගෙන් හා නායක කාරකාදීන්ගෙන් අවධානයට යොමු විය යුතු මේ කරුණු නිවැරදිව තේරුම් ගෙන බුද්ධ ධර්මය සම්බන්ධව කරුණු ලියා ඵලදායී යුතුය. ඒවා ආවාට ගියාට අටුවාවෙහි තිබෙනවායැයි පෙන්වා දුන්නාට නිවැරදි බුදු දහම නොවේ නම් මේ ධර්ම සංඝායනාවලට සම්බන්ධ වන මුල්වන බොහෝ දෙනෙකුන්ද ආනන්තරික පාප කර්මයක හවුල් කරුවන් වන බවද මෙහිදී පැහැදිලිවම පෙන්වා දිය යුතුමය.

අද කාලයට අනුව දැනගත යුතු, තේරුම් ගත යුතු මෙතෙක් කල් යටපත්ව තිබූ වැදගත්ම ධර්මතාවයක් පිළිබඳව, පැහැදිලි කරගත යුතුව තිබෙනවා. බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරපු බුද්ධ ධර්මය බොහොම දෙනෙක් අද වන විට විකෘති කරල දේශනා කරමින් තමන්ටම අහිතකර ඵල විපාක උරුම කරගන්නා බව එහෙම නැත්නම් ආනන්තරිය පාප කර්මයක් තමන්ම කරගන්නා බව නොදන්නා බොහෝ ගිහි පැවිදි දෙකොටසම වෙනුවෙන් මෙය පැහැදිලි කරදීම යුතුකමක් සේ සලකමි.

විශේෂයෙන්ම වර්තමාන යුගයේදී නොයෙකුත් සන්නිවේදන මාර්ග වලින් සහ විවිධ ආකාරයෙන් විවිධ තැන්වල ධර්මය දේශනා කරනවා. බුද්ධ ධර්මය දේශනා කරනව කියල තමන් කරන දේ හේතුඵල දහමට ගලපා බලන්නේ නැතිව ක්‍රියා කිරීම වැරදියි. ඒ අය කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් ඒ අය තේරුම් නොගත්ත ඒ අයට අවබෝධ නොවුනු ඉතාම වැදගත් දෙයක් බුද්ධ දේශනාවේ දේශනා කරල තියෙනවා. බුදු හාමුදුරුවෝ දේශනා කරපු සූත්‍ර ධර්ම කිහිපයක් ඇසුරෙන් මේ කරුණු ලෝකයාට දේශනා කර පැහැදිලි කර දීම සඳහා ත්‍රිපිටකයේ අංගුත්තර නිකායේත් විභංගප්පකරණයෙන් මහාවග්ග පාලියෙන් තියෙන ධර්ම කාරණා කිහිපයක් පිළිබඳව මෙහිදී විග්‍රහ කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා. බුදුහාමුදුරුවෝ පංච ආනන්තරිය පාප කර්මයන් ගැන දේශනා කරලා තියෙනවා.

1. මාතෘ විරෝපිතා, තමන් බිහිකල මවගේ ජීවිතේ තොර කිරීම
2. තමන්ගේ පියාගේ ජීවිතේ තොර කිරීම
3. අරහතුන් වහන්සේ නමකගේ ජීවිතය තොර කිරීම.

4. කිළිටු චේතනාවක් ඇතිව, වැරදි චේතනාවක් ඇතිව බුදු කෙනෙක්ගේ ඇඟේ ලේ සෙලවීම (නමුත් ජීවකතුමා බුදු භාමුදුරුවන්ගේ කකුල තුවාල වුනාම බෙහෙත් දූමිම සිදුකළා. එතන දි ලේ සෙලවුනා. නමුත් ඒක වැරදි චේතනාවක් නොවෙයි. යහපත් චේතනාවක්. එහෙත් බුදුභාමුදුරුවන්ගේ ලේ සෙලවීම වැරදි චේතනාවක් ඇතිව කළොත් ඒකත් පංච ආනන්තරිය පාප කම්ම වලට අනුවෙනවා)

5. ඊට පස්සෙ අවසාන එක තමා “සංඝෝ හේදෝ භින්තො” සංඝ හේදය කිරීම මේ පහ තමා ආනන්තරිය පාප කම්ම, යමෙක් ආනන්තරිය පාප කම්මයක් කරගත් මොහොතේ පටන්, (අන් අන්තරික) අතරක් නැතිවම ඒ පාප කම්මයේ ඵල විපාක ඒ පුද්ගලයාට උරුම වෙනවා. ඵල විපාක ලැබෙනවා. විඳවන්න වෙනවා. ඒ නිසා පංචානන්තරිය පාප කම්මයක් කළ පුද්ගලයාට ඒ තමන් කරගත් පාප කම්මයේ බලය වැඩි නිසා ඔලුව උස්සන්න බැහැ. ධර්මය අහන්න බැහැ. ධර්මය තේරුම් ගන්න බැහැ. ඒ නිසා පාප කර්මය ගෙවා අවසන් කරනතුරුම ධර්ම මාර්ගයේ යන්න බැහැ. මගඵල ලබන්න බැහැ. මැරුණාට පස්සෙත් සතර අපායට ගිහිල්ලා ඒ පාපය, තමන් කරගත්ත විනාශය අවසාන වනතුරුත් සතර අපායේ ගත කරනවා.

ඒ නිසා බුදුභාමුදුරුවෝ දේශනා කරල තියෙනවා, මිනිහෙක් හැටියට උපදින යමෙක් තමා විසින් කරගන්න තියෙන ලොකුම හා බලවත්ම පාප කර්මය තමා මේ පංචානන්තරිය පාප කම්මය හැටියට දක්වන්නෙ. හැබැයි පංචානන්තරිය පාප කම්මයක් කළා කියලා නිවන් දකින්නට බැරි වෙන්නෙත් නැහැග දූන් අග්‍රශ්‍රාවකයන් වහන්සේ කෙනෙක් වන මුගලන් මහ අරහතුන් වහන්සේත් අතීතයේ පංචානන්තරිය කම්මයක් කළා. නමුත් අරහත් වුනා. හැබැයි අරහත් වුනාට පස්සෙත් කොටසක් ඵලවිපාක වැය කරන්න වුනා.

ඒ නිසා මේ පංචානන්තරිය පාප කම්මවල අන් අන්තරික කියන එකේ තේරුම අතරක් නැතිවම පාපයේ ඵල විපාක ගෙවන්න සිද්ධ වෙනවා කියන අදහසයි. ඒ වාගේ ම ආනන්තරික සමාධියත් තියෙනවා. යම් මගඵලලා හී අරහතුන් වහන්සේ කෙනෙක්ට අතරක් නැතිවම එක දිගටම දවස් හතක් (7) සංඥා වේදයික නිරෝධ සමාපත්තියට සමවැදිලි ආනන්තරික සමාධියෙන් ගත කරන්න පුළුවන්. ජීවත් වෙනවා. ඉන්නවා. හුස්ම ගන්නවා. සියළුම දේ කරනවා. හැබැයි අතරක් නැතිවම සම්මාපත්තිය පවතිනවා. ඒකට කියනවා ආනන්තරික ඵල සංමාපත්තිය කියලා, ඒ වාගේ ම ආනන්තරික කුසල ධම්මත් තියෙනවා.

එතෙන්දී යම්කිසි පුද්ගලයෙක් සෝතාපත්ත ඵලයට පත් වුනොත් අරහත් මගඵලය සම්පූර්ණ වෙලා මේ පැවැත්ම අවසන් වන තුරුම අතරක් නැතිවම නිවන කරා ගමන් කරනවා. පටිසෝත මාර්ගයේ ඉන්නවා. ඒක ආනන්තරික කුසල ධම්ම කියලා බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරලා තියෙනවා. ඒ නිසා ණ්ආනන්තරික කියන වචනේ කොතනටත් ගැලපෙනවා. පාප කර්මයටත්, කුසල ධම්මයටත් ගැලපෙනවා. ඒක තේරුම් ගන්න ඕන.

අංගුත්තර නිකායේ එන (දසක නිපාතයේ) සංඝ භේද සූත්‍රයට අනුව බුදුහාමුදුරුවන්ගෙන් දම් සභා මණ්ඩපයේ දී ලොකු ප්‍රශ්නයක් අහනවා. හැම කෙනෙක් ම කථා කරන්නට පටන් ගත්තා මේ ආනන්තරික පාප කර්මයක් වන සංඝ භේද, සංඝ භේදය කියනවා. මේක තේරුම මොකක්ද කියලා ඒ නිසා බුදුහාමුදුරුවෝ මේ සංඝභේද කියන එක සූත්‍ර ධර්ම කිහිපයකදීම පැහැදිලිව පිරිසිදුව විග්‍රහ කරලා දීලා තියෙනවා.

මේ විග්‍රහය තියෙන්නේ ත්‍රිපිටකයේ අංගුත්තර නිකායේ හයවන පොතේ දශක නිපාතයේ. ඒ කියන්නේ කරුණු දහයකින් විස්තර කරල තියෙන සූත්‍රයක්, සූත්‍ර ධර්ම පහකම මේ සංඝ භේද පිළිබඳව විග්‍රහ කරල තියෙනවා. ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට දේශනා කරපු සූත්‍රය තමා පඨම ආනන්ද සූත්‍රය. අංගුත්තර නිකායේ 10.1.4.9 යටතේ තියෙන සූත්‍රයක්.

**අථ ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤ යෙන භගවා තෙනුපසංකම්
උපසඛකම්භා භගවත්තං අභිවාදෙඤා ඒකමනකං නිසීදී
එකමනකං නිසීනෙනා ඛෙ ආයසමා ආනඤ්ඤ භගවත්තං එතදවොච**

“උපසඛකම්භා භගවත්තං අභිවාදෙඤා” බුදුහාමුදුරුවන්ට වැඳලා එකත්පස්ව ඉඳලා මෙන්න මේ වාගේ ප්‍රශ්නයක් ඇහුවවා.

නිසින්නෝ ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤ භගවත්තං එතදවොච,
“එතදවොච” කියන්නේ ප්‍රශ්නයක් විමසුව, ඇහුවවා කියන එකයි.

මේකයි ප්‍රශ්නය :

**සඬ්ඝ භෙදෝ සඬ්ඝ භෙදෝති භනෙත වුවචති
කිත්තාවතානු ඛො භනෙත සඬ්ඝො භින්නෝ භොතී ති**

මේ භේද භින්න යන්න එකට යන වචන දෙකක්, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ හැම කෙනෙක් ම සඬ්ඝ භේද, සඬ්ඝ භේද කියනවා, මේකේ තේරුම මොකක්ද?

මේක කොහොමද සිදුවන්නේ, කා අතින් ද මේක සිදුවන්නේ, මොන ආකාරයෙන් ද මේක සිදුවන්නේ, යමෙක් මේ පාපය සිද්ධ කරනවා නම් සිද්ධ වෙන්නේ කොහොමද? කියලා ආනන්ද හාමුදුරුවෝ ඇහුවවා.

ඒක බුදු හාමුදුරුවෝ බොහොම කෙටියෙන් පේළි ගණනකින් ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට විග්‍රහ කළා.

“ඉධානන්ද භික්ඛු”

“භික්ඛු” කියන්නේ මහණ මෙහෙණ උපාසක උපාසිකා සිව්වනක් පිරිසටමයි.

1. අධම්මං ධම්මානි දීපෙන්ති
ධම්මං අධමෝති දීපෙන්ති
2. අවිනයං විනයෝති දීපෙන්ති
විනයං අවිනයෝති දීපෙන්ති
3. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති
භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති
4. අනාවිණ්ණං තථාගතෙන ආවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති
ආවිණ්ණං තථාගතෙන අනාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති
5. අපඤ්ඤාතතං තථාගතෙන පඤ්ඤාතතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති
පඤ්ඤාතතං තථාගතෙන අපඤ්ඤාතතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

මෙතන හැම පේළියකමත් වචනයක් තියෙනවා. දීපෙන්ති “දීපෙන්ති” කියලා කියන්නේ යමෙක් ධර්මය අනුමානයෙන් වැරදි ලෙස ප්‍රකාශ කර මෙයම සත්‍යය යැයි පණ පිහිටුවා ප්‍රකාශ කිරීමයි. තමන් හරියට ම ධර්ම අත්දැකගන්නේ නැතිව හේතුඵල දහමට බහා ගලපා නොබලා අත්විඳගත්තා කියලා තවත් කෙනෙකුට ඒත්තු ගන්වන පරිදි වැරදි දේ දේශනා කිරීම හෝ ප්‍රකාශ කිරීම, ලියා තැබීම ආදිය කිරීමයි.

අධම්මං ධම්මොති දීපෙනති - ධම්මං අධම්මොති දීපෙනති

ධර්මය යැයි අධර්මය දේශනා කිරීමත්, අධර්මය යැයි ධර්මය දේශනා කිරීමත් දෙකම වැරදියි. මෙහෙම එකක් නැහැ කියලා ධර්මය අධර්මය කිරීමත්, අධර්මය ධර්මය කිරීමත් ඒ දෙකැනම දීපෙනති කියන වචනයෙන් කියවෙන්නේ තමන් අනුමාන ඥානයෙන් දැනගත් දේ එහෙම නැත්නම් වැරදියට කාගෙන් හරි අහගත්ත දේ තවත් කෙනෙකුට වැරදියට ප්‍රකාශ කරල ඒ පුද්ගලයාට අතරමං කරනවා මංමුලා කරන අර්ථයක් කියලා දීලා වැරදි පාරකට යොමු කරනවා කියන එකයි මෙතන දි පෙනති කියලා කියන්නේ. ඒ නිසා මේක සංඝ භේදයට අනුවෙනවා.

බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා ලද උතුම් ධර්මය පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය, සංදේශනාව, ද්වතානුස්සතිය, තිපරිවට්ටය, චතුෂරිය සච්ච, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ සතර සතිපට්ඨානයන්, සතර සාද්ධි පාද, සතර සතිපට්ඨාන ආදී සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වශයෙන් නිවනට උපකාර වන සේ දේශනා කරන ලද ධර්මය වෙනස් කර ධර්මය අධර්මය සේ දේශනා කිරීමත් අධර්මය ධර්මය සේ දේශනා කිරීමත් යන දෙකම සංඝ භේද පාප කර්මයකි.

අවිනයං විනයෝති දීපෙනති - විනයං අවිනයෝති දීපෙනති

බුදුහාමුදුරුවෝ ණය විග්‍රහයක් කරල, විනය විග්‍රහ කළා. ඒ කියන්නේ සංඝාර ණයෙන් වෙන්වෙන ආකාරයයි විනය ලෙසින් විග්‍රහ කළේ. මේ ණය, විනය කියන කරුණු දෙක හොඳට තේරුම්ගත යුතුයි. මේ ණය කියන්නේ මුදලින් ණය වෙන කථාවක් නොවෙයි. දස අකුසල් වලින් සහ ව්‍යාපාදය, අභිජ්ජා, දෝමනස්ස යන මේ සියලුම දේ වලින් ණය වෙනවා. ඒ කියන්නේ තමන් කරන, කියන හිතන වචනයෙන්, ක්‍රියාවෙන්, සිතුවිල්ලෙන් කරන්නා වූ සියළුම වැරදි නිසා යම් කෙනෙකු මේ සංඝාර ණය ගනුදෙනුවකට බැඳෙනවා. රාගයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන් පංචස්කන්ධය උපාදානය කර ගත්තොත් ණය වෙනවා. අපේ ඉන්ද්‍රිය හය ආයතන වශයෙන් පාවිච්චි කරල මේවා නිව්වයි, සුඛයි, අත්ථයි කියලා උපාදානය කරගත්තොත් අපි ණය වෙනවා. අත්ථයි කියන්නේ මමත්වයෙන්, මමායනයෙන්, මඤ්ඤතාවයෙන්, අස්මිමානයෙන් මම යැයි මගේ යැයි අල්ලා ගැනීමයි. මේ ණය සහ විනය බුදුහාමුදුරුවෝ විනය පිටකයේ සහ විභංගප්‍රකරණයේ බොහෝ තැන්වල දේශනා කරල තියෙනවා. මේක වැරදියට විග්‍රහ කළොත් ශ්‍රාවකයන්ට තේරුම් ගන්න බැරි විදිහට ලියලා දක්වුවොත් මෙන්න මේ ණය විනය වැරදි ලෙස ලෝකයාට දේශනා කිරීමෙන්, ලෝකයා

වැරදි ලෙස තේරුම් ගත්තොත් මේ සංඝ භේදය වෙනවා කියලා බුදුහාමුදුරුවෝ පැහැදිලිවම දේශනා කරලා තියෙනවා.

එදා බුදුහාමුදුරුවෝ පිරිනිවන් පෑමෙන් පසු කාලීනව නොයෙකුත් ආකාරයට අටුවා, ටීකා, ටිප්පනි විගුද්ධි මාර්ගය ආදී පොත් පත් ලිවීමෙන් බොහෝ අය මේ සංඝ භේද පාප කර්මය කරගත්තා. විගුද්ධි මාර්ගය ගුරුකොට ගරු කොට පොත් ලියූ අදටත් පොත් පත් ලියන සියළුම දෙනා මේ පාප කර්මය තවදුරටත් කරගන්නවා.

අභාසිකං අලපිකං තථාගතෙන - භාසිකං ලපිකං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

භාසිකං ලපිකං තථාගතෙන - අභාසිකං අලපිකං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

මෙහි ලපිකං කියන්නේ අනුදූන වදාළ, භාසිකං කියන්නේ දේශනා වදාළ බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා නොකළ දේ සහ අනුදූන වදාළ නැති දේවල්මෙන්න මේ ආකාරයයි කියලා තියෙන්නේ කියල දේශනා කරනවා නම් එය අභාසිකං අලපිකං තථාගතෙන භාසිකං ලපිකං කිරීමයි.

තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කරපු දේ විග්‍රහ කරපු දේ අනුදූන වදාළ දේ තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කළේ නෑ කියලා කියනවා. ඒ වාගේම බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරපු, අනුදූන වදාළ, යම් යම් දේවල් මේ ආකාරයෙන් නොවේ මෙන්න මෙහෙම කියල තියෙනවා යනුවෙන් වැරදියට කියල වැරදි දේ දේශනා කිරීම භාසිකං ලපිකං තථාගතෙන - අභාසිකං අලපිකං කිරීම හතරවෙනි ආනන්තරික පාප කර්මයක් කරගැනීමයි.

බුද්ධ භාෂිතය කියන්නේ පරියාප්ති ධර්මය. ඒ පරියාප්ති ධර්මයට යම් යම් දේවල් එකතු කරල වෙන වෙන භාෂාවලට පරිවර්තනය කරලා, වෙනත් අර්ථයක් දැක්වීම අභාසිකං අලපිකං කිරීමයි. විශේෂයෙන්ම චන්දස් වෛදික භාෂාවට පෙරලීමත් ඒ සංස්කෘත පද භාවිතා කර වැරදි අර්ථ දැක්වීමත් මෙම පාප කර්මයටම අයත් වේ. ත්‍රිපිටකය සිංහල බසට පරිවර්තනය කිරීමේ දී මේ පාප කර්මය බහුලවම සිදුව ඇත. තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා නොකරපු දේ තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කළා කියලා වෙනත් භාෂාවකට පරිවර්තනය කිරීම ලියා දැක් වීම හෝ දේශනා කිරීම සංඝ භේදයයි.

උදාහරණයක් විදියට “අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ” කියන තිලක්ෂණය, බුද්ධ භාෂිතය ලපිතය සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කරල අනිත්‍යයි, දුක්ඛයි, අනාත්මයි කියල යම් කිසි කෙනෙක් දේශනා කළොත් පොත පතල ලියල දැක්වුවොත් එය සංඝ භේදයක් වෙනවා. බුදුහාමුදුරුවන්ගේ දේශනාව මාගධී භාෂාවේ තියෙන්නේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත අනික් පැත්තේ තියෙන්නේ “නිච්ච, සුඛ, අත්ථ”

අනාවිණ්ණං තථාගතෙන ආවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

ආවිණ්ණං තථාගතෙන අනාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කරපු අරිය සච්ච විභංග සූත්‍රයේ පැහැදිලි කරදෙන ආවික්ඛනා දේශනාව, “පඤ්ඤපනා, පට්ඨපනා විභජනා, විවරනා, උත්තාන කම්මන්ති” වශයෙනුයි දේශනා කළේ. ඒ කියන්නේ නිවන් අවබෝධ කරගැනීමට උපකාර වන ආකාරයටමයි දේශනා කළේ. නමුත් මේ ආවිණ්ණ දේශනාව අනාවිණ්ණ දේශනාවක් කරමින් දිව්‍ය ලෝකේ යවන්න අපායෙන් බේරෙන්න මතු බුදුවන බුදුන් දැක නිවන් දකින්න එහෙම නැත්නම් ධ්‍යාන ලබල බ්‍රහ්ම ලෝකයට ගිහිල්ලා බ්‍රහ්ම ජාල සූත්‍රයේ කියල තියෙන බ්‍රහ්ම දූලට අනුවෙන නා තව බොහෝ අභිඤ්ඤා ලබන යම් කිසි කෙනෙක් මේ උතුම් ධර්මය දේශනා කරනවා නම් එතනදී අර ආවිණ්ණ දේශනාව අනාවිණ්ණ දේශනාවක් වෙනවා. ඒ වාගේම තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා නොකරපු මේ අනාවිණ්ණ දේශනාවන් ආවිණ්ණ දේශනාවන් හැටියට දේශනා කිරීමත් සංඝභේදයට අනුවෙන වරදක් බුදුහාමුදුරුවන්ගේ බුද්ධ භාෂිතය දක්වන වචන ඒ ආකාරයෙන් ම දේශනා නොකළොත් මේ මාගධී වචනවලට වැරදි ලෙසින් පද පරම සිංහල වචනයක් කිව්වොත් අර්ථය වෙනස් කළොත් ඒක සංඝ භේදයට අනුවෙනවා. ආනන්තරික පාප කර්මයක් කළා වෙනවා.

අපඤ්ඤතතං තථාගතෙන පඤ්ඤතතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

පඤ්ඤතතං තථාගතෙන අපඤ්ඤතතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති

ඒ වාගේම පඤ්ඤත්ති අපඤ්ඤත්ති හැටියට අපඤ්ඤත්ති පඤ්ඤත්ති හැටියට දේශනා කරනවා නම් ඒ පුද්ගලයා සඛ්‍යෝ හින්තේ පාප කර්මය කරගත්තා.

මේ ආකාරයට සඛසෝ භින්නෝ හෙදේ ලෙසින් කරුණු 10 ක් විග්‍රහ කළා.

තෙ ඉමෙහි දසහි වත්තාහි අවකස්සනති වචකස්සනති ආවෙනිකම්මානි කරොනති

ආවෙනිකම්මානි කරොනති කියන්නේ වැරදි ආකාරයට මේ ධර්මය වැරදි පරිවර්තනයකින් හෝ විග්‍රහයකින් හෝ විස්තරයෙකින් හෝ වැරදි ආකාරයට කියා මිනිසුන් නොමග යැවීමයි. “මෙන්න මේකයි බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරල තියෙන්නෙ මෙහෙම එකක් දේශනා කරලා නෑ” කියලා වැරදි විදියට, වැරදි අර්ථයක් ප්‍රකාශ කිරීම සංසභේදයයි.

මේ ආකාරයට අවකස්සනති වචකස්සනති තව පුද්ගලයෙක්ව අපහසුවට වැරදි පාරකට අතරම කිරීමට යොමු කරන්නම් සංසාරෙ අතරම කරවනවා නම් ඒක සඛසෝ භින්නෝ ආනන්තරික පාප කර්මයක් වෙනවා.

අවකස්සනති වචකස්සනති ආවෙනිකම්මානි කරොනති ආවෙහි පාතිමොකඛං උදදිසන්ති එත්තාවතා ඛො ආනන්ද සඛසෝ භින්නො භොති ති

මෙන්න මේ කරුණු දහය හරි හැටි තේරුම් නොගෙන යම් කිසි කෙනෙක් වැරදි ආකාරයට වැරදි සේ ධර්මය අධර්මය කිරීම, විනය අවිනය කිරීම, බුදුහාමුදුරුවන්ගේ බුද්ධ භාෂිතය ලපිතය අලපිතය අභාෂිතය අලපිතය කිරීම, බුදුහාමුදුරුවන්ගේ ආචිණ්ණ දේශනාව ආනාචිණ්ණ දේශනාව සේ දේශනා කිරීම සංස භේද කර්මය කරගැනීමයි. මේ මහා පාප කර්මය බොහෝ කොටම ත්‍රිපිටකය සිංහලයට හෝ වෙනත් බසකට පදපරම ලෙසින් පරිවර්තනය කළ පරිවර්තකයන් අතින් ද සිදුවී ඇත.

බුදුහාමුදුරුවෝ පිරිනිවන් පාලා අවුරුදු 900 කට විතර පස්සේ ඔය විසුද්ධි මාර්ගය ඇතුළු පොත් 17 ක් ලියල මේ ධර්මය භින්න කිරීම, භේද කිරීම, විනාශ කිරීම කරල පරමාර්ථ ධර්මය වෙනස් කරල සම්මතයෙන් මේ වචන අරගෙන ක්‍රියාපද නාමපදයක් කරගත්තා මේ මාගධී භාෂාවේ යම් යම් වචන නාම පද හැටියටත්, ක්‍රියාපද හැටියටත් දෙකටම පාවිච්චි කරල තියෙනවා. සංස කියන්නේ නාම පදයක් වුනත් සංසෝ, සංඝං කියන්නේ ක්‍රියාපදයත්,

Parama Nibbana Dharmayatanaya
උදාහරණ හැටියට,

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං සරණං ගච්ඡාමිල සංඝං සරණං ගච්ඡාමි යන්න මාගධී භාෂාවෙන් තියෙන්නේ ගච්ඡාමි සරණං බුද්ධං, ගච්ඡාමි ධම්මං සරණං, ගච්ඡාමි සංඝං යනුවෙනුයි.

මෙතන බුද්ධං, ධම්මං, සංඝං කියන්නේ කිසිසේත්ම නාම පද තුනක් නොවෙයි. ක්‍රියා පද තුනක්. අපි මේ තිසරණය කියලා කියන්නේ තමන්ගේ හිතේ ඇති කරගත යුතු පිරිසිදු බවට පත්කර ගත යුතු මගපල ලබන්නට උපකාර වන ක්‍රියාකාරකම් තුනක්.

මේ රාග බව, ද්වේශ බව, මෝහ බව උදුරා දැමීම සඳහා ප්‍රායෝගිකවම තමා තුළින් කරගත යුතු ක්‍රියාකාරකම් වලටයි බුද්ධං කිව්වේ, එනම් භව උදුරා දමන්නට කරන ක්‍රියාකාරකම් වලටයි.

ඊළඟට ධම්මං කිව්වේ සූත්‍රයට ධර්මයට බහා ගලපා බලා විනයට සසඳා බලා තමන්ගේ සිතට එන අරමුණු වලින් අයහපත් දේ ඉවත් කිරීමත් යහපත් දේ භාවිතා කිරීමත් ගච්ඡාමි සරණං ධම්මං කියන්නේ.

සංඝං කිව්වේ මේ සංඝාර සම්බන්ධතාවය මේ සමුදය ගසා බිඳලා සිතෙන් අස්කරල දමන්නට උපකාර වන මාර්ග වරියාව පිළිබඳ විග්‍රහ කරපු දෙයක්. ඒ නිසා මේ ගච්ඡාමි සරණං බුද්ධං, ගච්ඡාමි සරණං ධම්මං, ගච්ඡාමි සරණං සංඝං කියන පේළි තුන අතින් පැත්ත ගැහැව්වම මේක නාම පද තුනක් වුනා. බුද්ධං කියන්නේ අර පන්සලේ තියෙන බුදු පිළිමෙ, ධම්මං කියන්නේ පුස්තකාලේ හෝ බණ මඩුවෙ තියෙන ත්‍රිපිටක පොත් ටිකටයි. සංඝං කියන්නේ පන්සලේ ඉන්න භාමුදුරුවන්ටයි. මේක වැරදියි. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ කියන වචන තුනම නාම පද තුනක් හැටියට නොවෙයි ත්‍රිපිටකයේ මෙතැන විග්‍රහ කරල තියෙන්නේ. ක්‍රියාපද තුනක් හැටියටයි. මේවා නාම පද තුනක් කර ගැනීම තමයි අපිට මේ සියලු වැරදීම් වලට හේතු වුනේ. සංඝෝ භින්නො මෙතන පුද්ගලයෙක් නොවෙයි. භාමුදුරුවෝ නමක් නොවෙයි සංඝෝ කියන්නේ. මේ සංඝාර සම්බන්ධතාවයක් මේ සංඝාර බන්ධනයක් මේ බැඳුම් තුන ගහල බිඳල යම් කිසි පුද්ගලයෙක් සංඝෝ කියන තත්ත්වයට පත්වෙනවා. සංඝ කියන තත්ත්වයට පත් වෙනවාග බුදුභාමුදුරුවෝ මේ ධර්මය දේශනා කළේ නිවන් දකින්නට උපකාර වන මාර්ග වරියාව පෙන්වා දීමටයිග භින්න කරන්නේ හේද කරන්නේ ඒ මගයි. ධර්මය වහල, ආවරණය කරල තව කෙනෙකුගේ නිවන් මග ආවරණය කරනවා නම් ඒක අර කියන ආනන්තරික පාප කර්මයයි. සංඝ හේද කිරීමයි.

ඊළඟට බුදුහාමුදුරුවන්ගේ දේශනාව මාගධී භාෂාවේ තියෙන්නේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ, අනික් පැත්තේ තියෙන්නේ “නිච්ච, සුඛ, අත්ථ” මේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ කියන වචන තුන දෑත් වැරදියට පරිවර්තනය කරල තියෙනවා අනිත්‍යයි, දුක්ඛයි, අනාත්මයි කියලා.

මේ තිලක්ෂණය කියන බුද්ධ භාෂිතය තිලක්ෂණය යයි පරිවර්තනය කරල තියෙනවා මේක ලකුණු තුනක් නොවෙයි. කපා දූමිය හැකි බය කළ හැකි ගති තුනක්. ඒ වාගේම බණ සම්පත්තිය, ඤාණ සම්පත්තිය කියල පරිවර්තනය කරල තියෙනවා. බණ කියන්නේ කෙලෙස් කපා දූමිය හැකි යන්නයි.

ඒ වාගේ ම හව, හවෝ, හවං කියන මාගධී පද හවය කියල වැරදියට පරිවර්තනය කරල තියෙනවා.

අස්ස, පස්ස කියන මාගධී පද ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස යැයි වැරදි ලෙස පරිවර්තනය කරල තියෙනවා. අස්පස් කරනවා කියලා අපි අද භාවිතා කරන වචනයක් තියෙනවා. එනම් අස්ස පස්ස කියන්නේ අවශ්‍ය දේ ඇතුළට ගැනීමත්, අනවශ්‍ය දේ ඉවත් කිරීම, ප්‍රභාණය කිරීම යන අදහසයි. එය මේ දොරවල් හයෙන් ම කළ යුතු දෙයක්. සේවිතබ්බ අසේවිතබ්බ සූත්‍රයේ පැහැදිලිව මෙය විග්‍රහ කරලා තියෙනවා.

බුද්ධ භාෂිතයේ එන ද්විතානුස්සකිය, පසුකාලීනව දේවතානුස්සකිය, ලෙස වෙනස් කරලා පරිවර්තනය කරලා තියෙනවා. ද්විතානුස්සකිය, ද්විතාවය දෙපැත්ත බුද්ධ භාෂිතයේ සෑම තැනකම දේශනා කරල තියෙන ධර්මතාවයක්, මේක දේව ධර්මය නොවේ. ලෝක පාලක ධර්මතා දෙක.

සුව, අසුව ධර්මස්කන්ධය අසුභාරදහසක් ධර්මය ලෙස වැරදියට පරිවර්තනය කරලා තියෙනවා. මේ දෙපැත්ත පැවැත්ම හා නිවනයි.

නිබ්බදා යන්න කලකිරීම ලෙස වැරදියට පරිවර්තනය කරලා තියෙනවා. නිබ්බදා යනු කෙලෙස් බැම් තුනට නොබැඳීමයි.

ඒ වාගේම ධම්මචක්කපචත්තන සූත්‍රයේ කරපු “කාමසුඛල්ලිකානු යෝගෝ අත්තබ්බලමනානුයෝගෝ උභෝ අත්තෝ අනුපගම්ම මඤ්චිමා පටිපදා භගවතේන අභිසම්බුද්ධා” කියන බුද්ධ භාෂිතයේ මඤ්චිමා පටිපදා කියන එක මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව, මැද මාවත හෝ මැදුම් පිළිවෙත (Middle Path) කියලා වැරදියට

දේශනා කළොත් අර ආවින්න දේශනාව අනාවින්න දේශනාවක් වුනා. එය සංඝ භේදයට අනුවෙනවා.

අර්ථ, ධර්ම, නිරුක්ති, පටිසංභිදා වශයෙන් විග්‍රහ කළ යුතු මේ උතුම් බුද්ධ භාෂිතය පද පරම ලෙස අර්ථ දක්වා පරිවර්තනය කර විග්‍රහ කිරීම අදටත් බහුලවම සිදුවෙනවා. නමුත් මේ අය මේක ආනන්තරික පාප කර්මයක් වන බව දන්නෙ නැහැ. දැන කළත් නොදැන කළත් මේ වැරදි පරිවර්තනයන් නිසා සංඝ භේදයක් වෙනවා. ඒ නිසා ඒ අය කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් මේවා පෙන්වා දිය යුතුයි.

බුද්ධභාමුදුරුවන් දේශනා කළ ධර්මය “සාත්තං සවාඤ්ජනං කේවල පරිපුණ්ණං පරිශුද්ධං” අඩුගානෙ වචනයක් අකුරක් ඇලපිල්ලක් කිසිකෙනෙකුට වෙනස් කරන්න පුළුවන්කමක් නෑ. වෙනස් කරන්න ඉඩක් තියලත් නෑ. නමුත් බොහෝ අය පස්සේ කාලෙක දි මේ බුද්ධ භාෂිතයට අටුවා ටීකා ලියලා, විශුද්ධි මාර්ගය ලියලා නොයෙකුත් ආකාරයෙන් මේ බුදු දහම වෙනස් කරල තියෙනවා.

භාවනාවටත්, ශීලයටත්, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයටත් මෙවන් වැරදි විග්‍රහයක් දැනට භාවිතයේ පවතින බව සියලු දෙනාම හොඳට තේරුම් ගන්න ඕන. මේ බුද්ධ භාෂිතය ලපිතය බුද්ධ දේශනාව, ආවික්ඛනා දේශනාව තේරුමක් නැතිව, කාගෙන් හරි අහල දැන ගෙන පොතකින් බලාගෙන, අටුවා කාරයන්ගේ පොත්පත්වලින් අරගෙන මේ ධර්මය අධර්මය ලෙස දේශනා කිරීමෙන් සංඝභේදය කරගන්නවා. සමහර අටුවාවල හරි දේවල් තියෙනවා. වැරදි තැන් වැඩියි.

විශේෂයෙන්ම බුද්ධභෝෂ භාමුදුරුවන් ලියූ අටුවාවන්හි බුද්ධභාමුදුරුවෝ දේශනා කරපු දස අනුස්සති, සම සතලිස් භාවනාවක් හැටියට විග්‍රහ කරල, අර බුද්ධ භාෂිතය ලපිතය, බුද්ධභාමුදුරුවෝ පනවා වදාළ දේ බුද්ධ ප්‍රඥාප්තිය වෙනස් කළා.

මේ සංඝ භේද සූත්‍රය ත්‍රිපිටකයේ ලියලා තියෙනවා බොහෝ අය මේවත් කියවනවා. නමුත් මේකේ අර්ථ, ධර්ම තේරුම් අරගෙන නැහැ. තව තවත් ඔය වැරදි වැටෙ ඩම ඉදිරියටත් කරලා ධර්මය අධර්මය කරලා ඔය ආවින්න දේශනාව අනාවින්න කරලා. අනික් අයගේ නිවන් මඟ වහන එක දැන්වත් නවත්වන්න ඕන. අපි සෑම කෙනෙක්ම, නිවැරදි ධර්මය තේරුම් ගත් අය විසින් නියම

නිවැරදි නිවන් මඟ ලෝකයාට පැහැදිලි කරලා දෙන්න ඕන. විශේෂයෙන්ම ශීලය, සමාධිය, භාවනාව ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ආදී සියලු දේට මේ දේ අදාළ වෙනවා. සියලු දේටම කලින් සැපුවම මේ ධර්මය, නිවැරදි දේ නිවැරදි ලෙසත් වැරදි දේ වැරදි ලෙසත් දැන ධර්ම මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතුයි. වැරදි දේ අත්හැරීමත් කළ යුතුයි. ඒ නිසා මේ සූත්‍රය මතුකරලා පෙන්නුවේ බොහෝ දෙනෙක් මේ වැරදි තව තවත් කරගෙන ආනන්තරිය පාප කර්මයක් කරගන්න නිසා, ඊට වඩා තවත් විශාල පිරිසකගේ නිවන වැහීම බොහෝම බලවත් පාපයක් වන නිසයි.

බුදුහාමුදුරුවෝ අවුරුදු 45 ක් පනවා වදාළ ප්‍රඥාප්ති තියෙනවා. ඒවා උද්දේශ, නිද්දේශ, පටිනිද්දේශ කියල තිපරිවට්ටයකින් විග්‍රහ කරලා තියෙනවා.

ඒවා සංදේශනාව, ද්වතාවය, තිපරිවට්ටය, චතුෂ්ථය සච්චය, පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයට අදාළව දේශනා කරලා කළ යුතු දේ සහ නොකළ යුතු දේ පැහැදිලිව පෙන්නවා දී පනවා වදාළ, නමුත් පසුකලක දී මේ ප්‍රඥාප්ති මහායානිකයෝ සහ තව නොයෙක් අය දේව ආගම් වලට, උපනිෂද් ධර්මයට ජෛන ආගම්වලට ගැලපෙන ආකාරයට වෙනස් කරලා තියෙනවා. මේ තමයි සංඝ හේදය.

මේවා සංඝ හේදයට අනුවෙන පාප කර්මයන් වන බවත් නොදන්නා නිසා විශේෂයෙන්ම අද වර්තමානයේ ධර්මය දේශනා කරන අපේ පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේලාට මේ කරගන්න ආනන්තරික පාපකර්ම වලින් මිදී නිදහස් වෙන්න අපි මේ සත්‍යය පැහැදිලි කරලා, කියලා දීලා අනුකම්පාවෙන් ඒ අයත් මේ පාපයෙන් මුදවා ගන්න ඕන. ඒ සඳහා මිසක් මානයකින්, තරහකින්, වෛරයකින් කියන දෙයක් නොවෙයි. ලියා දක්වන දෙයක් නෙමෙයි මේ ලියවිල්ල. මේ අනුව විශේෂයෙන්ම මෙම කරුණ ගැන සැලකිල්ලක් දක්වන සියළුම නායකයින් පාලකයින් උතුම් බුද්ධ ධර්මය විකෘති කිරීමෙන් කරගන්නා බලවත් පාප කර්මයෙන් වැළකෙන්නට වගබලා ගත යුතුයි. මෙය උතුම් බුද්ධ ධර්මයේ නාමයෙන් කරනු ලබන කාරුණික ඉල්ලීමකි.

සූචිය

අංකය	පිටක අංකය	උප අංකය	සූත්‍රය	පිටු අංකය
(1)	9		මහා සති පටිඨාන සූත්තං	1
		i	උද්දෙසො	1
		ii	කායෙ කායානුපස්සනා ආනාපාන පඤ්ඤා	2
		iii	කායෙ කායානුපස්සනා ඉරියව්ව පඤ්ඤා	3
		iv	කායෙ කායානුපස්සනා සම්පජ්ඣන පඤ්ඤා	4
		v	කායෙ කායානුපස්සනා පටි කුල මනසිකාර පඤ්ඤා	5
		vi	කායෙ කායානුපස්සනා ධාතු මනසිකාර පඤ්ඤා	6
		vii	කායෙ කායානුපස්සනා නවසිවථික පඤ්ඤා	7
		viii	වේදනාසු වේදනානුපස්සනා පඤ්ඤා	10
		ix	චිත්තේ චිත්තානුපස්සනා පඤ්ඤා	11
		x	ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා නිවරණ පඤ්ඤා	12
		xi	ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ඛන්ධ පඤ්ඤා	14
		xii	ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ආයතන පඤ්ඤා	15
		xiii	ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා බොජ්ඣංග පඤ්ඤා	17
		xiv	ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා සච්ච පඤ්ඤා	20
		xv	දුක්ඛ සච්ච නිද්දෙසො	20
		xvi	සමුදය සච්ච නිද්දෙසො	23
		xvii	නිරොධ සච්ච නිද්දෙසො	26
		xviii	මග්ග සච්ච නිද්දෙසො	28
(2)	1		කායෙ කායානුපස්සනා සූත්තං	31
(3)	2		ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි සූත්තං	32
(4)	3		මහා පරිනිබ්බාන සූත්තං	32
(5)	6		කුණ්ඩලිය සූත්තං	34
(6)	10		භික්ඛුනුපස්සය සූත්තං	37

Parama Nibbana Dharmayatanaya

අංකය	පිටක අංකය	උප අංකය	සූත්‍රය	පිටු අංකය
(7)	5		බාහිය සූත්තං	37
(8)	2		විරථිකී සූත්තං	38
(9)	6		පදෙස සූත්තං	38
(10)	7		සමත්ත සූත්තං	38
(11)	8		ලොක සූත්තං	38
(12)	1		අනුසංසුත සූත්තං	38
(13)	2		විරාග සූත්තං	39
(14)	4		භාවිත සූත්තං	39
(15)	7		ජන්ද සූත්තං	39
(16)	10		බාලිහගිලාන සූත්තං	39
(17)	10		කිමිල සූත්තං	39
(18)	6		දුතිය භික්ඛු සූත්තං	40
(19)	9		කායගතාසනි සූත්තං	45
(20)	19		කායගතාසනි වග්ගො	57
(21)	4		ආනන්ද සූත්තං	60
(22)	4		සෙවිතඛිබා අසෙවිතඛිබා ධම්ම පරියාය සූත්තං	61
(23)	10		ගිරිමානන්දසූත්තං	79
(24)	2		සඛිබාසව සංවර පරියාය සූත්තං	83
		i	ආසවා දස්සනා පහාතඛිබා	84
		ii	ආසවා සංවරා පහාතඛිබා	88
		iii	ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛිබා	89
		iv	ආසවා අධිවාසනා පහාතඛිබා	90
		v	ආසවා පරිවජ්ජනා පහාතඛිබා	91
		vi	ආසවා විනොදනා පහාතඛිබා	91
		vii	ආසවා භාවනා පහාතඛිබා	92

Parama Nibbana Dharmayatanaya

අංකය	පිටක අංකය	උප අංකය	සූත්‍රය	පිටු අංකය
(25)	5		සත්තට්ඨාන කුසල සූත්තං	93
(26)	2		මහා රාහුලොවාද සූත්තං	99
(27)	9		අක්ඛණ සූත්තං	101
(28)	7		අනත්ත ලක්ඛණ සූත්තං	104
(29)	7		අනුධම්ම සූත්තං	107
(30)	8		දුතිය අනුධම්ම සූත්තං	108
(31)	9		තතිය අනුධම්ම සූත්තං	108
(32)	10		චතුත්ථ අනුධම්ම සූත්තං	108
(33)			අභිඤ්ඤායාං අභිඤ්ඤානං	109
(34)	3		කින්ති සූත්තං	144
(35)	9		පරිකුප්ප සූත්තං	150
(36)	5		දුතිය සික්ඛාපද සූත්තං	150
(37)	3		වොරොපිත සූත්තං	154
(38)	(120) 5		සත්තකම්මත්තුපරමකථා	155
(39)	7		සඛ්භෙද සූත්තං	157
(40)	9		පට්ඨම ආනන්ද සූත්තං	157